

Verlag Raad van Toezicht

Algemeen

De Raad van Toezicht (hierna: RvT) heeft in het jaar 2012 viermaal vergaderd. Naast de lopende zaken als financiën en organisatie is in 2012 door de RvT veel aandacht besteed aan twee belangrijke onderwerpen: het cultuurbeleid van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: Ministerie van OCW) en de huisvesting van het Van Gogh Museum (hierna: VGM).

Cultuurbeleid Rijksoverheid

Op basis van de nieuwe subsidiesystematiek, ingesteld door staatssecretaris Zijlstra in 2011, diende het VGM voor 1 februari 2012 zijn subsidieaanvraag in bij het Ministerie van OCW. Begin 2012 werd een extra RvT-vergadering ingelast om deze subsidieaanvraag te bespreken, alsook het beleidsplan 2013-2016. In mei 2012 bracht de Raad voor Cultuur advies uit. Naar aanleiding van deze subsidieaanvraag: de Raad was zeer lovend over het Van Gogh Museum en adviseerde de staatssecretaris subsidie toe te kennen conform plaatsing in categorie één. In september 2012 ontving het VGM de definitieve subsidiebeschikking van het Ministerie van OCW: voor de periode 2013-2016 is € 30,4 miljoen toegekend. Het VGM is verheugd over deze continue support door de Nederlandse overheid.

Staatssecretaris Zijlstra kondigde in 2011 aan geen gebruik meer te zullen maken van zijn statutaire benoemingsrecht ten aanzien van RvT leden; in de RvT-vergadering van september 2012 zijn daartoe de statuten van het VGM gewijzigd. De RvT-leden worden nu benoemd door de RvT. Daarnaast zijn er enkele wijzigingen opgenomen om de statuten in lijn te brengen met de eisen die het Centraal Bureau Fondsenwerving stelt.

Huisvesting

De huisvestingsprojecten kunnen worden onderverdeeld in:

- Project Onderhoud & Brandveiligheid: het Rietveldgebouw is van september 2012 t/m april 2013 dicht geweest om noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden te kunnen verrichten.
- Project Hermitage: 75 van de topstukken van het VGM zijn gepresenteerd in de Hermitage Amsterdam gedurende de renovatie van het Rietveldgebouw.
- Project Kurokawa: de mogelijke Nieuwe Entree aan het Museumplein, aangesloten op de Kurokawavleugel.

De RvT heeft naar aanleiding van bovengenoemde projecten de financiering, tijdsplanning en capaciteit besproken. De permanente beschikbaarheid van de collectie voor het publiek is hierbij steeds een belangrijk uitgangspunt geweest. Het Project Kurokawa ('Nieuwe Entree') blijft in 2013 een belangrijk punt van aandacht, waarbij met name het werven van voldoende sponsorgelden de volle aandacht heeft. In 2012 zijn de Jaarrekening 2011 en Begroting 2013 besproken en goedgekeurd door de RvT.

Bestuur & organisatie

Betreffende de samenstelling van de directie is besloten dat de heer F. van Koetsveld ook na het bereiken van zijn pensioengerechtigde leeftijd per 1 juli 2012, tot 1 mei 2013 als zakelijk directeur aan het VGM verbonden blijft in verband met de grote uitdagingen waar het VGM voor staat. In het verslagjaar is de werving voor een nieuwe zakelijk directeur gestart. Hiervoor is een sollicitatiecommissie ingesteld, bestaande uit een afvaardiging van de RvT en de algemeen directeur van het VGM. Deze procedure is in 2013 met succes afgerond. De benoeming van de heer A. Dönszelmann, voormalig Sectormanager Bedrijfsvoering, bevestigt de kwaliteit van de VGM-organisatie.

Samenstelling Raad van Toezicht

Ten opzichte van het jaar 2011 hebben enkele veranderingen plaatsgevonden in de samenstelling van de RvT.

De RvT streefde naar een verdere uitbreiding van de Raad met een lid met een sterke commerciële, bedrijfsmatige achtergrond en met een voor het museum relevant netwerk. De heer H. van Beuningen, partner bij Booz & Company, is benoemd als lid van de RvT. Met dit extra lid zijn de verschillende gewenste profielen van RvT-leden zoals neergelegd in de *Code Cultural Governance* op een goede manier ingevuld.

Mevrouw T. Maas-de Brouwer is herbenoemd als voorzitter voor de periode van vier jaar. De heer J. Cuno zal per 22 maart 2013 aftreden als RvT-lid aangezien zijn maximale zittingstermijn is bereikt.

Activiteiten Raad van Toezicht

Werkwijze

De voorzitter van de RvT heeft - naast de reguliere vergaderingen - regelmatig overleg met de algemeen directeur van het VGM. In dit overleg worden naast de lopende zaken, de agendaonderwerpen van de RvT besproken.

Er zijn binnen de RvT twee commissies actief, te weten:

- **Auditcommissie**
De Auditcommissie, actief sinds 2010 met als vertegenwoordigers dhr. P. Tieleman en dhr. R. Dijkgraaf. De Auditcommissie is betrokken bij de financiële verslaglegging, begroting en kwaliteit van de financiële organisatie en rapportage.
- **Bouwcommissie**
Ook de Bouwcommissie, ingesteld in 2011, heeft in 2012 een actieve rol gespeeld. Deze commissie richt zich op de grootschalige en uitdagende huisvestingsprojecten van het VGM. In deze commissie zitten namens de RvT mw. A.J. Kellermann en mw. T.A. Maas-de Brouwer. De Bouwcommissie heeft regelmatig een rondleiding gekregen door het Rietveldgebouw dat in 2012 een periode gesloten was vanwege een grote renovatie. Ook is de Bouwcommissie wekelijks op de hoogte gebracht van de vorderingen ten aanzien van de renovatie.

Jaarrekening 2012

De jaarrekening 2012 is besproken in de vergadering van de Auditcommissie van 13 maart 2013. Daarbij heeft de externe accountant zijn bevindingen gerapporteerd naar aanleiding van zijn controlewerkzaamheden ten behoeve van de controleverklaring bij de jaarrekening 2012. De Auditcommissie heeft de jaarrekening met een positief advies aan de RvT voorgelegd. Conform artikel 8 lid 1 sub b van de statuten heeft de RvT de jaarrekening 2012 goedgekeurd.

De RvT erkent dat het VGM, directie en medewerkers in het verslagjaar belangrijke inspanningen hebben geleverd. De RvT spreekt hiervoor haar grote dank uit.

Dit geldt voor wat betreft de tijdelijke tentoonstelling *Dreams of nature. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky*, de noodzakelijke renovatie van het Rietveldgebouw, de noodzakelijke uithuizing van de collectie en de presentatie van de topstukken in de Hermitage Amsterdam, genaamd *Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam*.

De inzet en betrokkenheid van de VGM-organisatie zijn een gezonde basis voor een uitdagend 2013.

Aldus goedgekeurd op 10 april 2013.

Mw. T.A. Maas-de Brouwer
(benoemd per 25 september 2008)

Dhr. P. Tieleman
(benoemd per 24 augustus 2009)

Mw. A.J. Kellermann
(benoemd per 31 mei 2010)

Dhr. R.H. Dijkgraaf
(benoemd per 31 mei 2010)

Dhr. H. van Beuningen
(benoemd per 26 november 2012)

Voorwoord Directie

Van Gogh Museum on the move

Voor het Van Gogh Museum stond 2012 vooral in het teken van *On the move*. Op 24 juni 2011 maakten wij bekend dat de vaste collectie van ons museum vanaf eind september 2012 zou verhuizen naar de Hermitage Amsterdam. We hadden ons ten doel gesteld om in een relatief korte periode van zeven maanden, de noodzakelijke renovatie van ons gebouw aan het Museumplein te realiseren. Dit betekende dat onze activiteiten dit jaar niet alleen gericht waren op de programmering van 2012, maar ook op de renovatie en de daaruit voortvloeiende uithuizing.

In alle opzichten waren dit bijzonder ambitieuze projecten die ons veel energie gaven en nieuwe inzichten opleverden: de inrichting van onze collectie in een nieuwe omgeving, het samenwerken met verschillende partijen, de publieksbegeleiding op het Museumplein, maar vooral de realisatie van een omvangrijk bouwproject.

Achter de schermen werkten wij hard aan de voorbereidingen voor de renovatie van ons gebouw en de uithuizing van de collectie. Op 24 september was het zover. Onder het toezien van de nationale en internationale pers werd het werk de Zonnebloemen van zaal gehaald en klaar gemaakt voor het transport naar de Hermitage Amsterdam. Het museum sloot vijf dagen voor het publiek om de laatste hand te leggen aan de presentatie *Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam*. Op 29 september werden de deuren geopend van ons tijdelijke onderkomen. Veel was nieuw; de locatie, de samenwerking met nieuwe mensen. Maar wat bleef was de aanhoudende aandacht van ons publiek dat overweldigend positief reageerde op onze presentatie Vincent. Om de bezoekers zo goed mogelijk te begeleiden vanaf het Museumplein naar ons nieuwe onderkomen aan de Amstel, ontwikkelden we samen met kunstenaar Henk Schut de *Van Gogh Mile*, een wandelconcept met beeld- en geluidkunstwerken. Hoogtepunt was de 'rode lijn': een rood touw op vijf meter hoogte van 2,2 kilometer dat het Van Gogh Museum en de Hermitage Amsterdam letterlijk met elkaar verbond. Daarmee was onze verhuizing een feit en konden we van start begin oktober met de noodzakelijke renovatie aan het Museumplein.

Mede dankzij de uitstekende samenwerking met de Rijksgebouwendienst en de aannemers is het gelukt dit project met succes af te ronden, binnen het budget en de geplande tijd van slechts zeven maanden. Tegen de verwachting in hebben we zelfs kans gezien om de vloeren, wanden en plafonds op te knappen waardoor het gebouw weer een fris uiterlijk heeft. Met de nieuwe installaties en betere isolatie is ons gebouw eveneens duurzamer geworden. Bij de voorbereidingen en de uitvoering van de renovatie wisten wij ons omringd door professionele

partners. Wij danken onze 'huismeester' de Rijksgebouwendienst, de Gemeente Amsterdam en de aannemers, die bijzondere inspanningen hebben geleverd om het project binnen het tijdsbestek af te ronden.

Wij willen als eerste onze grote dank uitspreken aan de directie en de medewerkers van de Hermitage Amsterdam voor hun gastvrijheid en de goede samenwerking. De verhuizing naar de Hermitage Amsterdam was bovendien niet mogelijk geweest zonder de steun van ons netwerk van partners. In dit licht willen wij de Gemeente Amsterdam en Amsterdam Marketing noemen die ons ondersteunden bij de realisatie en de promotie van dit unieke project.

De kunstroute *Van Gogh Mile* is mede met de steun van de Gemeente Amsterdam, VSBfonds, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Boels Rental, Wacom Europe, Stichting Artery en BridgeHeads zo succesvol geworden. Wij zijn blij met hun geloof in innovatieve kunstprojecten. In dat licht danken wij ook alle bewoners, ondernemers en instanties die door hun medewerking, geduld en enthousiasme deze kunstinstallatie van 2,2 kilometer dwars door de monumentale levende stad mogelijk maakten.

Ook in dit uitdagende jaar wisten bijna 1,5 miljoen Van Gogh liefhebbers de weg te vinden naar ons museumgebouw aan het Museumplein en vanaf eind september naar ons tijdelijk onderkomen in de Hermitage Amsterdam. Onze activiteiten werden via de verschillende social mediakanalen nauwlettend gevolgd. Op Facebook sloten we 2012 af met bijna 80.000 volgers. Daarnaast zetten ruim 1,1 miljoen mensen op Google+ onze boodschap verder uit. Wij zijn dan ook bijzonder trots op zo'n groot netwerk van Van Gogh geïnteresseerden die samen met ons het museum wereldwijd promoten.

We openden 2012 in het museumgebouw met *Dreams of nature. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky*. Deze tentoonstelling was gewijd aan het Europese symbolistische landschap rond het einde van de 19de eeuw. De Kurokawavleugel stond geheel in het teken van de natuur en was omgetoverd tot een berkenbos. De getoonde werken waren doordrongen van symboliek en in combinatie met de bijzonder opvallende vormgeving vormden de werken en de activiteiten er om heen een spectaculair geheel. Het transport van de werken uit de tentoonstelling was mogelijk door de steun van het Prins Bernhard Cultuurfonds. Dankzij hen konden we deze prachtige werken opnemen in deze kleurrijke presentatie.

In het Rietveldgebouw van het Van Gogh Museum was er naast ruime aandacht voor onze vaste collectie, een bijzondere plek ingeruimd voor de topstukken uit onze prentencollectie. In de presentatie *Schoonheid in veelvoud. Hoogtepunten uit de*

prentencollectie van het Van Gogh Museum konden bezoekers zich verdiepen in belangrijke werken van onder meer Bonnard, Gauguin, Toulouse-Lautrec en tijdgenoten.

2012 was ook op het gebied van aanwinsten een bijzonder jaar omdat wij de zeldzame kans kregen om een werk van Vincent van Gogh aan de collectie toe te voegen. Op 10 mei toonden we voor het eerst de waterverftekening *Knotwilg* uit 1882. Dit werk stond hoog op onze wensenlijst als mogelijke aankoop, omdat het een van de meest representatieve aquarellen is uit Van Goghs Haagse periode. Wij konden dit werk met ruimhartige financiële steun aankopen. Wij danken de BankGiro Loterij, de Vincent van Gogh Stichting, Vereniging Rembrandt en haar Themafonds Prenten & Tekeningen, VSBfonds en Mondriaan Fonds voor hun generositeit.

Diepgaand onderzoek naar Van Gogh en zijn kunst is cruciaal voor ons museum. Niet alleen om de collectie voor deze en toekomstige generaties te behouden, maar ook om onze kennis over het werk en leven van Van Gogh te vergroten. In juni presenteerden wij opvallende nieuwe onderzoeksresultaten. Niet alleen ontdekten wij een onbekende brief van Van Gogh, maar kwamen we ook tot de conclusie dat het doek *Boomwortels* zijn laatste werk moet zijn geweest en niet het meer bekende *Korenveld met kraaien*. Deze en andere ontdekkingen worden uitgebreid beschreven in een nieuw deel van onze reeks *Van Gogh Studies* met de titel *Van Gogh: New Findings*.

Wij vinden het belangrijk om meer kinderen in het Van Gogh Museum te ontvangen. Deze ambitie konden wij verwezenlijken met de steun van de Turing Foundation die de *Turing Museumpleinbus* mogelijk maakte. Begin februari reed de *Turing Museumpleinbus* voor het eerst. Hierdoor werd het voor basisschoolleerlingen uit Groot Amsterdam mogelijk om gratis naar het Museumplein te reizen en naast de vaste collectie van het Van Gogh Museum ook de collecties van het Rijksmuseum en het Stedelijk Museum te bezoeken.

In De Mesdag Collectie Den Haag - het museum dat onder het beheer van het Van Gogh Museum valt - openende we in mei de tentoonstelling *Penseelprinsessen II. Schilderen als beroep*. Hierin presenteerden we werken van professionele vrouwelijke kunstenaars uit de 19de eeuw. De collectie van het schilderrechtspaar Hendrik Willem en Sientje Mesdag bevat opvallend veel werk van kunstenaressen. Voor veel van hen is Sientje Mesdag – van Houten bovendien van grote waarde geweest bij het opzetten van een zelfstandige beroepspraktijk. De tentoonstelling werd mede mogelijk gemaakt door het Prins Bernard Cultuurfonds (Zuid-Holland), het Hartenfonds, SNS Reaal Fonds, Mondriaan Fonds, Stichting Pieter Haverkorn van Rijsewijk en de J.E. Jurriaanse Stichting. Wij zijn hen zeer

erkentelijk voor de steun die wij krijgen bij het verder op de kaart zetten van dit bijzondere Haagse museum.

In dit voorwoord kunnen we u slechts op hoofdlijnen meenemen. In ons online Jaarverslag 2012 kunt u meer lezen over bovengenoemde en alle andere activiteiten die wij ondernamen in 2012. Een jaar dat wij zonder de onaflatende steun van onze partners, sponsoren en overige betrokkenen, niet op deze manier en in deze omvang hadden kunnen realiseren.

Onze vaste partners de Vincent van Gogh Stichting en de BankGiro Loterij zijn wij bijzonder erkentelijk voor de aanhoudende en genereuze steun die zij geven aan ons museum. Door hun betrokkenheid weten wij ons keer op keer gesterkt in de activiteiten die wij ontwikkelen, nu en in de toekomst.

Het onderzoek naar onze Prentencollectie wordt mogelijk gemaakt door de Vincent van Gogh Stichting. Op die manier kunnen we duurzaam deze belangrijke collectie ontsluiten. Onze grote dank voor deze ondersteuning.

Het doorlopende onderzoek naar *Van Goghs atelierpraktijk* (als basis voor de jubileumtentoonstelling *Van Gogh aan het werk*) wordt al geruime tijd ondersteund door Partner in Science Shell Nederland, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Stichting De Gijselaar-Hintzenfonds. Dankzij hun steun komen wij geregeld tot nieuwe inzichten.

Bij de realisatie van uiteenlopende educatieve projecten werden wij financieel bijgestaan door de leden van de Van Gogh Museum Global Circle. Deze bijdrage is enorm waardevol voor deze en toekomstige generaties.

De leden van The Yellow House willen wij uitbundig danken voor hun altijd levendige support, hun genereuze financiële steun en rijke adviezen.

Tot slot willen wij graag de leden van onze Raad van Toezicht en medewerkers van het Van Gogh Museum en De Mesdag Collectie bedanken. De steun en het vertrouwen van onze Raad van Toezicht was in dit bijzonder uitdagende jaar van grote betekenis. Onze medewerkers hebben in 2012 een grootse prestatie neergezet. Zonder hun enorme inzet, passie en betrokkenheid hadden we dit ambitieuze jaar niet op deze enerverende manier kunnen vormgeven en realiseren.

Veel plezier bij het lezen van ons online Jaarverslag 2012.

Axel Rüger
Algemeen directeur

Adriaan Dönzelmann
Zakelijk directeur

Partners en sponsoren

Wij zijn zeer veel dank verschuldigd aan onze vaste partners:

De [Vincent van Gogh Stichting](#) die het onderzoek financiert naar de Prentencollectie Fin de Siècle, bestaande uit circa 1.300 prenten, waarvan een groot deel van de zogenoemde Nabis groep.

[BankGiro Loterij](#):

- Het Van Gogh Museum heeft samen met het Rijksmuseum, het Mauritshuis en het Kröller-Müller Museum de bijzondere bijdrage van € 7.9 miljoen ontvangen uit de bijdragen van de deelnemers aan de BankGiro Loterij. Dit bedrag is bestemd voor aankopen en in 2012 kocht het museum mede dankzij financiële steun van de BankGiro Loterij de waterverftekening *Knotwilg*, 1882, van Vincent van Gogh (1853-1890).
- Daarnaast werden aangekocht: Charles Angrand (1854 - 1926) *De Seine, ochtend (Saint Ouen)*, 1886, Eugène Delacroix (1798 - 1863) *Apollo verslaat Python*, 1850, Hermann-Paul (1864 - 1940) affiche voor de Salon des Cent uit 1895, Pierre-Auguste Renoir (1841 - 1919) *Les deux baigneuses* uit het prentenalbum *L'Estampe originale* (Album IX), 1895, Henri de Toulouse-Lautrec (1864 - 1901) *Miss Loie Fuller*, 1893.

Tevens is het museum subsidiënt van:

[Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap](#)

De volgende sponsoren willen wij bedanken voor hun steun:

[Tentoonstellingen](#)

Dreams of nature. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky
[Prins Bernhard Cultuurfonds](#) voor haar bijdrage aan transportkosten ten behoeve van de tentoonstelling.
[Linklaters](#) voor de workshops ten behoeve van kinderen.

Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam
[BankGiro Loterij](#)
[Shell Nederland](#) (Partner in science)

Van Gogh Mile. Kunstroute Van Gogh Museum naar de Hermitage Amsterdam
[VSBfonds](#)
[Amsterdams Fonds voor de Kunst](#)
[Boels Rental](#)
[Wacom Europe](#)
[Stichting Artery](#)
[BridgeHeads](#)

Alle bewoners, ondernemers en instanties die door hun medewerking deze kunstinstallatie van 2 kilometer dwars door een monumentale levende stad mogelijk hebben gemaakt.

[Penseelprinsessen II. Schilderen als beroep in De Mesdag Collectie](#)
[Het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid Holland](#) heeft een bedrag van € 10.000 bijgedragen aan de tentoonstelling *Penseelprinsessen II. Schilderen als beroep in De Mesdag Collectie*. Daarnaast droegen bij aan het onderzoek: [het Hartenfonds](#), [SNS Reaal Fonds](#), [Mondriaan Fonds](#), [Stichting Pieter Haverkorn van Rijsewijk](#) en de [J.E. Jurriaanse Stichting](#).

[De Turing Museumpleinbus](#)

De Turing Museumpleinbus werd mogelijk gemaakt dankzij de [Turing Foundation](#). Deze schoolbus brengt kinderen uit de wijde omtrek van Amsterdam naar het Museumplein voor een bezoek aan een van de drie musea: Van Gogh Museum, Rijksmuseum en Stedelijk Museum.

[Onderzoek](#)

Het onderzoek naar Van Goghs Atelierpraktijk werd mogelijk gemaakt door:
[Shell Nederland](#) (Partner in science)
[Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#)
[Stichting De Gijselaar-Hintzenfonds](#)

[Overig](#)

Preferred supplier 'Champagne Cuvée Demoiselle'
[Vranken Pommery](#)

PARTNERS EN SPONSOREN**Aanwinsten**

De aankoop van *Knotwilg*, 1882, van Vincent van Gogh (1853-1890) werd mogelijk gemaakt door:

Vincent van Gogh Stichting
De deelnemers van de BankGiro Loterij
Vereniging Rembrandt en haar Themafonds Prenten en Tekeningen
VSBfonds
Mondriaan Fonds.

Educatie

De leden van onze Van Gogh Museum Global Circle hebben een bijdrage geleverd aan uiteenlopende educatieve projecten:

Anoniem lid
Sakura Finetek Europe B.V.
Yanmar Europe B.V.
Shimano Benelux B.V.
NTV Europe B.V.
Canon Europa N.V.
Yakult Europe B.V.
Rabobank Nederland
Yusen Air & Sea Service (Benelux) B.V.
Linklaters LLP
Sompo Japan Insurance Inc.
ICBC
Shell Nederland (Partner in Science)
Mizuho Corporate Bank Nederland N.V.
Sogeti Nederland B.V.
Corporate Facility Partners
Takiya Co., Ltd.

Zeer veel dank voor hun betrokkenheid en ondersteuning zijn wij verschuldigd aan de leden van The Yellow House:

Anoniem lid
Patricia B. Ziel
Marijke I. Cordia-van der Laan
John A. Fentener van Vlissingen
Alan Howard
David N. Kowitz
Steven Naifeh
Gregory White Smith
Ernst A. Nijkerk
Nadia Röttger
Elise Wessels-van Houdt
Bob P. Haboltd

Bezoekcijfers

Totaal aantal bezoeken 2012

Van Gogh Museum	1.486.281
De Mesdag Collectie	13.098

Bezoekcijfers tentoonstellingen

Van Gogh Museum

[Statistieken Museumbezoek Van Gogh Museum](#)

<i>Omschrijving</i>	<i>Aantallen bezoekers</i>
Totaal aantal bezoekers VGM collectie in Amsterdam 2012	1.486.281
Totaal aantal bezoekers VGM collectie in eigen gebouw (t/m 25 september 2012)	1.174.947
Totaal aantal bezoekers VGM collectie in Hermitage Amsterdam, gecombineerd met Impressionisme, geprogrammeerd door de Hermitage Amsterdam*	311.334
Totaal aantal bezoekers Vrijdagavonden (t/m september 2012)	41.018
MuseumN8 2012	6.833

Statistieken tentoonstellingsbezoek

<i>Tentoonstelling</i>	<i>Openingsdatum</i>	<i>Sluitingsdatum</i>	<i>Totaal aantal bezoekers</i>	<i>Aantal openingdagen</i>
<i>Snapshot. Schilders en fotografie 1888-1915</i>	14.10.2011	8.1.2012	185.209	85 dagen
<i>Dreams of nature. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky</i>	24.2.2012	17.6.2012	413.363	114 dagen
<i>Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam / Impressionisme – Sensatie & Inspiratie *</i>	29.9.2012	27.1.2013	384.932	121 dagen

* Gelijk met het tijdelijk verblijf van het Van Gogh Museum, programmeerde de Hermitage van Amsterdam hun tentoonstelling Impressionisme – Sensatie & Inspiratie. Beide musea besloten dat een combinatie van beide tentoonstellingen van zoveel toegevoegde waarde voor de bezoeker zou zijn dat gedurende deze periode toegang verleend werd met één gecombineerd ticket voor beide tentoonstellingen.

OVERZICHTEN

Statistieken online bezoekers / communities Van Gogh Museum

Website

<i>Jaar</i>	<i>Aantal bezoeken</i>	<i>Herhaalbezoeken</i>	<i>Unieke bezoekers</i>
2012	1.783.166	446.151	1.497.356
2011	1.674.481	282.383	1.438.120

Statistieken Social media

<i>Titel</i>	<i>Aantal fans/followers op 31.12.2012</i>	<i>Communitygroei 2012 in absolute aantallen</i>	<i>Communitygroei 2012 in procenten</i>
Facebook	78.346	50.919	186%
Twitter	52.898	31.590	148%
Google+	1.163.588	1.163.218	314.383%
Youtube	734	567	29%

Tabel 1 - groei social media communities Van Gogh Museum 2012

<i>Titel</i>	<i>Aanbevelingen (in aantal likes, favorites, stemmen leuk of +1's)</i>	<i>Conversational exchange (in aantal comments)</i>	<i>Content amplification (in aantal shares)</i>
Facebook	171.115	5.731	58.813
Twitter	1.735	3.084	3.491
Google+	11.646	2.136	1.570
Youtube	233	40	160

Tabel 2 - Kwaliteit en activiteit social media communities Van Gogh Museum 2012

OVERZICHTEN

De Mesdag Collectie

Statistieken Museumbezoek De Mesdag Collectie

<i>Omschrijving</i>	<i>Aantallen bezoekers</i>
Bezoekers 2012	13.098

Statistieken online bezoekers / communities De Mesdag Collectie

Website

<i>Jaar</i>	<i>Aantal bezoeken</i>	<i>Herhaalbezoeken</i>	<i>Unieke bezoekers</i>
2012	34.282	8.684	26.243

Statistieken Social media

<i>Titel</i>	<i>Aantal fans/followers op 31.12.2012</i>	<i>Communitygroei 2012 in absolute aantallen</i>	<i>Communitygroei 2012 in procenten</i>
Facebook	197	0*	197%
Twitter	457	0**	457%

Tabel 2 - groei social media communities De Mesdag Collectie 2012

* De Mesdag Collectie is lid van facebook sinds 31 juli 2012

** De Mesdag Collectie is actief op twitter sinds 29 mei 2012

Financiële verslaglegging

De directie en de Raad van Toezicht van de Stichting Van Gogh Museum (hierna: VGM) bieden u hierbij het (geconsolideerde) financieel jaarverslag over 2012 aan, inclusief de hierin opgenomen jaarcijfers van de tot de verslaggevende eenheid behorende entiteiten.

Dit zijn:

De Stichting Van Gogh Museum, bestaande uit het Van Gogh Museum in Amsterdam en De Mesdag Collectie (hierna: DMC) in Den Haag.

Van Gogh Museum Enterprises B.V. (hierna: VGME), een dochteronderneming waarin VGM een belang van 100% heeft. In deze onderneming zijn de commerciële activiteiten van VGM ondergebracht.

Van Gogh Museum Enterprises II B.V. (hierna: VGME II), een dochteronderneming waarin VGM een belang van 100% heeft. De onderneming is eind 2011 opgericht en heeft op 29 december 2011 alle activiteiten overgenomen van VGME.

PP10 B.V. (hierna: PP10), een joint venture tussen VGM en de Stichting Het Rijksmuseum Amsterdam. Het belang in PP10 is gelijkelijk verdeeld over de twee aandeelhouders. Vanaf 1 augustus 2009 zijn in deze onderneming de activiteiten ondergebracht

op het gebied van de meldkamers en de alarmopvolging van de beide aandeelhouders. De jaarcijfers van PP10 zijn volgens de methode van proportionele consolidatie opgenomen in dit financieel jaarverslag.

De Stichting Van Gogh Museum Nieuwe Vleugel, waarvan de jaarcijfers geheel zijn samengevoegd.

Bestuursverslag

Missie en beleid

In 2009 is het Strategisch Plan 2009-2014 in werking getreden, waarin de missie, de visie en de strategische doelstellingen van het Van Gogh Museum zijn vastgelegd. De missie luidt:

- Het Van Gogh Museum maakt het leven en werk van Vincent van Gogh en de kunst van zijn tijd toegankelijk voor zo veel mogelijk mensen om hen te verrijken en te inspireren.

De visie geeft de situatie weer waarnaar het Van Gogh Museum streeft:

- Het Van Gogh Museum is een van de meest gerespecteerde en meest toegankelijke musea ter wereld. Het is innovatief, toonaangevend, dynamisch, kwalitatief hoogstaand en professioneel in al zijn activiteiten.
- Het Van Gogh Museum excelleert in het behoud en beheer van, het onderzoek naar en de presentatie van de aan het Van Gogh Museum toevertrouwde kunst en objecten. Het Van Gogh Museum excelleert in de verrijking van de collectie door nieuwe aanwinsten en bruiklenen.
- Het Van Gogh Museum bereikt wereldwijd zo veel mogelijk mensen, ook de niet-bezoeker, en bouwt een sterke band op met zijn publiek door het een inspirerende en verrijkende ervaring te bieden.
- Het Van Gogh Museum beschikt over ruime middelen en steunt en onderhoudt een breed (inter)nationaal netwerk van partners.
- Het museum is een aantrekkelijke werkgever waar talent en ideeën zich binnen een professioneel uitdagende omgeving kunnen ontplooiën.

Deze missie en visie zijn uitgewerkt in zes strategische doelstellingen:

- Wij willen een innovatief museum zijn.
- Wij willen een breed toegankelijk museum zijn.
- Wij willen in alle geledingen van het museum kwaliteit uitstralen.
- Wij willen een uitgebreid netwerk van partners en steunverleners opbouwen.
- Wij willen een bezoek aan het Van Gogh Museum een inspirerende en verrijkende ervaring maken.
- Wij willen een aantrekkelijke werkgever zijn.

Gang van zaken in het verslagjaar

Algemeen

Het verslagjaar 2012 heeft in het teken gestaan van de verbouwing, de daarmee samenhangende sluiting van het museum op de Paulus Potterstraat 7 en het tijdelijk verplaatsen van een groot deel van de presentatie van de vaste collectie naar

de Hermitage Amsterdam van de periode oktober 2012 tot en met april 2013. Dit heeft invloed gehad op het resultaat 2012 en heeft erin geresulteerd dat dit atypische jaar met een verlies is afgesloten.

Naast de gebeurtenissen omtrent huisvesting zijn er nog diverse andere belangrijke ontwikkelingen geweest die een serieuze impact hebben gehad op onze organisatie, waarvan hieronder in willekeurige volgorde een opsomming:

- De voorbereiding van een mogelijke Nieuwe Entree aan het Museumplein.
- De werving van fondsen voor de Nieuwe Entree.
- Naar aanleiding van de implementatie van het OOT-traject, wordt nu een verdere professionalisering doorgevoerd van het besturings- en beheermodel.
- De realisatie van een tentoonstelling in Japan en Korea die doorloopt in 2013.
- Diverse andere ontwikkelingen die van materiele invloed zijn/zullen zijn op onze relatie met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: OCW). Dit betreft onder andere het al dan niet opzeggen door OCW van de beheersovereenkomst, het afzien van OCW van het recht om de leden van onze Raad van Toezicht te benoemen en de wijzigingen in het Rijkshuisvestingsstelsel.
- De wijziging in de fiscale positie van onze organisatie inclusief de daaraan gelieerde entiteiten.

Het verslagjaar is afgesloten met een geconsolideerd negatief resultaat van € 2.177.576,- waar een nihil resultaat was begroot. Het resultaat is opgebouwd uit een exploitatieverlies vanuit de museale activiteiten van € 3.389.423 en een positief resultaat op de commerciële activiteiten van € 1.211.847,-. In het vermogen valt de bestemmingsreserve voor de verbouwing van De Mesdag Collectie vrij à € 57.000 en wordt toegevoegd aan de algemene reserve. In de paragraaf 'Mutaties in diverse onderdelen van het eigen vermogen' worden deze posten verder toegelicht.

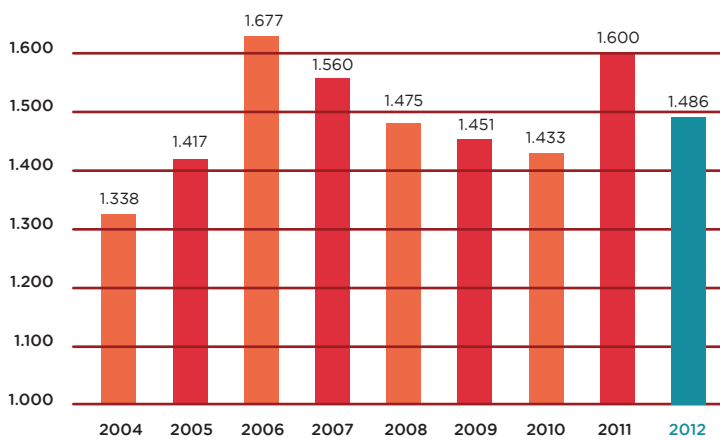
Het resultaat zal geheel worden verrekend met de Algemene Reserve.

Verbouwing Rietveldgebouw, Paulus Potterstraat 7

Het Rietveldgebouw is op 29 september 2012 gesloten vanwege een ingrijpende verbouwing inzake brandveiligheid. De verbouwing nam zeven maanden in beslag en op 1 mei 2013 werden de deuren weer geopend met de jubileumtentoonstelling *Van Gogh aan het werk*.

Het museum heeft door de tijdelijke presentatie in de Hermitage Amsterdam een groot deel van de vaste collectie zichtbaar gehouden.

Bezoekersaantallen 2004 t/m 2012 (x1.000)

Bezoekcijfers

Voor de begroting 2012 is uitgegaan van 1.563.000 bezoekers. Hiervan zijn er 1.070.000 begroot voor de periode januari tot en met september in het Rietveldgebouw en 493.000 voor de periode oktober tot en met december in de Hermitage Amsterdam. Uiteindelijk werden er over 2012 1.486.281 bezoekers geteld. Dit is onderverdeeld naar 1.174.947 bezoekers in het eigen museum, een plus van 104.947 (+ 9.8%) en 311.334 bezoekers bij de Hermitage Amsterdam, 181.666 (-/- 36.8%) minder bezoekers dan verwacht. Hiermee is de beoogde symbiose tussen de tentoonstellingen *Vincent en de Impressionisten* onvoldoende uit de verf gekomen.

Naar DMC kwamen 13.098 bezoekers. DMC scoort daarmee lager dan begroot.

Tentoonstellingen

In 2012 werd in het VGM – naast de presentatie van de vaste collectie – opnieuw een belangrijke tijdelijke tentoonstelling georganiseerd: *Dreams of nature. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky*. Deze trok de aandacht van het publiek en leverde daarmee een bijdrage aan de prima bezoekersaantallen tot en met september op de Paulus Potterstraat 7. De tijdelijke presentatie van de vaste collectie *Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam* wordt als vaste collectie in de Hermitage Amsterdam geclassificeerd.

Meer informatie over de tentoonstellingen vindt u in het inhoudelijke jaarverslag over 2012.

Resultaat 2012

Ook in dit bijzondere jaar liggen de verhoudingen tussen onze eigen inkomsten en structurele subsidies van de overheid op bijna exact 75%-25%. De belangrijkste eigen inkomsten zijn de entreegelden en de commerciële inkomsten (in 2012 respectievelijk circa 43% en 22%). De totale overheidgerelateerde inkomsten vertegenwoordigden over 2012 een aandeel van bijna 25%. Gezien de recente bezuinigingen in de culture sector wil VGM deze afhankelijkheid verder terugdringen. VGM investeert daarom ook in 2013 in haar financiële en beheermodel, nieuwe producten en markten, maar kijkt ook kritisch naar de doelmatigheid van haar eigen organisatie.

Zoals eerder aangegeven bedraagt het geconsolideerde nettoresultaat over 2012 een verlies € 2.177.576,- (over 2011 een winst van ruim € 702.000,-), dit bestaat uit een positief resultaat voor de maanden januari tot en met september en een verlieslatende periode in de Hermitage Amsterdam van oktober tot en met december.

Het positieve resultaat van VGME, de 100% dochteronderneming van VGM, bedraagt € 1.033.150,- (over 2011 ruim € 1.250.000,-). Dit blijft achter bij het begrote resultaat van € 1.191.000,-, waarbij opgemerkt moet worden dat dit begrote resultaat reeds is aangepast met € 649.000,- aan doorbelasting van kosten inzake de dienstverlening van VGM ten behoeve van de dochteronderneming, hetgeen op moment van het samenstellen van de begroting 2012 nog niet bekend was.

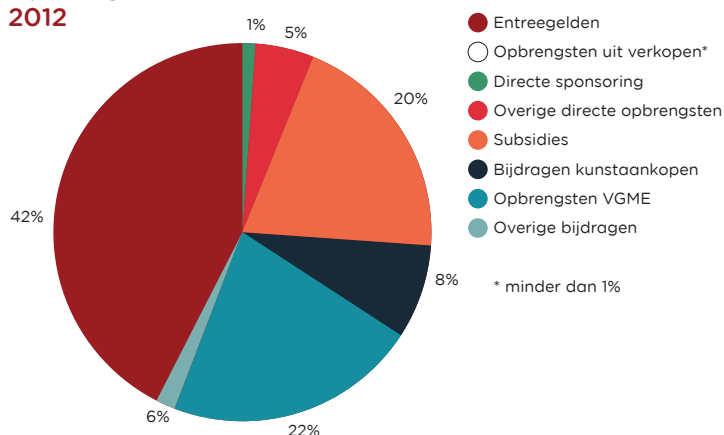
Dit betekent dat het resultaat van VGME € 157.850,- (13%) achterblijft bij de begroting. Successen waren er bij de productgroepen Wholesale (41%), Detailhandel (3%) en Kaartverkoop (154%), de bruto marge voor de artikelgroepen Reproducties en Rechten (24%) en Licenties (95%) liepen juist terug. Per saldo verbeterde de bruto marge met € 385.875,- (7.7%). Dit werd echter tenietgedaan door een stijging in de lasten met € 1,2 miljoen waarvan € 649.000,- doorbelasting VGM.

Belangrijkste oorzaak hiervan is de onvoorziene terugval van de verkopen in de Hermitage Amsterdam waardoor het toegenomen werkapparaat niet meer verantwoord kon worden.

Het resultaat van VGME komt – conform de gemaakte afspraken – geheel ten goede aan VGME II en is als zodanig opgenomen in de geconsolideerde cijfers.

In 2012 is door PP10 gestart met de dienstverlening aan het Stedelijk Museum, wat de exploitatie ten goede komt. Het positieve resultaat over 2012 bedraagt € 122.696,- waarmee het eigen vermogen bijna geheel is aangezuiverd. De resultaten zijn proportioneel geconsolideerd in VGM.

Opbrengsten 2012

Baten

De eerder genoemde bezoekcijfers waren in 2012 met een totaal aantal bezoekers van 1.486.281 lager dan verwacht. In de begroting 2012 was uitgegaan van 1.563.000 bezoekers. Ondanks de vele inspanningen op het gebied van communicatie en marketing en de lovende kritieken op de tentoonstelling *Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam* hebben de bezoekers de Hermitage Amsterdam onvoldoende weten te vinden.

Een tweede verklaring voor de tegenvallende entree-inkomsten ligt in het hoge aantal Museumkaartbezoekers bij de Hermitage Amsterdam. Voor elke Museumkaartbezoeker ontvangt VGM ongeveer 60% van de entreeprijs.

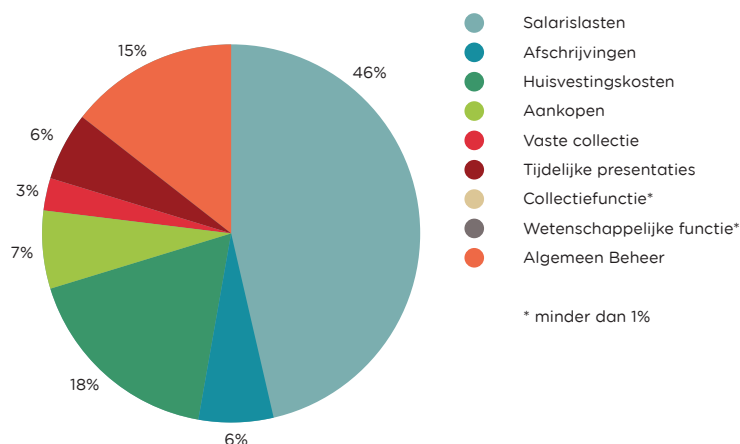
De sponsorinkomsten en de bijdragen uit fondsen blijven achter bij de begroting. De opbrengsten uit activiteiten zoals The Yellow House, Business Circle en Mesdag Business Club blijven achter bij de gemaakte plannen en de daaruit begrote inkomsten.

In de categorie 'Overige directe inkomsten' blijven met name de opbrengsten vanuit de Vrijdagavonden achter op begroting vanwege de sluiting. Hier zijn ook de opbrengsten van de tentoonstelling in Japan en Korea 2012 verantwoord.

De baten uit subsidie OCW liggen in lijn met het begrote niveau. Er is een kleine stijging als gevolg van een hogere indexatie voor prijs- en loonontwikkelingen dan ingeschat, het betreft een bedrag van € 50.562,-.

Met hulp van sponsorgelden van de BankGiro Loterij, Mondriaan Fonds, Linklaters, VSBfonds en Prins Bernhardfonds heeft VGM in 2012 Van Goghs aquarel *Knotwilg* kunnen verwerven.

Kosten 2012

Lasten

Aan de lastenkant laten met name de personele kosten en de kosten voor algemeen beheer materiële afwijkingen zien ten opzichte van de begroting. In het derde kwartaal is er veel aandacht geweest voor de ontwikkeling van de kosten.

De loonkosten laten een lichte overschrijding zien van € 0.2 miljoen, het inhuren van extern personeel is met € 2.9 miljoen de belangrijkste oorzaak van de overschrijding. Gedeeltelijk is dit te verklaren uit vervanging bij ziekte of zwangerschap maar voor het grootste gedeelte zijn deze te relateren aan de vele projecten met betrekking tot het uit- en inhuizen. Extra aandacht voor de ontwikkeling van deze kosten heeft geleid tot een flinke daling in het vierde kwartaal. Dit is vooral bereikt door het vervangen van tijdelijk personeel door vaste aanstellingen.

Bij de kosten voor algemeen beheer valt de overschrijding van de kosten voor adviseurs op. Ook in dit geval zijn de toekomstige huisvestingsplannen en uitloop OOT-Traject de belangrijkste oorzaken van de hoge kosten voor de ondersteuning door adviseurs.

Mutaties in de diverse onderdelen van het eigen vermogen

Voor de verantwoording van de subsidie van het Ministerie van OCW geldt onder andere als voorwaarde dat de jaarrekening wordt ingericht conform de bepalingen van het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instelling 2009-2012. Het ministerie past stringente regels toe voor de rubricering van het eigen vermogen. Zo moeten bepaalde onderdelen van het eigen vermogen worden onderscheiden in bestemmingsreserves en bestemmingsfondsen.

In 2012 is de bestemmingsreserve DMC ad € 57.000,- vrijgevallen ten gunste van de algemene reserve. Deze was

in het verleden gevormd ten tijde van de sluiting van DMC en het positieve resultaat dat hierdoor jaarlijks ontstond is gereserveerd. Deze reserve kon conform de besluitvorming van de Raad van Toezicht gebruikt worden voor de incidentele kosten die samenhangen met de herinrichting en heropening van het museum. Er zijn geen kosten meer te verwachten die samenhangen met het geformuleerde doel.

De bovengenoemde vermogensmutaties resulteerden in een bedrag van € 2.120.576,- welke zal worden onttrokken aan de algemene reserve. Na deze onttrekking bedraagt de geconsolideerde algemene reserve op het einde van het verslagjaar € 8.581.484,-.

In 2013 en volgende jaren zal de omvang van de continuïteitsreserve op de gewenste omvang van € 10 miljoen gehouden worden.

Fiscale positie museum en gelieerde entiteiten

De fiscale aspecten voor met name de vennootschapsbelasting zijn ook in 2012 een onderwerp van aandacht geweest. VGM blijft van mening dat zij aangemerkt moet worden als 'niet VPB-plichtig lichaam' en daarover worden met de belastingdienst standpunten uitgewisseld.

In het belastingplan 2012 is de 'Geefwet' geïntroduceerd, wat tot gevolg heeft dat de fiscale faciliteit binnen de VPB-wetgeving om de volledige jaarwinst van onze commerciële dochter VGME op basis van een fondsenwervende overeenkomst belastingvrij door te storten naar VGM. Deze commerciële inkomsten zijn van belang voor de financiële ruimte die nodig is voor het realiseren van onze museale doelstellingen.

Met de belastingdienst is een convenant gesloten inzake horizontaal toezicht, dit zal in 2013 verder worden geconcretiseerd.

Toekomstverwachtingen

Begroting 2013

Het belangrijkste uitgangspunt bij het opstellen van de begroting 2013 is de noodzakelijke renovatie van het Rietveldgebouw en het inhuizen van de collectie met *Van Gogh aan het werk* als openingstentoonstelling.

Dit zal voor 2013 betekenen dat er een verlieslatende exploitatie zal zijn, die deels veroorzaakt wordt door de lagere bezoekerscijfers in de Hermitage Amsterdam en de daarmee samenhangende bestedingen in de museumwinkel aldaar. Verder zijn er extra kosten als gevolg van het weer inhuizen van de collectie in het Rietveldgebouw aan de Paulus Potterstraat 7.

Begroting 2013 (in duizenden €)

Baten

Directe opbrengsten	18.903.914
Indirecte opbrengsten	291.000
Subsidies en bijdragen	11.011.255

Totaal: Baten

30.206.169

Lasten

Personeelslasten	13.215.997
Afschrijvingen	2.421.204
Huren, services en overige huisvestingskosten	8.049.632
Aankopen	2.200.000

Overige lasten

Totale lasten inzake publieksfunctie (vaste collectie)	1.740.576
Totale lasten inzake tijdelijke presentaties	1.886.113
Totale lasten inzake collectiefunctie	300.100
Totale lasten inzake wetenschappelijke functie	315.775
Totale lasten inzake algemeen beheer	2.936.429

Totaal: Lasten

33.065.826

Saldo uit gewone bedrijfsuitoefening -2.859.657

Rentebaten	516.700
Buitengewone baten	1.700.000

Exploitatieresultaat

-642.957

Resultaatbestemming
- Bouw Entreegebouw -551.250

Exploitatieresultaat na verwerking resultaatbestemming

-1.194.250

In 2012 is de verbouwing gebruikt als katalysator voor het prioriteren van alle activiteiten van onze organisatie voor de jaren 2012/2013. In dat kader is besloten om alleen de focus-activiteiten uit te voeren. Dat betreft de activiteiten van het museum die gericht zijn op:

- Het realiseren en beheersen van diverse huisvestingsprojecten.
- Het realiseren van een mogelijke Nieuwe Entree aan het Museumplein.
- Het voorbereiden van de heropening van het museum in mei 2013.
- Het optimaliseren van de bezoekersstromen.

- Het onderzoeken van nieuwe huisvesting voor het hoofdkantoor.
- Webstrategie.
- Het optimaliseren van de interne processen.
- Het voorbereiden van de herinrichting van de vaste presentatie in 2014.
- Het voorbereiden van de tentoonstelling *Munch : Van Gogh*.

De (financiële) ontwikkelingen zullen maandelijks worden gerapporteerd en besproken met de belanghebbenden. VGM staat voor de uitdaging zo effectief en efficiënt mogelijk de gevolgen van de verbouwing op te vangen.

Subsidierelatie met het Ministerie van OCW

In 2012 is de subsidiebeschikking ontvangen voor de periode 2013-2016. Hierin is de aangekondigde subsidiekorting verwerkt en is de wetenschappelijke functie van VGM niet erkend.

Het belang van externe inkomensbronnen zal onverminderd een punt van aandacht blijven. Toch biedt de toegekende subsidie voldoende ruimte en middelen om de dienstverlening op kwalitatief goede wijze voort te zetten voor de komende vier jaar in een verbouwd museum.

Huidige en toekomstige huisvesting

Het huidige stelsel van de rijkshuisvesting zal verdwijnen, er worden momenteel meerdere varianten onderzocht: een variant waarin de eigendom van de museumgebouwen wordt overgedragen naar de stichtingen of een variant waarbij het huidige rijkshuisvestingsstelsel wordt herzien en de demarcatie wordt verhelderd van de kosten waarvoor de eigenaar (in casu de RGD) en de gebruiker (in casu de musea) verantwoordelijk zijn.

De ontwikkelingen met betrekking tot de Nieuwe Entree zijn in een spannende fase aanbeland waarbij met name het verwerven van voldoende sponsorgelden de volle aandacht heeft. In 2013 heeft de BankGiro Loterij een bedrag van € 4,5 miljoen toegezegd voor de realisatie. De Vincent van Gogh Stichting ondersteunt dit initiatief met € 1,1 miljoen. Dit heeft de mogelijkheid tot het realiseren van dit project een enorme impuls gegeven en verdere besluitvorming wordt in de tweede helft van 2013 verwacht.

Overige onderwerpen

Hermitage Amsterdam

Graag richten wij een woord van dank aan de Hermitage Amsterdam, die het mogelijk heeft gemaakt om het werk van Vincent van Gogh zichtbaar te houden voor het publiek middels de presentatie van onze vaste collectie *Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam* in hun prachtige gebouw aan de Amstel.

Personeel en organisatie

Per balansdatum telde de formatie van VGM 198,6 fte's tegen 188 fte's over 2011. Bij VGME waren in 2012 47,11 fte's in dienst; in 2011 was dit 35,64 fte's.

VGM heeft besloten om in 2013 haar openingstijden te verruimen en haar bezoekersstromen te sturen met behulp van bloktijden van 2 uur. Zo wil VGM de bezoekersbeleving optimaliseren en haar capaciteit optimaal benutten.

Beleggingsbeleid

Wij hanteren een risicomijdend beleggingsbeleid, waarbij de Regeling Belenen en Beleggen door Instellingen voor Onderwijs en Onderzoek van het Ministerie van OCW als belangrijk referentiekader geldt. Dit betekent dat wij uitsluitend beleggen in staatsobligaties, obligaties uitgegeven door Europese financiële instellingen met minimaal een A-rating, of aandelenbeleggingen waarvan de hoofdsom 100% gegarandeerd is door financiële instellingen met een A-rating.

Code Cultural Governance

VGM past integraal de regels voor Good Governance toe zoals deze zijn vastgelegd in de principes en best practice-bepalingen van de Code Cultural Governance. Binnen VGM wordt het Raad van Toezicht-model toegepast, waarbij het bestuurlijke proces in handen is van een tweehoofdige directie, beiden met de positie van statutair bestuurder. Het toezichthoudende proces is in handen van de Raad van Toezicht, waarvan de leden door en uit de Raad van Toezicht worden benoemd.

Verantwoordingsverklaring CBF-keurmerk

Houders van het CBF-keurmerk moeten een 'verantwoordingsverklaring' aan het CBF verstrekken. In deze verklaring rapporteert de keurmerkhouders over drie belangrijke principes in het kader van 'goed bestuur':

- De scheiding tussen de functie 'toezicht houden' – het vaststellen of goedkeuren van plannen en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten - en de functies 'besturen' en 'uitvoeren'.
- Het continu werken aan de optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig wordt gewerkt aan het realiseren van de doelstellingen.
- Het optimaliseren van de relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

Uiteraard hecht VGM veel belang aan deze principes. Om de adequate positionering tussen de toezichthoudende, de besturende en de uitvoerende functie optimaal te borgen zijn in overleg met het CBF in 2012 de statuten aangepast. Voor het overige wordt een optimale (interne) functiescheiding

nagestreefd, om een effectieve en doelmatige besteding van middelen te realiseren. Tevens draagt deze (interne) functiescheiding bij aan de betrouwbaarheid van zowel de interne als de externe informatievoorziening.

Met het oog op het realiseren van de prestatieafspraken die zijn gemaakt met het Ministerie van OCW, communiceert VGM stelselmatig met zijn belanghebbenden. Op deze wijze werken we onafgebroken aan een optimale aansluiting van ons aanbod bij de eisen en wensen van onze belanghebbenden.

Aldus vastgesteld d.d. 4 april 2013

A.C. Rüger, algemeen directeur
(benoemd per 1 april 2006)

F. van Koetsveld, zakelijk directeur
(benoemd per 1 juni 2006)

Verlag Raad van Toezicht

Algemeen

De Raad van Toezicht (hierna: RvT) heeft in het jaar 2012 viermaal vergaderd. Naast de lopende zaken als financiën en organisatie is in 2012 door de RvT veel aandacht besteed aan twee belangrijke onderwerpen: het cultuurbeleid van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (hierna: Ministerie van OCW) en de huisvesting van het Van Gogh Museum (hierna: VGM).

Cultuurbeleid Rijksoverheid

Op basis van de nieuwe subsidiesystematiek, ingesteld door staatssecretaris Zijlstra in 2011, diende het VGM voor 1 februari 2012 zijn subsidieaanvraag in bij het Ministerie van OCW. Begin 2012 werd een extra RvT-vergadering ingelast om deze subsidieaanvraag te bespreken, alsook het beleidsplan 2013-2016. In mei 2012 bracht de Raad voor Cultuur advies uit. Naar aanleiding van deze subsidieaanvraag: de Raad was zeer lovend over het Van Gogh Museum en adviseerde de staatssecretaris subsidie toe te kennen conform plaatsing in categorie één. In september 2012 ontving het VGM de definitieve subsidiebeschikking van het Ministerie van OCW: voor de periode 2013-2016 is € 30,4 miljoen toegekend. Het VGM is verheugd over deze continue support door de Nederlandse overheid.

Staatssecretaris Zijlstra kondigde in 2011 aan geen gebruik meer te zullen maken van zijn statutaire benoemingsrecht ten aanzien van RvT leden; in de RvT-vergadering van september 2012 zijn daartoe de statuten van het VGM gewijzigd. De RvT-leden worden nu benoemd door de RvT. Daarnaast zijn er enkele wijzigingen opgenomen om de statuten in lijn te brengen met de eisen die het Centraal Bureau Fondsenwerving stelt.

Huisvesting

De huisvestingsprojecten kunnen worden onderverdeeld in:

- Project Onderhoud & Brandveiligheid: het Rietveldgebouw is van september 2012 t/m april 2013 dicht geweest om noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden te kunnen verrichten.
- Project Hermitage: 75 van de topstukken van het VGM zijn gepresenteerd in de Hermitage Amsterdam gedurende de renovatie van het Rietveldgebouw.
- Project Kurokawa: de mogelijke Nieuwe Entree aan het Museumplein, aangesloten op de Kurokawavleugel.

De RvT heeft naar aanleiding van bovengenoemde projecten de financiering, tijdsplanning en capaciteit besproken. De permanente beschikbaarheid van de collectie voor het publiek is hierbij steeds een belangrijk uitgangspunt geweest. Het Project Kurokawa ('Nieuwe Entree') blijft in 2013 een belangrijk punt van aandacht, waarbij met name het werven van voldoende sponsorgelden de volle aandacht heeft. In 2012 zijn de Jaarrekening 2011 en Begroting 2013 besproken en goedgekeurd door de RvT.

Bestuur & organisatie

Betreffende de samenstelling van de directie is besloten dat de heer F. van Koetsveld ook na het bereiken van zijn pensioengerechtigde leeftijd per 1 juli 2012, tot 1 mei 2013 als zakelijk directeur aan het VGM verbonden blijft in verband met de grote uitdagingen waar het VGM voor staat. In het verslagjaar is de werving voor een nieuwe zakelijk directeur gestart. Hiervoor is een sollicitatiecommissie ingesteld, bestaande uit een afvaardiging van de RvT en de algemeen directeur van het VGM. Deze procedure is in 2013 met succes afgerond. De benoeming van de heer A. Dönszelmann, voormalig Sectormanager Bedrijfsvoering, bevestigt de kwaliteit van de VGM-organisatie.

Samenstelling Raad van Toezicht

Ten opzichte van het jaar 2011 hebben enkele veranderingen plaatsgevonden in de samenstelling van de RvT.

De RvT streefde naar een verdere uitbreiding van de Raad met een lid met een sterke commerciële, bedrijfsmatige achtergrond en met een voor het museum relevant netwerk. De heer H. van Beuningen, partner bij Booz & Company, is benoemd als lid van de RvT. Met dit extra lid zijn de verschillende gewenste profielen van RvT-leden zoals neergelegd in de *Code Cultural Governance* op een goede manier ingevuld.

Mevrouw T. Maas-de Brouwer is herbenoemd als voorzitter voor de periode van vier jaar. De heer J. Cuno zal per 22 maart 2013 aftreden als RvT-lid aangezien zijn maximale zittingstermijn is bereikt.

Activiteiten Raad van Toezicht

Werkwijze

De voorzitter van de RvT heeft - naast de reguliere vergaderingen - regelmatig overleg met de algemeen directeur van het VGM. In dit overleg worden naast de lopende zaken, de agendaonderwerpen van de RvT besproken.

Er zijn binnen de RvT twee commissies actief, te weten:

- **Auditcommissie**
De Auditcommissie, actief sinds 2010 met als vertegenwoordigers dhr. P. Tieleman en dhr. R. Dijkgraaf. De Auditcommissie is betrokken bij de financiële verslaglegging, begroting en kwaliteit van de financiële organisatie en rapportage.
- **Bouwcommissie**
Ook de Bouwcommissie, ingesteld in 2011, heeft in 2012 een actieve rol gespeeld. Deze commissie richt zich op de grootschalige en uitdagende huisvestingsprojecten van het VGM. In deze commissie zitten namens de RvT mw. A.J. Kellermann en mw. T.A. Maas-de Brouwer. De Bouwcommissie heeft regelmatig een rondleiding gekregen door het Rietveldgebouw dat in 2012 een periode gesloten was vanwege een grote renovatie. Ook is de Bouwcommissie wekelijks op de hoogte gebracht van de vorderingen ten aanzien van de renovatie.

Jaarrekening 2012

De jaarrekening 2012 is besproken in de vergadering van de Auditcommissie van 13 maart 2013. Daarbij heeft de externe accountant zijn bevindingen gerapporteerd naar aanleiding van zijn controlewerkzaamheden ten behoeve van de controleverklaring bij de jaarrekening 2012. De Auditcommissie heeft de jaarrekening met een positief advies aan de RvT voorgelegd. Conform artikel 8 lid 1 sub b van de statuten heeft de RvT de jaarrekening 2012 goedgekeurd.

De RvT erkent dat het VGM, directie en medewerkers in het verslagjaar belangrijke inspanningen hebben geleverd. De RvT spreekt hiervoor haar grote dank uit.

Dit geldt voor wat betreft de tijdelijke tentoonstelling *Dreams of nature. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky*, de noodzakelijke renovatie van het Rietveldgebouw, de noodzakelijke uithuizing van de collectie en de presentatie van de topstukken in de Hermitage Amsterdam, genaamd *Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam*.

De inzet en betrokkenheid van de VGM-organisatie zijn een gezonde basis voor een uitdagend 2013.

Aldus goedgekeurd op 10 april 2013.

Mw. T.A. Maas-de Brouwer
(benoemd per 25 september 2008)

Dhr. P. Tieleman
(benoemd per 24 augustus 2009)

Mw. A.J. Kellermann
(benoemd per 31 mei 2010)

Dhr. R.H. Dijkgraaf
(benoemd per 31 mei 2010)

Dhr. H. van Beuningen
(benoemd per 26 november 2012)

Geconsolideerde balans per 31 december 2012, na verwerking resultaat (in euro's)

Activa	31.12.2012	31.12.2011
Vaste Activa		
Immateriële vaste activa		
Merkenrecht Van Gogh	253.535	71.688
Materiële vaste activa		
Gebouwen en terreinen	9.253.413	10.250.822
Inventaris en inrichting	1.047.558	1.410.665
Museale inventaris	23.132	26.240
Andere bedrijfsmiddelen	1.686.434	532.203
	<hr/> 12.010.537	<hr/> 12.219.930
Vlottende Activa		
Vorraden		
Onderhanden activiteiten	170.644	211.527
Vorraden	2.573.249	1.911.823
	<hr/> 2.743.893	<hr/> 2.123.350
Vorderingen		
Debiteuren	1.732.874	1.270.391
Belastingen en premies soc. verzekeringen	473.482	808.883
Overige vorderingen	2.361.952	2.029.496
	<hr/> 4.568.307	<hr/> 4.108.770
Effecten		
Beleggingsrekening	4.606.804	5.858.913
	<hr/> 4.606.804	<hr/> 5.858.913
Liquide middelen		
Totaal liquide middelen	6.810.946	9.263.477
	<hr/> 30.994.022	<hr/> 33.646.128
Totaal activa	30.994.022	33.646.128

Passiva	31.12.2012	31.12.2011
Eigen Vermogen		
Algemene reserve	8.581.484	10.833.755
Overige (bestemmings-) reserves	2.425.876	2.570.217
Bestemmingsfonds OCW 'Veiligheid Musea'	220.200	220.200
Bestemmingsfonds OCW 'Verbouwing Mesdag'	1.263.333	1.414.933
	<hr/> 12.490.893	<hr/> 15.039.105
Aankoopfonds		
Aankoopfonds	8.006.769	7.754.771
	<hr/> 8.006.769	<hr/> 7.754.771
Voorzieningen		
Overige voorzieningen	2.706.203	2.434.922
	<hr/> 2.706.203	<hr/> 2.434.922
Langlopende schulden		
Investeringsubsidie	1.534.670	1.875.708
	<hr/> 1.534.670	<hr/> 1.875.708
Kortlopende schulden		
Schulden aan leveranciers	3.123.420	3.016.991
Belastingen en premies soc. verzekeringen	905.691	1.258.529
Overige schulden	1.129.443	973.313
Overlopende passiva	1.096.934	1.292.788
	<hr/> 6.255.487	<hr/> 6.541.622
Totaal passiva	30.994.022	33.646.128

Geconsolideerde staat van baten en lasten, categoriale indeling (in euro's)

Baten	2012	2012 begroting	2011
Directe opbrengsten			
Publieksinkomsten	15.200.072	15.754.269	17.642.964
Sponsorinkomsten	273.520	1.062.450	296.500
Overige inkomsten	1.826.486	2.014.319	1.001.906
Indirecte opbrengsten	7.715.479	7.602.400	7.443.702
Totale Opbrengsten	25.015.557	26.433.438	26.385.072
Subsidie OCW			
Onderdeel huren	3.939.398	3.890.000	3.762.621
Onderdeel exploitatiebijdragen	3.249.164	3.248.000	3.282.697
Onderdeel projectsubsidie	-	-	822.160
Subsidie gemeente	-	-	15.842
Overige subsidies/bijdragen			
Subsidies uit publieke middelen	579.979	572.178	534.555
Bijdragen uit private middelen	2.881.068	2.369.800	2.949.682
Bijdragen uit VSB-fonds	42.808	-	227.500
Totale bijdragen	10.692.417	10.079.978	11.595.057
Totale baten	35.707.973	36.513.416	37.980.129

Geconsolideerde staat van baten en lasten, categoriale indeling (in euro's)

Lasten	2012	2012 begroting	2011
Salarislasten	17.334.306	16.205.886	16.284.166
Afschrijvingen	2.414.989	2.629.211	2.348.648
Huisvestingskosten	6.658.289	6.505.040	7.445.807
Aankopen	2.502.335	2.000.000	1.007.684
Overige lasten			
Vaste Collectie	1.090.956	1.474.324	1.354.104
Tijdelijke presentaties	2.247.012	1.562.566	2.253.011
Collectiefunctie	75.241	292.353	263.452
Wetenschappelijke functie	151.130	219.400	295.049
Algemeen beheer	5.510.332	4.986.236	5.777.245
Totale Lasten	37.984.591	35.875.016	37.029.165
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-2.276.618	638.400	950.963
Saldo rentebaten/-lasten	361.163	142.300	229.178
Saldo overige buitengewone baten en lasten	-10.121	-780.660	-
Mutatie aankoopfonds	-251.999	-	-2.182.052
Exploitatie resultaat	-2.177.576	40	-1.001.911
Resultaatbestemming:			
Toegevoegd aan Bestemmingsreserve 'Museum Mesdag'	-57.000	-	-399.000
Toegevoegd resp. onttrokken aan bestemmingsfonds OC&W	-	-	-825.238
Toegevoegd aan Bestemmingsreserve 'Organisatie Ontwikkel Traject'	-	-	-400.000
Onttrokken resp. toegevoegd aan de algemene reserve	-2.120.576	40	622.327
	-2.177.576	40	-1.001.911

Geconsolideerde staat van baten en lasten, functionele indeling (in euro's)

Baten	Publieksfuncties			Collectiefuncties			Wetenschappelijke functie	
	Totaal	Vaste presentatie	Tijdelijke presentatie	Onderzoek & Registratie	Conserveren & Restaureren	Verwerven & Afstoten	Onderzoek & Documentatie	Algemeen Beheer
Functioneel →								
Categoriaal ↓								
Directe opbrengsten								
Publieksinkomsten	15.200.072	12.081.832	3.118.240	-	-	-	-	-
Sponsorinkomsten	273.520	193.520	80.000	-	-	-	-	-
Overige inkomsten	1.826.486	380.478	1.446.007	-	-	-	-	-
Indirecte opbrengsten	7.715.479	5.963.841	1.751.638	-	-	-	-	-
Totale opbrengsten	25.015.557	18.619.671	6.395.885	-	-	-	-	-
Subsidie OCW								
Onderdeel huren	3.939.398	3.560.814	-	-	33.311	-	-	345.273
Onderdeel exploitatiebijdragen	3.249.164	1.674.253	418.563	6.697	75.898	6.697	163.999	903.057
Overige subsidies/bijdragen								
Subsidies uit publieke middelen	579.979	425.449	106.362	1.160	13.144	1.160	28.402	4.301
Bijdragen uit private middelen	2.881.068	28.556	25.837	-	-	2.711.527	115.150	-
Bijdragen uit VSBfonds	42.808	-	-	-	-	42.808	-	-
Totaal Bijdragen	10.692.417	5.689.072	550.762	7.857	122.353	2.762.191	307.551	1.252.631
Totale baten	35.707.973	24.308.744	6.946.647	7.857	122.353	2.762.191	307.551	1.252.631
Lasten								
Salarislasten	17.334.306	8.055.797	2.013.949	46.476	337.405	46.476	752.740	6.081.463
Afschrijvingen	2.414.989	1.277.759	317.134	1.755	20.620	1.755	22.372	773.595
Huisvestingskosten	6.658.289	5.253.753	368.728	-	36.833	-	-	998.976
Aankopen	2.502.335	-	-	-	-	2.502.335	-	-
Overige lasten								
Vaste Collectie	1.090.956	1.090.956	-	-	-	-	-	-
Tijdelijke presentaties	2.247.012	-	2.247.012	-	-	-	-	-
Collectiefunctie	75.241	-	-	24.132	94.255	5.118	-	-
Wetenschappelijke functie	151.130	-	-	-	-	-	151.130	-
Algemeen beheer	5.510.332	2.378.004	594.501	-	-	-	-	2.537.826
Totale lasten	37.984.591	18.056.269	5.541.325	24.098	489.114	2.555.684	926.242	10.391.859

Saldo uit gewone Bedrijfsvoering	2.276.618-	6.252.474	1.405.322	16.241-	366.760-	206.507	618.691-	9.139.229-
Saldo rente baten/-lasten	361.163	-	-	-	-	-	-	361.163
Saldo overige buitengewone baten en lasten	10.121-	-	-	-	-	-	-	10.121-
Mutatie aankoopfonds	251.999-	-	-	-	-	251.999-	-	-
Subtotaal	99.042	-	-	-	-	251.999-	-	351.041
Saldo uit bedrijfsvoering	2.177.576-	6.252.474	1.405.322	16.241-	366.760-	45.492-	618.691-	8.788.187-
Toerekening algemeen beheer*	-	8.255.267-	1.855.475-	21.443	484.241		816.870	8.788.187
Exploitatieresultaat	2.177.576-	2.002.793-	450.153-	5.202	117.481	45.492-	198.179	-

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deze controleverklaring is afgegeven ten behoeve van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Van Gogh Museum te Amsterdam.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2012 Stichting Van Gogh Museum te Amsterdam gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de exploitatierekening over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van gehanteerde grondslagen voor de financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de entiteit is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012, alsmede hetgeen is opgenomen in de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 640 "Organisaties zonder winststreven". Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming dienen te zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur is ten slotte verantwoordelijk voor een zodanig interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012. Dit vereist dat wij voldoen aan voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan

alsmede voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Van Gogh Museum te Amsterdam per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012. Tevens is daarmee voldaan aan de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving en in het bijzonder Richtlijn 640: "Organisaties zonder winststreven".

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties over 2012 voldoen aan de eisen van financiële rechtmatigheid. Dit houdt in dat deze bedragen in overeenstemming zijn met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals die in de subsidiebeschikking en het Controleprotocol Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012 zijn vermeld.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW en het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012 is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Amsterdam, 10 april 2013
Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:

M. Karman en P.A.J.M. Bonants

Strategisch Plan 2009-2014

In 2009 trad het nieuwe strategisch plan 2009-2014 in werking. De aanleiding hier voor was het aflopen van de laatste subsidieperiode van de Nederlandse overheid (2005-2008) en het daaraan gekoppelde beleidsplan van het museum. Met de ingang van een nieuwe beleidsperiode en een gewijzigd subsidiestelsel was ook het moment gekomen voor een nieuw strategisch plan voor het Van Gogh Museum. In dit plan is de missie van het museum opnieuw geformuleerd en daarmee verduidelijkt. In de visie wordt de gewenste situatie waar het museum naar streeft omschreven.

Missie

Het Van Gogh Museum maakt het leven en werk van Vincent van Gogh en de kunst van zijn tijd toegankelijk voor zoveel mogelijk mensen om hen te verrijken en te inspireren.

Visie

1. Het Van Gogh Museum is een van de meest gerespecteerde en meest toegankelijke musea ter wereld. Het is innovatief, toonaangevend, dynamisch, kwalitatief hoogstaand en professioneel in al zijn activiteiten.
2. Het Van Gogh Museum excelleert in:
 - a. het behoud en beheer van, het onderzoek naar, en de presentatie van de aan het Van Gogh Museum toevertrouwde kunst en objecten;
 - b. de verrijking van de collectie door nieuwe aanwinsten en bruiklenen.
3. Het Van Gogh Museum bereikt wereldwijd zoveel mogelijk mensen, ook niet-bezoekers, en bouwt een sterke band op met zijn publiek door het een inspirerende en verrijkende ervaring te bieden.
4. Het Van Gogh Museum beschikt over ruime middelen en steun en onderhoudt een breed nationaal en internationaal netwerk van partners.
5. Het Van Gogh Museum is een aantrekkelijke werkgever waar talent en ideeën zich binnen een professioneel uitdagende omgeving kunnen ontplooiën.

Deze visie zal invulling krijgen door het realiseren van de volgende zes strategische doelstellingen:

1. Wij willen een innovatief museum zijn.
2. Wij willen een breed toegankelijk museum zijn.
3. Wij willen in alle geledingen van het museum kwaliteit uitstralen.
4. Wij willen een uitgebreid netwerk van partners en steungevers opbouwen.
5. Wij willen een bezoek aan het Van Gogh Museum een inspirerende en verrijkende ervaring maken.
6. Wij willen een aantrekkelijke werkgever zijn.

In de komende jaren zullen deze doelstellingen de basis vormen voor de keuzes die het Van Gogh Museum gaat maken met betrekking tot het programma en activiteiten. Het volledige strategisch plan 2009-2014 is te vinden op www.vangoghmuseum.nl

In de loop van 2009 heeft het Management Team een aantal speerpunten geformuleerd waarop het museum zich in de komende jaren gaat richten: de herinrichting van de vaste collectie, de verdere ontwikkeling van het museum als kenniscentrum, het uitbouwen van het netwerk van partners en steungevers en de organisatorische ontwikkeling.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

De groeiende aandacht voor het milieu en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) is een belangrijke ontwikkeling voor musea. Museumbezoekers verwachten van musea een hoge standaard op dit gebied. Het Van Gogh Museum voelt, als openbare, internationale en educatieve instelling een grote verantwoordelijkheid en is actief met Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen bezig.

In het Strategisch Plan 2009-2014 heeft duurzaamheid een belangrijke plek gekregen.

Het MVO-beleid van het Van Gogh Museum is gebaseerd op drie pijlers:

- *People: respect voor mens en omgeving*
- *Planet: duurzaamheid en minimale milieubelasting*
- *Profit: verantwoordelijk omgaan met continuïteit*

In 2011 is een eerste aanzet gegeven voor het implementeren van een gedegen MVO-beleid. In 2012 zijn met de noodzakelijke renovatie van het Van Gogh Museum grote stappen gemaakt op het gebied van MVO. De klimaatinstallaties in het gebouw zijn zoveel mogelijk *Klimaat op maat gemaakt*:

- Het museum maakt gebruik van een WKO-bron (bron voor warmte/koudeopslag). Dit is een methode om energie in de vorm van warmte of koude op te slaan in de bodem, om het vervolgens op aanvraag weer te benutten. De techniek wordt gebruikt om gebouwen te verwarmen of te koelen. Deze nieuwe bron maakt de energie-intensieve ijsbuffers overbodig. Die zijn dan ook opgeheven. Het COP, ofwel het rendement van de koelmachine stijgt door het gebruik van deze nieuwe WKO-bron.
- Ventilatie in het gebouw is nu vraaggestuurd. Per expositieruimte in het gebouw wordt de ventilatie geregeld op wat specifiek op die plek nodig is.
- Er is meer lucht recirculatie in het museum. Met recirculatie hoeft er minder buitenlucht behandeld te worden. De reeds behandelde lucht wordt zo veel mogelijk hergebruikt.
- De twee grote warmteketels zijn vervangen door vier kleinere om efficiënter warmte op te wekken.

Al deze maatregelen zorgen voor een flinke energiebesparing. Samen met een aantal andere technische aanpassingen, is het gebouw nu zo goed verduurzaamd, dat het Van Gogh Museum in 2013 het BREEAM-keurmerk voor musea krijgt.

Aanwinsten 2012

Charles Angrand (1854 - 1926)

De Seine, ochtend (Saint Ouen), 1886

olieverf op doek, 46.0 x 55.4 cm

s524S/2012

Aankoop met steun van de BankGiro Loterij

Vincent van Gogh zag dit Seine-gezicht hoogstwaarschijnlijk op een tentoonstelling bij Galerie Georges Petit eind 1887, begin 1888. Angrand en Van Gogh bewogen zich in dezelfde artistieke kringen en Van Goghs bewondering voor Angrand spreekt uit zijn voorstel om werk met hem te ruilen. Bovendien experimenteerden Van Gogh en Angrand gelijktijdig met de neo-impressionistische techniek. Maar waar Angrand deze techniek, in de lijn van Seurat, op stelselmatige wijze toepaste, ging Van Gogh er vrijer mee om, zoals in zijn *Oever van de Seine* uit 1887.

De aankoop van *De Seine, ochtend (Saint Ouen)* vormt niet alleen een belangrijke aanvulling op de collectie neo-impressionisme in het Van Gogh Museum, maar biedt ook een context voor Van Goghs Parijse experimenten met toets en kleur.

Charles Angrand verliet in 1882 zijn geboortestad Rouen om een leven in Parijs op te bouwen. Hij vestigde zich in Montmartre, waar hij zich onderdompelde in de wereld van de avant-garde. Hij maakte kennis met de nieuwste ontwikkelingen in de moderne kunst, die hij gretig tot zich nam. Zijn vroege werk toonde vooral invloeden van het japonisme en impressionisme. Door zijn vriendschap met George Seurat kwam hij al rond 1884 in aanraking met het opkomende neo-impressionisme.

In tegenstelling tot de impressionisten, die de wereld zo spontaan mogelijk wilden weergeven, zochten de neo-impressionisten naar een meer wetenschappelijke benadering. Op basis van kleurtheorieën brachten zij complementaire contrastkleuren systematisch in kleine verftoetsen naast

elkaar aan. Het werken met kleine stippen werd ook wel 'pointillisme' genoemd.

Angrand werkte lange tijd op de grens van het impressionisme en het neo-impressionisme, zoals te zien in de aanwinst *De Seine, ochtend (Saint Ouen)*. De aandacht voor het bewegende en reflecterende water van de Seine past in de traditie van impressionisten. De neo-impressionistische inspiratie blijkt uit Angrands gedisciplineerde, korte verftoets, plaatsing van de hoge horizon en de manier waarop hij de perzikkleurige grondering van het doek liet contrasteren met het blauwe water. Angrand zag dit werk later als onderdeel van zijn *oeuvres intermédiaires*, een groep schilderijen waarin hij langzaam maar zeker zijn onderscheidende neo-impressionistische stijl ontwikkelde.

Eugène Delacroix (1798 - 1863)

Apollo verslaat Python, 1850

olieverf op papier op doek, 66.2 x 60.3 cm

s526S/2012

Aankoop met steun van de BankGiro Loterij

om het gedurende de rest van zijn schildersloopbaan toe te passen in zijn werk. Hij bezocht meermaals de Galerie d'Apollon in het Louvre en in een brief van c. 28 juni 1888 noemde hij de plafondschildering als voorbeeld voor het complementaire kleurgebruik in zijn eigen *Zaaier met ondergaande zon* (Kröller-Müller Museum, Otterlo): 'Kun je nu de zaaier schilderen met kleur, met een simultaancontrast van geel en violet bijvoorbeeld (zoals het Apollo-plafond van Delacroix, dat juist geel en violet is), ja of nee? Natuurlijk – ja. [634]'

Met deze nieuwe aanwinst kan het Van Gogh Museum voor het eerst tonen hoe belangrijk Delacroix als leermeester was voor Van Gogh en welke cruciale hij rol speelde in zijn artistieke ontwikkeling.

De schilder Eugène Delacroix maakte de olieverfschets *Apollo verslaat Python* voor de belangrijkste opdracht uit zijn carrière: de plafondschildering van de Galerie d'Apollon in het Louvre in Parijs, die hij in 1851 uitvoerde. Het werk dat door het Van Gogh Museum is verworven is de eerste van de twee voorstudies in olieverf voor de plafondschildering. Voor deze scène – waarin de Griekse zonnegod Apollo met zijn pijlen het monster Python doodt – gebruikte Delacroix grove, expressieve penseelstreken en een complementair kleurenpalet. Het felle geel en oranje in de luchtpartij die Apollo omringt, contrasteren met het donkere paars waarin Python en de rook die het monster uitblaast zijn geschilderd. De kracht van beide kleuren wordt op deze manier versterkt, en daarmee de kracht van beide partijen die in deze voorstelling tegen

elkaar strijden: het goed en het kwaad. Zo is dit schilderij een prachtig voorbeeld van Delacroix's complementaire kleurgebruik en zijn expressieve schilderijstijl, waarvoor hij zo werd bewonderd door tijdgenoten en generaties kunstenaars na hem. Ook voor Vincent van Gogh was Delacroix een groot voorbeeld. De Franse kunstenaar was gedurende Van Gogh's hele schilderscarrière zijn leidsman, in het bijzonder door zijn toepassing van de kleurtheorie: 'Want dat de kleurwetten die Delacroix 't eerst regelde en in hun volheid en verband klaar aan de dag bracht ten gerieve van 't algemeen — als Newton de zwaartekracht en als Stephenson de stoom — dat die kleurwetten een licht zijn, is bepaald zeker' [538], zo schreef Van Gogh begin november 1885. Van Gogh nam het basisprincipe van complementaire contrasten over,

Vincent van Gogh (1853 - 1890)

Knotwilg, 27 juli 1882

potlood, bruine inkt, dekkende waterverf in zes kleuren en zwart krijt op aquarelpapier, 38 x 55.8 cm

d1172S/2012

F947

Van Gogh Museum, Amsterdam (aankoop met steun van de BankGiro Loterij, de Vincent van Gogh Stichting, de Vereniging Rembrandt en haar Themafonds Prenten en Tekeningen, het Mondriaan Fonds en het VSBfonds)

schreef hij: 'Een somber landschap – dien dooden boom bij een stilstaand met kroos bedekten plas, in 't verschiet een remise van de Rijnspeer waar spoorlijnen elkaar kruisen, zwarte beroekte gebouwen – verder groene weilanden, een kolenweg en een lucht waar de wolken jagen, graauw met een enkel schitterend wit randje en een diepte van blaauw daar waar de wolken zich scheuren even. [252]'

Het Van Gogh Museum had voorheen nog geen voorbeeld van een ambitieuze waterverftekening uit de Haagse periode; *Knotwilg* is daarmee een essentiële aanvulling op de collectie.

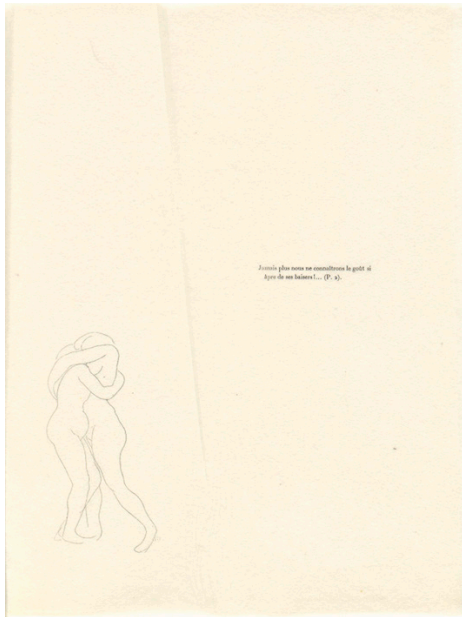
'Ik heb dien ouden kanjer van een knotwilg nog geattaqueerd en ik geloof dat dat de beste van de aquarellen is geworden' [252], zo schreef Vincent van Gogh (1853-1890) aan zijn broer Theo vanuit Den Haag op 31 juli 1882. *Knotwilg* is binnen het vroege werk van Van Gogh een van de eerste ambitieuze waterverftekeningen.

Tot de zomer van 1882 was Van Gogh nog terughoudend met schilderen en het gebruik van kleur, omdat hij zich eerst wilde bekwamen in het tekenen. Vanaf de zomer in Den Haag richtte hij zich voor het eerst op het maken van meerdere

grote, volwaardige aquarellen. Van al deze waterverftekeningen was Van Gogh zelf het meest tevreden was over *Knotwilg*, waarin hij een overtuigende combinatie van schilder- en tekenachtige effecten laat zien. Het werk toont een weggetje langs een sloot waaraan een knotwilg staat, en op de achtergrond zijn de remisegebouwen van het station Rijnspeer te zien. Van Gogh kwam deze plek tegen op een van zijn vele tochten in de omgeving van zijn huis aan de Haagse Schenkstraat. Hij beschreef het motief uitvoerig in twee brieven, en ging daarbij ook in op de sfeer die hij wilde oproepen met dit werk. In een brief aan Theo op 31 juli 1882

René François Auguste Rodin (1840 - 1917)

Kunstenarsboek *Le jardin des supplices* van Octave Mirbeau, 1902
twintig kleurenlithografieën met boekdruk, 34.4 x 26.5 cm
p2648S/2012

Auguste Clot slaagde erin om het delicate karakter van Rodins aquarellen over te brengen in de lithografieën. De hier afgebeelde vrouwen die elkaar omhelzen vormen samen een van de zeven illustraties over Clara's verleden als verleidster. Daarna volgen angstaanjagende martelscènes en verbeeldingen van Clara's sterven.

Deze prachtig verzorgde 'deluxe'-editie zou uitgroeien tot één van de hoogpunten van de (boek)drukkunst in de vroege 20ste eeuw, waarbij tekst en afbeeldingen elkaar op exemplarische wijze versterken. Mede daardoor is het boek een mooie aanvulling op de hoogwaardige kunstenaarsboeken van Vollard die het museum reeds bezit.

Van 1899 tot 1900 verzorgde Rodin in opdracht van uitgever Ambroise Vollard twintig illustraties voor de 'deluxe'-editie van Octave Mirbeaus roman *Le Jardin des supplices*. Vollard was de eerste die dit avontuur aandurfde. Andere uitgeverijen die benaderd waren, vonden het idee van het avant-gardistische, erotische verhaal van Mirbeau en de tekeningen van Rodin, een kunstenaar wiens illustraties op dat moment vrijwel onbekend waren, te riskant.

De illustraties volgen de chronologie van Mirbeaus huiveringwekkende verhaal, waarin een Franse diplomaat en zijn maîtresse, de excentrieke Engelse femme fatale Clara, de Chinese 'Tuin der martelingen' bezoeken. Omdat deze plek werd bemest met bloed en lichaamsdelen van de gevangenen die in de tuin

gemarteld werden, groeiden op deze plek de meest bijzondere bloemen. De tuin staat symbool voor het opdoen van kennis door geestelijk-intuïtieve beschouwing in plaats van met de ratio. Het martelen kan worden geïnterpreteerd als een daad waarmee het 'zijn' geopenbaard wordt: door de huid van een slachtoffer af te stropen, ziet de beul bijvoorbeeld het onderliggend vlees en weet hij precies hoe hij al het megedragen lijden bij zijn slachtoffer kan oproepen.

Omdat elke afbeelding wordt vergezeld door een tekstregel uit de roman, konden de illustraties eenvoudig gehouden worden. Rodin koos voor contourtekeningen in grafietstift, zonder veel details. De stiftlijnen verzachtte hij met een doezelaar, waarna hij de tekening inkleurde met aquarelverf. Lithograaf

Hermann-Paul (1864 - 1940)

*Affiche voor de tentoonstelling Salon des Cent, circa 1895-1896
kleurenlithografie, 63.2 x 44.7 cm
p2653S/2012*

kleurvlakken en het geraffineerde gebruik van *crachis* (het spetteren van inkt) moet een enorm effect hebben gehad op zowel de nietsvermoedende voorbijganger als de doorgewinterde kunstliefhebber. Dit werk wordt beschouwd als een van de beste affiches die voor de Salon des Cent werden gemaakt.

De Salon des Cent was een galerie in Parijs die werd opgericht door Léon Deschamps, uitgever van het progressieve tijdschrift *La Plume*. Van 1894 tot 1900 werden er maar liefst 43 tentoonstellingen georganiseerd met werk van de meest vernieuwende kunstenaars van dat moment. Elke tentoonstelling werd gepromoot met een kleurrijk en artistiek hoogwaardig affiche van een van deze kunstenaars, dat eveneens als zelfstandig kunstwerk werd verkocht.

Deze prent van Hermann-Paul is een waardevolle aanvulling voor het Van Gogh Museum, dat een belangrijke collectie prenten uit de periode 1890-1905 beheert, waaronder een aantal affiches voor de Salon des Cent.

René Georges Hermann Paul (1864-1940), oftewel Hermann-Paul, maakte al jong furore als illustrator voor kranten en tijdschriften, en bewoog zich in de avant-gardistische kringen waartoe ook Henri de Toulouse-Lautrec, Pierre Bonnard en Félix Vallotton behoorden. Net als veel van zijn collega's bekwaamde hij zich vanaf 1891 in het maken van lithografieën. In de jaren 90 van de 19de eeuw was de kleurenlithografie een ware

rage. Door de ontwikkelingen op het gebied van grafische technieken was er steeds meer mogelijk en prentkunstenaars experimenteerden gretig. Hermann-Pauls affiche voor de Salon des Cent is hiervan een spectaculair voorbeeld.

Door de nonchalante bohemien frontaal weer te geven creëerde Hermann-Paul een spannend en opvallend beeld. Ook de combinatie van contrasterende

De kleurenetsen van Henri Evenepoel

Henri-Jacques Evenepoel (1872 - 1899)

Aux Ambassadeurs, 1899
kleurenets, 22 x 30.6 cm
p2679S/2012

Aux Ambassadeurs verbeeldt een scene op het terras van het gelijknamige *café-concert*. In dit soort nachtcafés genoot het Parijse publiek van populaire vormen van vermaak zoals cabaret, zang en dans. Deze gelegenheden wekten bij veel kunstenaars interesse. De ets van Evenepoel toont echter niet een wervelend café, maar een eenzame dame op het terras, op een moment vlak voor zij oogcontact met de ober maakt. Door een slim gebruik van kleuren, waarbij hij de lichten op de achtergrond vrij laat van inkt, bereikt Evenepoel in deze ets een overtuigend nachtelijk effect. Hij drukte de ets *à la poupée*, een methode waarbij de verschillende kleuren direct op de plaat werden gewreven, in plaats van per kleur een nieuwe plaat te gebruiken. Naast de kleurenetsen zijn er ook drie monochrome etsen van Evenepoel verworven.

Net als veel van zijn tijdgenoten was de uit Brussel afkomstige Henri Evenepoel (1872-1899) geboeid door de prentkunst. Geïnspireerd door het werk van Francisco de Goya, Honoré Daumier en Henri de Toulouse-Lautrec begon Evenepoel begin jaren 90 te experimenteren met lithografie. Het etsen pakte hij pas op in 1899, waarbij hij zich al gauw richtte op de kleurenets, onder leiding van de drukker Eugène Delâtre.

Vanaf 1873 werd er weer op kleine schaal geëxperimenteerd met de kleurenets, maar de echte 'renaissance' brak los in het laatste decennium van de 19de eeuw, toen veel kunstenaars geïnspireerd raakten door het pionierswerk van Camille Pissarro en Mary Cassatt en de Japanse prentkunst. Interesse voor de Franse en de Japanse kleurenprent ging bij veel kunstcritici en

verzamelaars hand in hand. Tegenstanders van de ontwikkeling zagen de ets echter als een puur monochrome kunstvorm; zo werd op de jaarlijkse salon de kleurenets zelfs in zijn geheel geweerd.

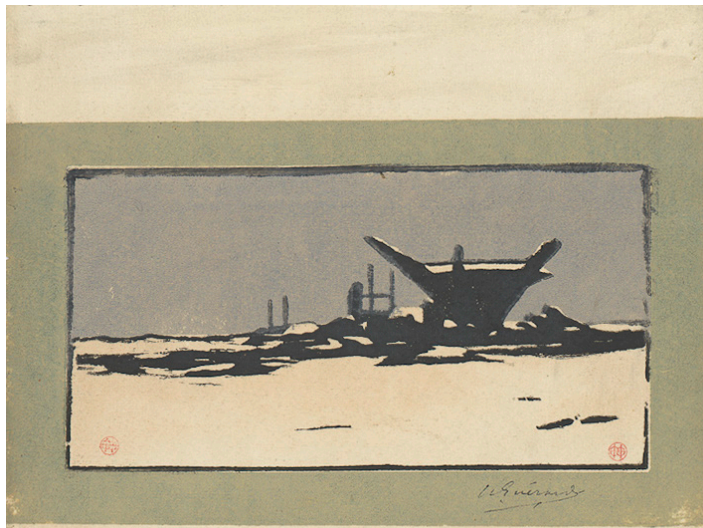
Desalniettemin was de kleurenets een techniek met een zeer breed draagvlak geworden, die uiteindelijk ook door Henri Evenepoel werd beoefend. Vanwege zijn vroege dood zijn kleurenprenten van zijn hand echter zeer zeldzaam. Er zijn er slechts zeven bekend, die allemaal verschenen zijn in een oplage van niet meer dan dertig. Het Van Gogh Museum heeft nu drie van deze kleurenprenten in zijn collectie: *Le Vagabond*, *Aux Nouveautés* en *Aux Ambassadeurs*. Op al deze prenten zijn scenes uit het Parijse leven van het fin de siècle te zien.

[boven] Auguste Lepère (1849 - 1918)

Le Palais de Justice, vu du Pont Notre-Dame, 1889
kleurenhoutsnede, 24.3 x 33.7 cm
p2692S/2012

[onder] Henri Guérard (1846 - 1897)

Effet de neige, 1890-april 1892
kleurenhoutsnede, 24.9 x 28.1 cm
p2693S/2012

Rond 1890 ontstond in Frankrijk een opleving van de bois originale, de houtsnede als artistiek medium. Een belangrijke impuls voor deze revival was de populariteit van Japanse kleurenhoutsneden, die overal in Parijs te zien en te koop waren. Deze prenten, met hun ongebruikelijke gezichtspunten, felle kleurvlakken, sterke contouren en zwarte silhouetten, vormden een onuitputtelijke inspiratiebron voor westerse kunstenaars die op zoek waren naar een moderne stijl

en onderwerpkeuze. Ook de alledaagse voorstellingen spraken tot de verbeelding.

Het Van Gogh Museum beheert zo'n vijfhonderd Japanse kleurenhoutsneden uit de nalatenschap van Vincent en Theo van Gogh en een omvangrijke collectie Franse prentkunst uit de late 19de eeuw, bestaande uit (kleuren) lithografieën, etsen en houtsneden in zwart-wit waaruit de Japanse invloed blijkt. Franse kleurenhoutsneden uit de

late 19de eeuw waren nog nauwelijks vertegenwoordigd in deze collectie. De aankoop van twee kleurenhoutsneden van Auguste Lepère (1849-1918) en Henri Guérard (1846-1897), twee belangrijke vertegenwoordigers van deze techniek, is dan ook een waardevolle aanvulling om het verhaal over de revival van de houtsnede te vertellen.

Palais de Justice, vu du Pont Notre-Dame (1889) van Lepère is een mijlpaal in de ontwikkeling van de kleurenhoutsnede tot zelfstandige kunstvorm. Het is een van de eerste westerse voorbeelden van de toepassing van het Japanse procedé: de voorstelling werd uitgesneden uit zacht hout en met de hand afgedrukt op dun Japans papier. Voor elke kleur werd een apart houtblok gebruikt. Door net als de Japanners inkt op waterbasis te gebruiken, bereikte Lepère transparante kleuren die de regenachtige atmosfeer en de vallende avond overtuigend weergeven. Het laaghangende tegenlicht suggereerde hij door de figuren, de boom en het verkeer op de brug in de verte weer te geven als silhouetten, een typisch Japans stijlelement. De kunstenaar drukte slechts zes exemplaren van deze voorstelling volgens de Japanse methode, waarvan de aangekochte prent er één is. In 1900 verscheen de voorstelling in een grotere oplage, vervaardigd met drukinkt en in andere kleuren. De aangekochte prent is door Lepère opgedragen aan Guérard, met wie hij goed bevriend was. Net als Lepère was Guérard een groot pleitbezorger van de Japanse kunst en mede door Lepères experimenten werd hij enthousiast om zelf kleurenhoutsneden te maken. Ook hiervan heeft het Van Gogh Museum een mooi voorbeeld aangekocht: *Effet de neige* (1890-92). In vergelijking met de Parijse straatscène van Lepère is het besneeuwde industriële landschap van Guérard platter en moderner van karakter.

[links] Pierre-Auguste Renoir (1841 - 1919)

Les deux baigneuses uit het prentenalbum *L'Estampe originale* (Album IX),
1895
ets, 59.6 x 42.7 cm
p2649S/2012

[rechts] Maurice Denis (1870 - 1943)

Ontwerptekening voor *Madeleine* (*Deux têtes*) uit het prentenalbum
L'Estampe originale, 1893
houtschool op papier, 30.2 x 26 cm
d1174S/2012

namelijk *Madeleine* (*Deux têtes*) van Maurice Denis, die al in de collectie aanwezig was. Afgebeeld is Maria Magdalena die het hoofd van Christus ondersteunt nadat hij van het kruis is gehaald. In plaats van deze christelijke voorstelling te voorzien van attributen die verwijzen naar het lijden van Christus, ontdeed Denis het beeld van elke anekdotische connotatie door volledig te focussen op de tedere relatie tussen de twee figuren. Een dergelijke verbeelding van intimiteit komt veelvuldig voor in het oeuvre van Denis. Door het verzamelen van ontwerptekeningen wil het Van Gogh Museum het ontstaansproces van prenten in de collectie inzichtelijk maken.

L'Estampe originale is een prentenalbum dat tussen 1893 en 1895 werd uitgegeven door André Marty, directeur van het tijdschrift *Journal des artistes*. Verzamelaars konden zich voor honderd franc per jaar inschrijven om elk kwartaal een portfolio te ontvangen met circa tien prenten, elk gedrukt in een beperkte oplage van 100. In totaal zijn er 95 prenten uitgegeven, gemaakt door 74 kunstenaars, zowel avant-gardistische als gevestigde. De uiteenlopende technieken en stijlen van de prenten geven een gevarieerd beeld van de prentkunst van destijds. *L'Estampe originale*, letterlijk 'de originele prent', is daarmee een artistiek hoogtepunt van de late 19de eeuw, de periode waarin de prent succesvol van zijn functionele eigenschappen werd ontdaan en tot een zelfstandig kunstwerk werd verheven.

Met de aankoop van Pierre-Auguste Renoirs *Twee baadsters* heeft het Van Gogh Museum als een van de weinige musea ter wereld het album nu compleet. Op het moment dat Renoir begon met het maken van prenten was hij al een gevestigd schilder. In tegenstelling tot de jongere generatie kunstenaars die meewerkte aan het album, experimenteerde Renoir niet met de vele technische mogelijkheden van de prentkunst. Voor zijn bijdrage aan *L'Estampe originale* heeft hij een veelvoorkomend onderwerp uit zijn geschilderde oeuvre uitgewerkt in de traditionele techniek van de zwart-witets.

Naast de ets van Renoir heeft het Van Gogh Museum zijn collectie aangevuld met een ontwerptekening voor een kleurenlithografie uit *L'Estampe originale*,

Loie Fuller

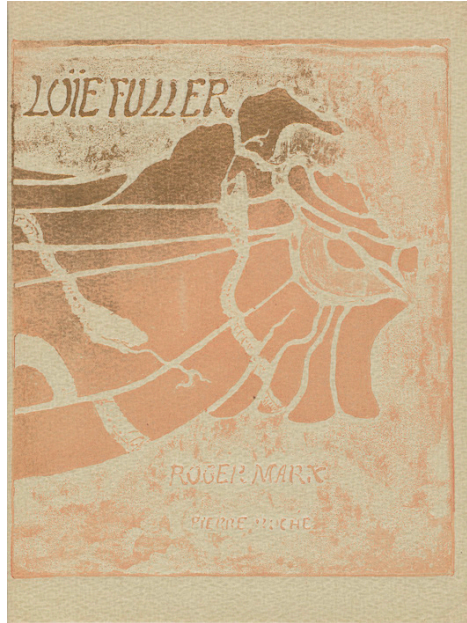
[links] Henri de Toulouse-Lautrec (1864 - 1901)

Miss Loie Fuller, 1893
kleurenlithografie, 38 x 27.8 cm
p2647S/2012

Aankoop met steun van de BankGiro Loterij

[rechts] Pierre Roche (1855 - 1927)

Kunstenarsboek La Loïe Fuller van Roger Marx, 1904
achttien gypsografieën, handingekleurd, met boekdruk, 27.2 x 20.6 cm
p2672S/2012

In 1892 ontwikkelde de invloedrijke kunstcriticus Roger Marx het idee om samen met Pierre Roche, een leerling van Rodin, een geïllustreerd boek over Loïe Fuller te maken. Ze werkten er uiteindelijk aan tot 1904. Ter illustratie van de tekst van Marx maakte Roche negentien gypsografieën: in het papier geperste reliëfs die hij subtiel van kleur voorzag. Deze handgekleurde papieren 'sculpturen' verbeelden op treffende wijze het ijle karakter van Fullers dans en gewaden.

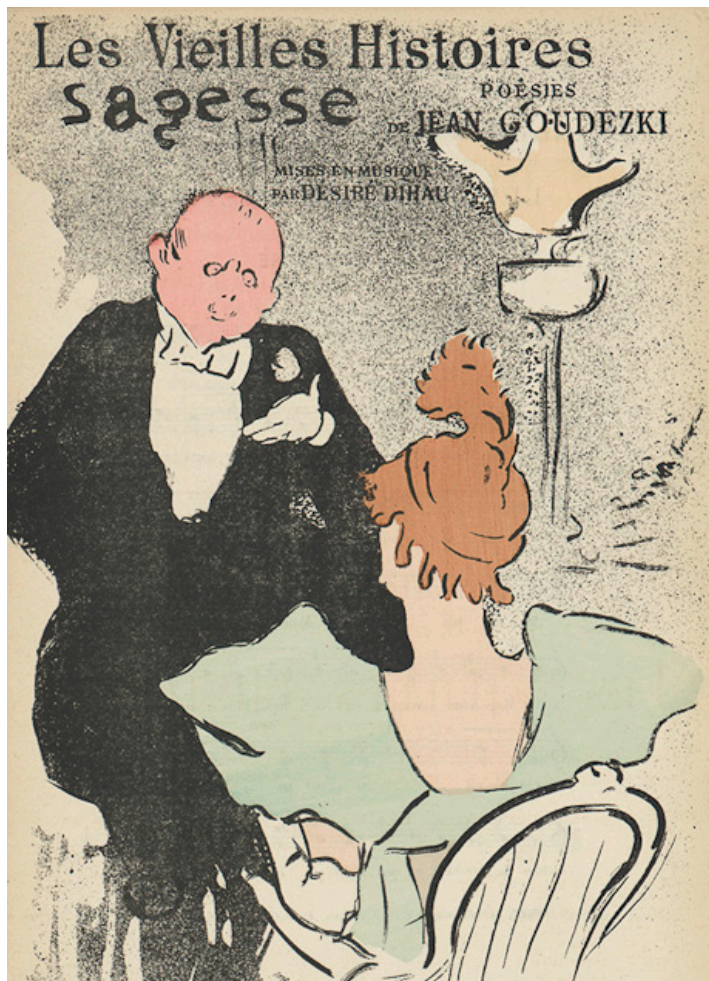
Aan het einde van de 19de eeuw zorgden de vernieuwende choreografieën van de Amerikaanse danseres Loïe Fuller (1862-1928) voor veel opschudding in het Parijse variététheater Folies Bergère. Tijdens haar optredens droeg Fuller grote gewaden, waarmee ze snel opeenvolgende organische vormen maakte, ondersteund door windmachines en gekleurde lampen. Rondom haar persoon ontstond al snel een ware beeldcultus.

Het Van Gogh Museum heeft in 2012 de collectie kunnen verrijken met twee werken waarin deze danseres een hoofdrol speelt: een kleurenlithografie van Henri de Toulouse-Lautrec (1864-1901) en een kunstenaarsboek geschreven door Roger Marx (1859-1913) met illustraties van Pierre Roche (1855-1927).

Toulouse-Lautrec is vooral bekend om zijn kleurrijke, experimentele affiches die van enorme invloed zijn geweest op tijdgenoten en generaties daarna. Deze lithografie van een dansende Fuller, die als een tere vogel boven het podium zweeft, is echter anders dan dergelijke affiches, die al goed vertegenwoordigd zijn in de collectie van het Van Gogh Museum. Deze prent had niet tot doel een commerciële boodschap over te brengen, maar is een autonoom werk, gedrukt in kleine oplage voor een selecte groep verzamelaars. Dit uitgangspunt verschafte de kunstenaar veel artistieke vrijheid, waardoor *Miss Loie Fuller* tot een van zijn meest experimentele prenten behoort. Zo bracht Toulouse-Lautrec in de laatste fase van het drukproces zilverkleurige drukinkt aan, waardoor de afdruk een zachte schittering heeft.

Bladmuziek van Henri de Toulouse-Lautrec

Henri de Toulouse-Lautrec (1864 - 1901)
Bladmuziek Sagesse van Désiré Dihau en Jean Goudezki uit de serie Les
vieilles histoires, 1893
lithografie, handingekleurd, 27 x 17.7 cm
p2675S/2012

Het Van Gogh Museum heeft al veel voorbeelden van bladmuziekomslagen van zowel Steinlen als Ibels in de collectie. Van Toulouse-Lautrec, de grote vernieuwer op het gebied van de prentkunst, was tot op heden echter maar één exemplaar aanwezig. Met de aankoop van vijf exemplaren kan het museum de verscheidenheid van het werk van Toulouse-Lautrec laten zien.

Vier van de vijf aangekochte illustraties dienden als omslag in grote oplage, en tonen goed aan hoe ze destijds werden gebruikt: de bladmuziek zit er zelfs nog aan vast. Het omslag voor de bladmuziek van *Sagesse*, een lied uit de serie *Les vieilles histoires* van Jean Goudezki, is hiervan het enige polychrome voorbeeld, waarbij de vlakken met behulp van een sjabloon (stencil) zijn ingekleurd. De omslag voor de bladmuziek van *Le petit trottin* vormt binnen deze vijf prenten een uitzondering, omdat dit exemplaar postuum als verzamelaarseditie op chique papier werd uitgegeven.

De ontwerpen voor populaire uitgaven van bladmuziek waren voor kunstenaars een effectieve manier om het gewone volk te bereiken. De liedjes in dit soort bladmuziek werden opgevoerd in de vele *café-concerts* en cabarets van Montmartre, ook wel de 'theaters voor de armen' genoemd. Terwijl in de chiquere wijken liedjes vol sentiment en vaderlandsliefde werden opgevoerd, namen de artiesten in Montmartre met humor of cynisme de gevestigde orde op de hak. Met dichterlijke straattaal verwoordde men het harde leven van de arbeidersklasse: de pooiër, de wasvrouw, het hongerige kind.

Voor het einde van de jaren 80 van de 19de eeuw werden de beelden voor bladmuziek vooral geleverd door commerciële ontwerpers, maar Théophile Alexandre Steinlen, een van de huiskunstenaars van het theater Le Chat Noir, bracht hier verandering in door een intensieve samenwerking met artiesten aan te gaan. Ook Henri Gabriel Ibels en Henri de Toulouse-Lautrec ontwierpen vervolgens vele omslagen voor populaire bladmuziek. In grote oplage werd geïllustreerde bladmuziek gedrukt op een dubbelgevouwen blad goedkoop papier. Deze bladen werden niet alleen in de theaters en muziekhandels, maar ook op straat verhandeld.

Aanwinsten 2012 bibliotheek

Aanwinsten 2012 bibliotheek

Catulle Mendès

Hespérus, Parijs (Société de Propagation des Livres d'Art), 1904

Geïllustreerd door Carlos Schwabe, nr. CVI, een van 25 exemplaren op velijn (Rives), 13 losse katernen met gesjabloneerde stofomslag, 33 illustraties in kleur, 10 vignettes en culs-de-lampe, met een suite van 34 prenten in zwart-wit op Chinees papier; lettertype Garamond.

Illustratie: Femme drapée agenouillée

Een mysterieuze vrouw in een blauw gewaad knielt in een bloembed op de binnenplaats van haar ijspaleis. Melancholiek bestudeert ze een stijfbevoren en berijpte bloem, die zij als een scepter tussen duim en wijsvinger vasthoudt. De ranke stelen van de bloemen, de fragiele ijspegels, ook aan de lelies op de voorgrond, de bevroren fontein, de afhangende dunne vlechten van de vrouw en de lange verticale plooiën in haar kleet versterken de weemoedige stemming. Deze geraffineerde prent in koele blauwgroene tinten is een van de illustraties bij het gedicht *Hespérus* van de Franse symbolistische schrijver en dichter Catulle Mendès (1841-1909). De prenten zijn gemaakt naar ontwerp van de Zwitserse kunstenaar Carlos Schwabe (1866-1926). *Hespérus* is het verhaal van een oude Joodse dwerg uit Frankfurt am Main, die in ellendige omstandigheden leefde maar het geluk vond in zijn extatische trances en

visioenen. Het in 1869 geschreven gedicht houdt verband met het gedachtegoed van de Zweedse filosoof Swedenborg. De getoonde afbeelding maakt deel uit van het hoofdstuk *La Vision Suprême* en gaat vergezeld van de dichtregel 'Une vierge aux grands yeux ouverts sur le mystère, habite avec ces fleurs dans le Nord solitaire'. Schwabes prenten zijn niet louter illustratief, maar dragen iets bij aan het gedicht, of, zoals hij het zelf verwoordde: 'bestrooien [het] met de bloemen van de andere kunst'.

Hespérus werd uitgegeven door de Société de Propagation des Livres d'Art, een van de vele bibliotheekclubs die eind 19de eeuw in Parijs werden opgericht. Zij gaven luxe boeken uit voor een klein publiek: de bemiddelde elite die zich kostbare boekwerken kon permitteren en die zich daarmee wilde onderscheiden van de massa. Een netwerk van boekproducenten, -critici, -exposanten, -verkopers en -collectioneurs legitimeerde het bestaan hiervan. Boeken waren inmiddels massaproducten geworden, maar in een poging het boek opnieuw cachet te geven, werd het *livre de luxe* door sommigen ondergebracht in het domein van de kunst. In feite bleef ook het *livre de luxe* een boek, dat van dezelfde pers rolde als het commerciële boek en dat gebruik maakte van dezelfde (nieuwe) druktechnieken.

Bibliotheek uitgaven verschenen in beperkte, vaak genummerde oplage. Het was gebruikelijk dat er naast de gewone oplage een zogenoemde *tirage de tête* werd uitgebracht: een of meerdere luxe edities op een goede kwaliteit papier, veelal met een toegevoegde losbladige suite van eerdere staten van de prenten in het boek. Ook dit exemplaar van *Hespérus* is zo'n luxe editie, maar de serie waarvan dit exemplaar deel uitmaakt verscheen oorspronkelijk zonder suite. De set met prenten in zwart-wit is dus een latere toevoeging en waarschijnlijk afkomstig uit een andere editie.

Hespérus werd goed ontvangen en verkocht, en Schwabe werd geprezen om zijn soms gewaagde kleurgebruik. 'Une poète commenté par un autre poète', schreef een criticus lovend. Het boek werd geëxposeerd op de Salon d'Automne (section du livre) van 1905 en in de tentoonstellingsrecensie in *Art et Décoration* werd een van de prenten hieruit afgebeeld. De verblijfplaats van Schwabes oorspronkelijke aquarellen waarop de prenten zijn gebaseerd is onbekend. Het Musée d'Art et d'Histoire in Genève bezit een studie voor de hier getoonde illustratie *Femme drapée agenouillée*. Carlos Schwabe heeft meerdere boeken geïllustreerd, waaronder een uitgave van *Les Fleurs du Mal* van Charles Baudelaire (1900), die eveneens in de bibliotheekcollectie aanwezig is. *Hespérus* wordt in ontwerp en uitvoering beschouwd als één van zijn meest succesvolle producties.

Armand Cassagne

Guide de l'alphabet du dessin ou l'art d'apprendre et d'enseigner les principes rationnels du dessin d'après nature, Paris, 1895

Handleidingen voor tekenen en schilderen werden in de 19de eeuw gebruikt voor zelfstudie, al dan niet als aanvulling op onderwijs aan de kunstacademie. Vincent van Gogh maakte tijdens zijn eerste jaren als kunstenaar veel gebruik van zulke bronnen en greep er ook later in zijn carrière nog wel eens op terug. Hij bestudeerde boeken over anatomie, perspectief en schildertechnieken en gebruikte voorbeeldboeken voor modeltekenen en het kopiëren van het werk van andere kunstenaars. Deze zogenoemde 'Van Gogh-bronnen' zijn vrijwel volledig aanwezig in de bibliotheek van het Van Gogh Museum. In 2012 kocht de bibliotheek voor deze collectie een tekenmethode die tot op dat moment aan de verzameling ontbrak: *Guide de l'alphabet du dessin* van Armand Cassagne. Het zeldzame en antiquarisch moeilijk

verkrijgbare boek werd via het internet gevonden bij een boekhandelaar in Rio de Janeiro en werd door een relatie terplekke voor de bibliotheek aangekocht.

Om beginnende kunstenaars op weg te helpen zetten ervaren schilders hun kennis en aanbevelingen op papier, zo ook de landschapsschilder, tekenaar en lithograaf Armand-Théophile Cassagne (1823-1907). Zijn tekenmethodes van uiteenlopende moeilijkheidsgraad waren niet alleen bedoeld voor de kunstenaar, maar ook voor de amateur en het tekenonderwijs. Cassagnes *Guide de l'alphabet du dessin* (1880) is een beginnersboek, onder andere bedoeld om kinderen te leren tekenen, zoals ze leren lezen en schrijven. Met behulp hiervan probeerde Van Gogh de beginselen van het perspectief onder de knie te krijgen. Over

de vooruitgang die hij boekte schreef hij Theo: 't Geen mij heeft doen ophouden te twifelen is dat ik een begrijpelijk boek over perspectief las, Cassagne, *Guide de l'Abc du dessin* en 8 dagen daarna een interieur teekende van een keukentje met kagchel, stoel en tafel & venster op hun plaats en op hun pooten terwijl vroeger 't mij bepaald hekserij of toevalligheid scheen dat men diepte & juiste perspectief in een tekening had [214].'

Van Gogh vergiste zich in de titel; hij noemde het boek *Guide de l'Abc du dessin* in plaats van *Guide de l'alphabet du dessin*. Deze vergissing is begrijpelijk, want de instructie geeft tekenvoorbeelden aangeduid met de letters van het alfabet (A, B, C,...), waarbij een object stapsgewijs op papier wordt gezet. In deze voorbeelden was ter vereenvoudiging een kader getekend, met horizontale, verticale en soms ook diagonale hulplijnen. In de andere boeken van Cassagne werd uitvoeriger ingegaan op het gebruik van een tekeninstrument dat *cadre-isolateur* of *croisée cadre* werd genoemd: een perspectiefraampje in zakformaat met horizontaal, verticaal en kruislings gespannen draden, waarmee de kunstenaar het af te beelden onderwerp van de omgeving kon isoleren en in kleinere stukken kon segmenteren. Deze methode borduurt voort op en is een vereenvoudiging van een perspectiefinstrument dat de kunstenaar Albrecht Dürer (1471-1528) beschreef in zijn *Das Lehrbuch der malerei*. De kaders konden eenvoudig van karton of hout worden gemaakt. In een van Cassagnes boeken werd zelfs geadverteerd met een naar ontwerp van de auteur gemaakt ebonieten exemplaar, te koop voor 1,50 frank. Van Gogh liet zijn perspectiefrahmen maken door een timmerman, soms met behulp van een smid, in verschillende formaten, waaronder een met metalen hoeken verstevigd exemplaar dat in hoogte verstelbaar was, en waarvan hij schetsjes maakte in zijn brieven aan Theo. *Guide de l'alphabet du dessin* is illustratief voor Van Goghs ontwikkeling als tekenaar en wordt daarom in 2013 geëxposeerd op de tentoonstelling *Van Gogh aan het werk*.

¹ Het betreft de tweede editie van het boek uit 1895, dus niet de eerste uitgave uit 1880 die Van Gogh gebruikte.

² Brief van Vincent van Gogh aan Theo van Gogh, Den Haag, op of omstreeks zondag, 2 April 1882 (Brief 214 Br. 1990: 213, CL: 184)

Overzichten

Organisatie

Raad van Toezicht en Vincent van Gogh Stichting

Raad van Toezicht

Mevrouw drs. T. (Trude) Maas-de Brouwer

Voorzitter, (benoemd per 25 september 2008)

Onafhankelijk bestuurder en toezichhouder

De heer prof. J. (James) Cuno

Lid (benoemd per 22 maart 2006)

President-directeur en CEO van de J. Paul Getty Trust, Los Angeles

De heer P. (Peter) Tieleman

Penningmeester (benoemd per 24 augustus 2009)

Bestuurslid internationale raad van bestuur en partner bij PricewaterhouseCoopers

De heer prof. dr. R. (Robbert) Dijkgraaf

Lid (benoemd per 31 mei 2010)

Directeur van Institute for Advanced Study, Princeton (IAS) en Leon Levy Professor

Universiteitshoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam

Mevrouw mr. A.J. (Joanne) Kellermann

Lid (benoemd per 31 mei 2010)

Directeur van De Nederlandsche Bank NV

De heer mr. H.A. (Hein) van Beuningen

Lid (benoemd per 26 november 2012)

Partner en strategy consultant bij Booz & Company

Vincent van Gogh Stichting

Mevrouw mr. B. (Barbara) Vroom-Cramer

Voorzitter

Mevrouw drs. J. (Jantine) van Gogh

Bestuurslid

Mevrouw mr. M. (Marjolijn) de Vries-van Gogh

Bestuurslid (tot 22 mei 2012)

De heer mr. V.W. (Willem) van Gogh

Bestuurslid (opvolger van M. de Vries-van Gogh per 23 mei 2012)

De heer ir. A.P.M. (Sander) Bersee

Bestuurslid

Organisatie

Medewerkers

	van	tot		van	tot
Directie					
A.C. Rüger, <i>Directeur</i>			S.L. Alting van Geusau, <i>Stagiair</i>	01-06	31-08
F. van Koetsveld, <i>Zakelijk Directeur</i>			M.H.G. van 't Klooster, <i>Stagiair</i>		31-01
V.W. van Gogh, <i>Advisor to the Board</i>			N. Patty, <i>Stagiair</i>	01-06	31-08
			M. Roelandse, <i>Stagiair</i>	16-01	30-04
			J.E. de Vries, <i>Stagiair</i>	01-02	
Stafafdeling Directie					
E.M.M. Schieveld, <i>Directiesecretaris</i>		31-08	Collectiebeheer		
E.M.M. Schieveld, <i>Directiesecretaris/Hoofd Stafbureau</i>	01-09		M.E. Otte, <i>Hoofd Collectiebeheer</i>		14-04
R.L.I. de Koff, <i>Directiesecretaresse</i>		31-08	C.H. van den Meiracker, <i>Hoofd Collectiebeheer</i>	01-07	
R.L.I. de Koff, <i>Stafmedewerker Directie</i>	01-09		V.L. van Wijngaarden, <i>Managementassistent</i>		
M.L. van Bentum, <i>Directiesecretaresse</i>		20-08	F.C. Stive, <i>Technisch Documentalist</i>		30-09
M.G. Weide, <i>Directiesecretaresse</i>	16-08		E. Hendriks, <i>Senior Restaurator</i>		
			R.J.M.O. Boitelle, <i>Restaurator</i>		
Kwaliteit & Business Control					
J. Swachten, <i>Hoofd Kwaliteit & Business Control a.i.</i>		31-08	J.M.A. den Brok, <i>Restaurator</i>		31-10
B. van Aniel, <i>Hoofd Kwaliteit & Business Control a.i.</i>	01-09		M. Leeuwestein, <i>Restaurator</i>	01-01	31-10
F.A.J.M. de Haas, <i>Beleidsmedewerker</i>			O.V. Maanen, <i>Restaurator</i>	01-01	
			D. Ormond, <i>Restaurator</i>		31-03
			K. Pilz, <i>Restaurator</i>		
Projectbureau					
R.L. thoe Schwarzenberg, <i>Hoofd Projectbureau</i>			J. Buck, <i>Medewerker Conservering en Inrichting Presentaties</i>		
S. Sprenger, <i>Projectassistent</i>			S. Leggewie, <i>Medewerker Conservering en Inrichting Presentaties</i>		
M.C.L.R. van Kemenade, <i>Projectleider</i>			S. Taal, <i>Medewerker Conservering en Inrichting Presentaties</i>		
M. Mogendorff, <i>Projectleider/Projectassistent</i>			E. Zwart, <i>Medewerker Conservering en Inrichting Presentaties</i>		
M.J. Uildriks, <i>Projectleider</i>			A.P.M. Nikken, <i>Coördinator Inrichting Presentaties</i>		
R. Bruin, <i>Projectleider Tentoonstellingen</i>			E.S. de Jong, <i>Depotbeheerder</i>		31-05
M. Schoen, <i>Managementassistent</i>	30-09		K.W. Smits, <i>Vrijwilliger</i>	01-10	
			M.L. Gerritsen, <i>Coördinator Fotostudio</i>		
			H.J. van Driel, <i>Digitaalbeeldspecialist</i>	01-01	
			M.J.J. Tromp, <i>Digitaalbeeldspecialist</i>		
Museale Zaken					
N.F. Eltink, <i>Sectormanager Museale Zaken</i>			Registrar's Office		
F. Haanen, <i>Managementassistent</i>			A.H. Kok, <i>Hoofd Registrar's Office</i>		
M.T. Blok, <i>Managementassistent</i>			M.G. Beckers, <i>Registrar</i>		
			K. Berends, <i>Registrar</i>		
Kunst					
C.W.M. Stolwijk, <i>Hoofd Kunst</i>		31-08	S.M.C. Patijn, <i>Registrar</i>		
J.C.A. Luijten, <i>Senior Onderzoeker</i>			B.F. Burdzik, <i>Administratief Medewerker Registrar's Office</i>		
J.L. van Tilborgh, <i>Senior Onderzoeker</i>					
T. Meedendorp, <i>Onderzoeker</i>			Bibliotheek & Documentatie		
F. Roos Rosa de Carvalho, <i>Onderzoeker</i>			A.C.G. Vriend, <i>Hoofd Bibliotheek & Documentatie</i>		
R. Suijver, <i>Onderzoeker</i>			I.G.M. Cael, <i>Medewerker Bibliotheek</i>		
R.H.D.E. Zwikker, <i>Onderzoeker</i>			J.A. Timmermans, <i>Medewerker Bibliotheek</i>		
M.F.T.M. Hageman, <i>Onderzoeksdokumentalist</i>			M. Coucke, <i>Documentalist</i>		
S.J. Pabst, <i>Onderzoeksdokumentalist</i>		31-12	A.D. Homan, <i>Documentalist</i>		
L.S.E. Prins, <i>Documentalist</i>		15-01			
L.S.E. Prins, <i>Assistent-conservator</i>	15-03		Educatie		
E.M.T. Becker, <i>Hoofdconservator Tentoonstellingen</i>			M.H.J. de Vet, <i>Hoofd Educatie</i>		
N.K. Bakker, <i>Conservator Tentoonstellingen</i>			T.L. Klijnman, <i>Managementassistent</i>		31-03
M.E. van Dijk, <i>Conservator</i>			T.L. Klijnman, <i>Medewerker Educatie</i>	01-04	
L.A.M. Jansen, <i>Conservator</i>			J.M. van Schaik, <i>Teammanager Educatieve Activiteiten</i>		
M. Vellekoop, <i>Conservator</i>			A. Houter, <i>Assistent-teammanager Educatieve Activiteiten</i>		
M. Jooren, <i>Assistent-conservator</i>			R. van Blerk, <i>Educator</i>		
S. Veldink, <i>Assistent-conservator</i>			A.C. Blokland, <i>Educator</i>		

MEDEWERKERS

	van	tot		van	tot
M. Eikelenboom, <i>Educator</i>	01-02		M. van der Pas, <i>Senior Accountmanager Corporate Fundraising</i>	01-09	
M.C. van Kregten, <i>Educator</i>			I.C. Hegeman, <i>Accountmanager Evenementen</i>		
A.J.V. Quarles Van Ufford, <i>Educator</i>			O. Schepens, <i>Accountmanager Evenementen</i>		30-09
S.M. McCreddie, <i>Programmeur Vrijdagavonden</i>		31-01	C.C.C. van Veersen, <i>Accountmanager Fondsenwerving</i>		
S.M.L. Remmerswaal, <i>Programmeur Vrijdagavonden</i>	01-02				
E.E. Kennedy, <i>Coördinator Publieksactiviteiten</i>		30-09			
A. van Kersbergen, <i>Coördinator Van Gogh Multimediaal</i>	16-04	31-08	Bezoekersservice		
P.A.J. 't Hart, <i>Coördinator Van Gogh Multimediaal</i>	16-11		C.H. Breedveld, <i>Hoofd Bezoekersservice</i>		
V.F. Julemont, <i>Stagiair</i>	01-02	31-08	J.J.A. Slingerland, <i>Assistent-teammanager Kassa</i>		15-01
E.F.L. de Visser, <i>Stagiair</i>	06-01		J.J.A. Slingerland, <i>Medewerker Bezoekersservice</i>	16-01	
S. Wijngaards, <i>Stagiair</i>	31-01		W. Baart, <i>Teammanager Garderobe</i>	01-09	
J.A. Goes, <i>Museumdocent</i>	31-07		D. Dotulung, <i>1e Medewerker Garderobe</i>		01-07
			E.E. Araujo Ayazo, <i>Garderobemedewerker</i>	01-03	01-10
Publiekszaken			S. Hanif, <i>Garderobemedewerker</i>	16-06	
B. van Wezel, <i>Sectormanager Publiekszaken a.i.</i>		31-08	S. Hassan, <i>Garderobemedewerker</i>	01-05	
J. Hagenbeek, <i>Sectormanager Publiekszaken a.i.</i>	01-09		F.N. Klinkenberg, <i>Garderobemedewerker</i>		01-10
P. Krabbe, <i>Managementassistent</i>	01-02	31-07	J.A.W. Martens, <i>Garderobemedewerker</i>		01-09
K. van Leeuwen, <i>Managementassistent</i>	01-07		S.L.E. Pander, <i>Garderobemedewerker</i>		01-07
N. Strüwer, <i>Managementassistent</i>	23-07		V.L. Scheerlink, <i>Garderobemedewerker</i>	01-04	
Q. Weiland, <i>Managementassistent</i>	24-01	30-04	C.J. Zijm, <i>Garderobemedewerker</i>		01-09
			M.L. van Bentum, <i>Teammanager Kassa a.i.</i>	21-08	15-10
Marketing			A. da Costa Fernandes, <i>Teammanager Kassa</i>		
L.A.P. Deliance, <i>Hoofd Marketing a.i.</i>		29-09	L. van Amstel, <i>Kassier</i>		
J. Hagenbeek, <i>Hoofd Marketing a.i.</i>	01-10		G.M. Borgers, <i>Kassier</i>		
M.C.B. Bakker, <i>Medewerker Marketing</i>			P. de Jong, <i>Kassier</i>		
M. van Geem, <i>Medewerker Trade, Marketing & Sales</i>			A. Kammerstetter, <i>Kassier</i>		
L.A.H. van de Wiel, <i>Medewerker Trade, Marketing & Sales</i>			S.E. Klinkenberg, <i>Kassier</i>		30-09
M.R. Wolff, <i>Medewerker Trade, Marketing & Sales</i>			J.J. Rouet, <i>Kassier</i>	01-03	30-09
			M.A. Vos, <i>Kassier</i>		
Communicatie			Y.M.S. Hovius, <i>Teammanager Informatiebalie</i>		
J.M.W. Fluyt, <i>Hoofd Communicatie</i>			C. di Gazar, <i>Medewerker Informatiebalie</i>		
M.J. Blankman, <i>Coördinator Interne Communicatie</i>			E.C. van der Linde, <i>Medewerker Informatiebalie</i>		
S.P.J. Blaas, <i>Medewerker Interne Communicatie a.i.</i>		10-12	J.M. Pattiselanno, <i>Medewerker Informatiebalie</i>		
E. Biesiot, <i>Persvoorlichter</i>			S.M. Speelman, <i>Medewerker Informatiebalie</i>		
N. Bos, <i>Persvoorlichter</i>			M.C. Tabor, <i>Medewerker Informatiebalie</i>		
H.D. Bothof, <i>Persvoorlichter a.i.</i>	01-12				
I. Looijmans, <i>Persvoorlichter a.i.</i>			Publicaties		
L.K. Olijslager, <i>Medewerker Press Office</i>			S.C. Bogman, <i>Hoofd Publicaties</i>		
L. Snoek, <i>Medewerker Press Office</i>		31-12	G. Klazema, <i>Bureauredacteur</i>		
B. Brian, <i>Adviseur communicatie a.i.</i>			B. Klaasse, <i>Redactieassistent</i>		
C.L. Denekamp, <i>Adviseur Communicatie</i>		29-02	M. Boeve, <i>Stagiair</i>		31-03
C.A. Witte, <i>Adviseur Communicatie</i>			N.M. Groen, <i>Stagiair</i>	15-06	14-12
A. Jellinghaus, <i>Junior Medewerker Communicatie</i>					
O. Schepens, <i>Medewerker Communicatie</i>	01-10	31-12	Commerciële Zaken		
C.L. Bosman, <i>Adviseur Online Media</i>			C.J. Krelekamp, <i>Hoofd Commerciële Zaken</i>		
E.K. Schreurs, <i>Adviseur Digitale Communicatie</i>			T. Nguyen, <i>Managementassistent a.i.</i>		19-01
J.L.M.J. Smeets, <i>Stagiair</i>	17-09		C. Vogel, <i>Managementassistent</i>	01-06	
			J. Zuurbier, <i>Managementassistent a.i.</i>	20-01	05-05
Fondsenwerving & Evenementen			R. Strippoli, <i>Administratief Logistiek Medewerker</i>	01-07	
J.F. Rutten-Jaspers, <i>Hoofd Fondsenwerving & Evenementen</i>			A. Geerlings, <i>Medewerker Ticketing</i>		
E.M. Boks, <i>Senior Accountmanager Private Fundraising</i>			A. Geerlings, <i>Medewerker Productontwikkeling</i>	01-07	

MEDEWERKERS

	van	tot		van	tot
R. Hoetmer, <i>Accountmanager</i>	01-03		D.W.S. Tang, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-03	20-04
S.G. Feitsma, <i>Productmanager</i>			S. Thunnissen, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		
I. Reesing, <i>Medewerker Productontwikkeling</i>		31-12	M.R. Tjen-A-Tak, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	01-06	
S. van der Laan, <i>DTP'er</i>	01-10		F.M. Vermeij, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	16-08	
C.M. de Bie, <i>Medewerker Inkoop</i>			N. Weener, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		
S.P. van der Schoot, <i>Medewerker Inkoop</i>			A. Wisseborn, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	01-07	
M.M. Zwetsman, <i>Medewerker Inkoop Drukwerk</i>			C.A.E. Woestenburger, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		
R.A.M. Weddepohl, <i>Medewerker Logistiek Inkoop</i>			J.L.W. Wolters, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-04	31-08
A.J.M. Kuijper, <i>Stagiair</i>	09-01	08-06	C.Q.C. Eimers, <i>Medewerker Museumshop</i>		
B.A.M. Elst, <i>Stagiair</i>	09-01	08-06	J. Gujina, <i>Medewerker Museumshop</i>	30-01	30-06
D.P. O'Connor, <i>Teammanager Museumwinkels</i>			M.J. Kevenaer, <i>Medewerker Museumshop</i>		
G.P. Slingo, <i>Visual Merchandiser</i>			C. Kornaat, <i>Medewerker Museumshop</i>		
R.B. Huysmans, <i>Beheerder Museumshop</i>			J.M. Mulder, <i>Medewerker Museumshop</i>		
C.M.J. van der Linde, <i>Beheerder Museumshop</i>			S. Peters, <i>Medewerker Museumshop</i>	30-06	
P. Dorenstouter, <i>Beheerder Museumwinkel</i>	01-01		Y.M. Tse, <i>Medewerker Museumshop</i>		
R. Hoetmer, <i>Beheerder Museumwinkel</i>		29-02	M.E. van Veen, <i>Medewerker Museumshop</i>		
T.A.A. Ooteman, <i>Beheerder Museumwinkel</i>			L.H. Yudo, <i>Medewerker Museumshop</i>		
A.G.A.M. van Loon, <i>Beheerder Office</i>			R.C. Hogerwerf, <i>Teammanager Beeldbank</i>		
M.G. Jelsma, <i>Beheerder Office</i>	01-01		A.C. Lykles, <i>Medewerker Beeldbank</i>		
N. Mansvelt, <i>Beheerder Office</i>			A.M. Riesenkamp, <i>Medewerker Beeldbank</i>	20-02	
T. Bakker, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-04		M. Smit, <i>Medewerker Beeldbank</i>		
M.J. de Blauw, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-03	30-09	R.A. de Vries, <i>Teammanager Magazijn</i>		31-10
A.W.H. van Blijswijk, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		31-03	E.H. Boughlala, <i>Teammanager Magazijn</i>	01-12	
S.M. van Breemen, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			M. Azizi, <i>Medewerker Magazijn</i>		29-02
S. Broeder, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			E.H. Boughlala, <i>Medewerker Magazijn</i>	01-01	
J.E. Ehrlich, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-03	15-05	T.D. Cordus, <i>Medewerker Magazijn</i>		
S.K. El Bakari, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			E.K. Egah, <i>Medewerker Magazijn</i>	16-06	
E.S. Freijser, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		31-08	A.A. Havenaar, <i>Medewerker Magazijn</i>	01-03	
W. Hak, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-03	31-08	M.P. Koper, <i>Medewerker Magazijn</i>		
A. Heeringa, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-04		R.A. Mooij, <i>Medewerker Magazijn</i>		
M.E. van der Heijden, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-04	15-06	R.R. Voorhaar, <i>Medewerker Magazijn</i>		04-03
O.L.A. Hellewegen, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		31-03	T. Yacoubi, <i>Medewerker Magazijn</i>	01-09	
A.T. Honing, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-03				
I.W. van den Hoven, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			De Mesdag Collectie		
J.A. van Iersel, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			E.P.J.E. van der Slikke, <i>Businessmanager De Mesdag Collectie</i>		
D. Jarinaite, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		31-08	J. Zuidema, <i>Teammanager De Mesdag Collectie</i>		
A. Kaman, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-05	26-06	M. van der Kuijl, <i>Managementassistent</i>	01-05	
M.F. Khouw, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			M.A. Bigus, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		30-09
A. Kristic, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		31-03	E. Kovacs, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	01-04	
J. Kummer, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	01-08	30-09	A. Loriau, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	01-09	
S.S. Licher, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			M.S.A. van Starrenburg, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		31-03
V. Lunter, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	01-06		R.R. Herman, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
K.P. Maculewicz-Zareba, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			N. Houwaard, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
G.D. Madimin, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		30-09			
Y.L. Mok, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		31-03	Bedrijfsvoering		
J. Pelupessy, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			A. Dönszelmann, <i>Sectormanager Bedrijfsvoering</i>		
K.G. van Rens, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			N. van den Brand, <i>Managementassistent</i>		
G.H. Rijkse, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-03	31-12	N. Strüwer, <i>Managementassistent</i>	01-02	22-07
N.S.S. Schulz, <i>Medewerker Museumwinkel</i>			S.G. Tol, <i>Managementassistent</i>	24-09	
R. Snippe, <i>Medewerker Museumwinkel</i>	15-03		J. Verhoeven, <i>Operationeel Manager</i>	01-09	
S.R. Strasters, <i>Medewerker Museumwinkel</i>		30-09			

MEDEWERKERS

	van	tot		van	tot
Beveiliging					
H. Drent, <i>Hoofd Beveiliging</i>			R. Groot, <i>Senior Beveiligiger</i>		
G.F.M. Elshoff, <i>Adjunct-hoofd Beveiliging</i>			A.H. Noorden, <i>Senior Beveiligiger</i>		
I.M. Knol, <i>Managementassistent</i>			L.A. Schouten, <i>Senior Beveiligiger</i>		31-03
A. Pesare, <i>Systeembeheerder Beveiliging</i>			K.H. Verhoef, <i>Senior Beveiligiger</i>		29-02
L.J.E. Bakboord, <i>Applicatiebeheerder</i>	01-03		T.M.A. Bestman, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
G. Hogendoorn, <i>Capaciteitsadviseur</i>		29-02	E.A. Boeren, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
M.S. Wong, <i>Capaciteitsadviseur</i>	01-03		W. van der Ende, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		29-02
S. Wladimiroff, <i>Beleidsmedewerker</i>			B. Hoebé, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
A. Melgers, <i>Teammanager Beveiliging</i>			R.M. Jansen, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
F.J. van den Berg, <i>Senior Beveiligiger</i>			S.A. Jansen, <i>Beveiligingsmedewerker</i>	01-09	
I. Bouadi, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		31-01	M.V. Keek, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
I. Bouadi, <i>Senior Beveiligiger</i>	01-02		A. van der Kloor, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
S. Engel, <i>Senior Beveiligiger</i>			F.E. Lemaire, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
J.M.B. Koenes, <i>Senior Beveiligiger</i>		30-06	A. Qaiumi, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
B. Radivojevic, <i>Senior Beveiligiger</i>			S. Tielman, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
A. Ben Salah, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			T. Wallenburg, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		
Y. Döbelman, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			W.B. Jaket, <i>Teammanager Beveiliging</i>		
T.G. Doesburg, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			S. Adhin, <i>Receptionist</i>		
A.M. Ebrahim, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			J.Y.S. Grosze Nipper, <i>Receptionist</i>		31-08
N.O. Esajas, <i>Beveiligingsmedewerker</i>	01-06		M. Janssen, <i>Receptionist</i>		
A.W.L. Ham, <i>Beveiligingsmedewerker</i>	01-05		C.A. Jhinnoe, <i>Receptionist</i>		15-02
W. Jansen, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		31-05	T.A. Lettinga, <i>Receptionist</i>		
S.S. Kolegova, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			M. Noot, <i>Stagiair-beveiligingsmedewerker</i>	01-07	30-11
L.J. Rijnja, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			M.C.A.T. van de Pas, <i>Receptionist</i>		30-11
F.A.J. Sandkuyl, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		29-02	P.T. Roelvink, <i>Receptionist</i>		15-02
T. Sedrakjan, <i>Beveiligingsmedewerker</i>	01-07		Huisvesting		
R.J.P. Veen, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		31-05	G. Struik, <i>Adviseur Huisvesting</i>		
M. Vermeulen, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			J. Hagenbeek, <i>Programmamanager Huisvesting</i>		
D.A.F. Voskes, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		31-05	M. Costa, <i>Projectleider Verbouwing</i>		
M.F. Thijm, <i>Teammanager Beveiliging</i>			J. Schonagen, <i>Stafmedewerker Huisvesting</i>		
R. Adhin, <i>Senior Beveiligiger</i>			M.J.M. Oor, <i>Stafmedewerker Huisvesting</i>		31-05
M.I. Rubio Sanchez, <i>Senior Beveiligiger</i>			M.J.M. Oor, <i>Teammanager Huisvesting</i>	01-06	
P.A. Zeldenrust, <i>Senior Beveiligiger</i>			B.E. Bartels, <i>Coördinator Huisvesting</i>		
M.P. Aramaké, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		31-03	Facilitair Bedrijf		
W.J. van den Bedum, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			T.A.H.M. van der Sanden, <i>Afdelingshoofd Facilitair Bedrijf</i>		30-09
I.J. van Berkel, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			A.T. Kreuger, <i>Afdelingshoofd Facilitair Bedrijf a.i.</i>	01-09	
C.W. Blonk, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			B. de Boer, <i>Inkoopmanager</i>		
K.L. van Dalen, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			Front Office		
C. Gökçe, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			A.C. de Groot, <i>Teammanager Front Office</i>		
H.P. Ipenburg, <i>Beveiligingsmedewerker</i>	01-05	30-06	S. van Ardenne, <i>Medewerker Facility Desk</i>	01-08	
J.W. de Jong, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			M.C.M. Kolken, <i>Medewerker Facility Desk</i>		
F.H. Labelij, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			B. van Rijn, <i>Medewerker Facility Desk</i>		31-05
A. Missouak, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			W. ten Brinke, <i>Telefonist/Receptionist</i>		
M. Noot, <i>Beveiligingsmedewerker</i>	01-12		I. Jansen, <i>Telefonist/Receptionist</i>		
D.C. Rosculet, <i>Beveiligingsmedewerker</i>		31-10	P. Krabbe, <i>Telefonist/Receptionist</i>		31-01
C. van Wijk, <i>Beveiligingsmedewerker</i>			F. Royaards, <i>Telefonist/Receptionist</i>		
Y. Altun, <i>Teammanager Beveiliging</i>			A.M. Rubbens, <i>Telefonist/Receptionist</i>		
K.H. Verhoef, <i>Teammanager a.i.</i>	01-03				
S.G.H.G. Beijert, <i>Senior Beveiligiger</i>	01-05				
M. Bouanan, <i>Senior Beveiligiger</i>					

MEDEWERKERS

	van	tot		
Facilitaire Services			Financiën	
D.C.J. Filippo, <i>Teammanager Facilitaire Services</i>			J.B. de Ligt, <i>Hoofd Financiën</i>	
E.J.J. Kolster, <i>Operationeel Coördinator</i>	01-11		D. van Wifferen, <i>Salarisadministrateur</i>	
D. Casillo, <i>Facilitair Medewerker</i>			M.A. Salarbu, <i>Senior Medewerker Financiën</i>	
C.O.M D'Haene, <i>Facilitair Medewerker</i>			J. Homan, <i>Medewerker Financiën</i>	
L.P.R. Karsten, <i>Facilitair Medewerker</i>	15-05		N. Pahladsingh, <i>Medewerker Financiën</i>	
E.J.J. Kolster, <i>Facilitair Medewerker</i>		31-10	P. van Everdink, <i>Medewerker Financiën</i>	
N. Kuilman, <i>Facilitair Medewerker</i>			R. Strippoli, <i>Medewerker Financiën</i>	30-06
F. Zammouri, <i>Facilitair Medewerker</i>				
D. Versluis, <i>Coördinator Services</i>				
Beheer Gebouwen & Installaties			ICT	
B.S.A. van der Stoop, <i>Teammanager Gebouwbeheer</i>			C. Mennink, <i>Hoofd ICT</i>	31-03
R.H. Cairo, <i>Medewerker Gebouwbeheer</i>			C. Mennink, <i>Beleidsmedewerker</i>	01-04
E. Dekker, <i>Medewerker Gebouwbeheer</i>			M. Nieuwenhuijze, <i>Projectleider/Hoofd ICT a.i.</i>	29-02
B. Dissel, <i>Medewerker Gebouwbeheer</i>			W. Zegers, <i>Hoofd ICT</i>	01-03
E. van Hoek, <i>Medewerker Gebouwbeheer</i>	01-01	30-09	W.W.M. Smit, <i>Managementassistent</i>	
			D.J. Kuiper, <i>ICT-specialist a.i.</i>	
			M.E.C. Peereboom, <i>Projectleider</i>	
			B. Kerkhoven, <i>Systeembeheerder</i>	
			M.C. Peele, <i>Systeembeheerder</i>	01-01
			Z.E. Zwier, <i>Systeembeheerder a.i.</i>	31-12
			L. Aktan, <i>Helpdeskmedewerker</i>	30-11
			J. Duinmeijer, <i>Helpdeskmedewerker a.i.</i>	01-09 31-12
			S. van Kesteren, <i>Helpdeskmedewerker</i>	31-03
			P.A. Plomp, <i>Helpdeskmedewerker</i>	01-07
			S. El Bacha, <i>Stagiair</i>	01-09 15-12
Personeel & Organisatie				
M. Meijer, <i>Hoofd P&O</i>				
A. van Stel, <i>Ambtelijk Secretaris OR</i>	01-06			
M. Rietveld, <i>Arboadviseur</i>				
A.C.M. Bouman, <i>Medewerker P&O</i>		30-06		
H.B. Verheul, <i>Medewerker P&O</i>	01-07			
M. Klootwijk, <i>Medewerker P&O</i>				
M. Benjamin, <i>Personeelsadviseur a.i.</i>		30-06		
M. Blankendaal, <i>Personeelsadviseur</i>	16-04			
A.A. Huijsing, <i>Personeelsadviseur a.i.</i>				
A.T. Kreuger, <i>Personeelsadviseur a.i.</i>		31-08		
B. Lapierre Armande, <i>Personeelsadviseur</i>		29-02		
G.M.J. Roeberding, <i>Personeelsadviseur</i>	01-05			
S.M. Silberhorn, <i>Personeelsadviseur</i>				
M. van der Vlis, <i>Personeelsadviseur</i>	01-01			
M. Rip, <i>Stagiair</i>	01-10			
M. Wardak, <i>Stagiair</i>	01-10			

Publicaties

Nienke Bakker

- ‘Kunstenaarsbiografieën’, in: Rodolphe Rapetti et al. (red.), *Gedroomde landschappen. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky*, Amsterdam (Van Gogh Museum), Edinburgh (National Galleries of Scotland), Helsinki (Ateneum Art Museum), 2012-2013.
- ‘Montmartre, une académie de la bohème’, in: Henriette Asséo et al. (red.), *Bohèmes. De Léonard de Vinci à Picasso*, Parijs (Grand Palais), Madrid (Fundacion Mapfre), 2012-2013.

Edwin Becker

- ‘Gedroomde landschappen: Klankkleuren in de muziek en tonaliteit in de schilderkunst’, *Luister*, jrg. 61, nr. 1 (januari-februari 2012), pp. 28-35.

Ann Blokland

- *Vincent van Gogh: Levensloop*.
- (met Leo Jansen en Renske Suijver), *Vincent*, Amsterdam (Van Gogh Museum), 2012.

René Boitelle

- (met Anita Vriend), ‘Meijer de Haan’s “Still Life with a Profile of Mimi”. A Study in Avant-garde Domesticity’ (in press).
- (met K. Keune, J. J. Boon, Y. Shimadzu), ‘Degradation of Emerald Green in Oil Paint and Its Contribution to the Rapid Change in Colour of the “Descente des vaches” (1834–1835) Painted by Théodore Rousseau’, *Studies in Conservation* (2012, in press).
- “‘Une enfant de paysans”. A Technical Study of Gauguin’s Breton Girl Spinning, (1889)’, in: C. Stolwijk, L. van Tilborgh (red.), *Van Gogh: New Findings* (Van Gogh Studies 4), Amsterdam (Van Gogh Museum), Zwolle, 2012, pp. 139-154.

Ella Hendriks

- (met Louis van Tilborgh), *Van Gogh in Paris: A Dialogue with Modernism*, tentoonstellingscatalogus Hangaram Museum, Seoul Arts Center, 8 november 2012-24 maart 2013, p. 275.
- (met Louis van Tilborgh), *Van Gogh in Paris: New Perspectives*, tentoonstellingscatalogus Huis ten Bosch, Japan, 29 juni-28 oktober 2012, p. 160.
- (met Jia Li, Lei Yao en James Z. Wang), ‘Rhythmic Brushstrokes Distinguish Van Gogh from His Contemporaries: Findings via Automated Brushstroke Extraction’, *IEEE Transactions on Pattern Analysis and Machine Intelligence*, jrg. 34, nr. 6, juni 2012, pp. 1159-1176.
- (met Luuk Struick van der Loeff, Matthias Alfeld, Teio Meedendorp, Joris Dik, Geert van der Snikt, Koen Janssens

en Meta Chavannes), ‘Rehabilitation of a Flower Still Life in the Kröller-Müller Museum and a Lost Antwerp Painting by Van Gogh’, in: C. Stolwijk, L. van Tilborgh (red.), *Van Gogh: New Findings* (Van Gogh Studies 4), Amsterdam (Van Gogh Museum), Zwolle, 2012, pp. 33-54.

- (met Louis van Tilborgh, Teio Meedendorp, Don H. Johnson, C. Richard Johnson en Robert G. Erdmann), ‘Weave Matching and Dating of Van Gogh’s Paintings: An Interdisciplinary Approach’, *The Burlington Magazine*, jrg. 154, nr. 1307 (februari 2012), pp. 112-122.
- (met Letizia Monico, Koen Janssens, Constanza Miliani, Brunetto Giovanni Brunetti, Manuela Vagnini, Frederik Vanmeert, Gerald Falkenberg, Artem Abakumov, Yinggang Lu, He Tian, Johan Verbeeck, Marie Radepon, Marine Cotte, Muriel Geldof, Luuk van der Loeff, Johanna Salvant, Michel Menu), ‘The Degradation Process of Lead Chromate in Paintings by Vincent van Gogh Studied by Means of Spectromicroscopic Methods. Part III: Synthesis, Characterization and Detection of Different Crystal Forms of the Chrome Yellow Pigment’, *Analytical Chemistry*, november 2012.

Leo Jansen

- (met Renske Suijver, en een bijdrage van Ann Blokland), *Vincent*, Amsterdam (Van Gogh Museum), 2012.
- (met Hans Luijten en Nienke Bakker), ‘Waiting to Be Discovered: An Unknown Letter from 1872 by Vincent van Gogh’, in: C. Stolwijk, L. van Tilborgh (red.), *Van Gogh: New Findings* (Van Gogh Studies 4). Amsterdam (Van Gogh Museum), Zwolle, 2012, pp. 10-17.

Marieke Jooren

- ‘Raoul Hynckes’, in: Y. Koopmans, M. Rijnders (red.), *In de schaduw van morgen. Neorealisme in Nederland*, Arnhem (Museum voor Moderne Kunst Arnhem), Wezep, 2012, pp. 90-132.
- (met Marije Vellekoop), ‘Knotwilg – Vincent van Gogh’, in: *Bulletin Vereniging Rembrandt*, jrg. 22, nr. 2 (zomer 2012), pp. 26-29.

Hans Luijten

- ‘Gekleurd en gevormd door een temperament: de binnenwereld van Vincent van Gogh’, *Kunstschrift*, jrg. 56, nr. 1 (2012), p. 42-50.
- (met Leo Jansen en Nienke Bakker), ‘Waiting to Be Discovered: An Unknown Letter from 1872 by Vincent van Gogh’, in: C. Stolwijk, L. van Tilborgh (red.), *Van Gogh: New Findings* (Van Gogh Studies 4). Amsterdam (Van Gogh Museum), Zwolle, 2012, pp. 10-17.

Teio Meedendorp

- (met Louis van Tilborgh, Ella Hendriks, Don H. Johnson, C. Richard Johnson, Robert G. Erdmann), 'Weave Matching and Dating of Van Gogh's Paintings: An Interdisciplinary Approach', *The Burlington Magazine*, jrg. 154, nr. 1307 (februari 2012), pp. 112-122.
- (met Luuk Struick van der Loeff, Matthias Alfeld, Joris Dik, Ella Hendriks, Geert van der Snikt, Koen Janssens, Meta Chavannes), 'Rehabilitation of a Flower Still Life in the Kröller-Müller Museum and a Lost Antwerp Painting by Van Gogh', in: C. Stolwijk, L. van Tilborgh (red.), *Van Gogh: New Findings* (Van Gogh Studies 4), Amsterdam (Van Gogh Museum), Zwolle, 2012, pp. 33-54.
- 'One Floor Up: Van Gogh's Apartment at 54 Rue Lepic', in: C. Stolwijk, L. van Tilborgh (red.), *Van Gogh: New Findings* (Van Gogh Studies 4), Amsterdam (Van Gogh Museum), Zwolle, 2012, pp. 97-118.
- 'Van Gogh's Topography – (A Little Bit) True to Nature', in Timothy J. Standring, Louis van Tilborgh (red.), *Becoming Van Gogh 1853-1890*, Denver (Denver Art Museum), New Haven, Londen, 2012, pp. 89-117.
- (met Devi Ormond, Muriel Geldof, Luc Megens, Kathrin Pilz), 'Interpreting Van Gogh's Plein Air Painting Practice: Written Sources versus Painted Image', in: Sigrid Eyb-Green et al., *The Artist's Process. Technology and Interpretation* (Proceedings of the Fourth Symposium of the Art Technological Source Research Working Group), Londen, 2012, pp. 176-183.

Devi Ormond

- (met Teio Meedendorp, Muriel Geldof, Luc Megens, Kathrin Pilz), 'Interpreting Van Gogh's Plein Air Painting Practice: Written Sources versus Painted Image', in: Sigrid Eyb-Green et al., *The Artist's Process. Technology and Interpretation* (Proceedings of the Fourth Symposium of the Art Technological Source Research Working Group), Londen, 2012, pp. 176-183.

Kathrin Pilz

- (met Iris Schaefer, Caroline von Saint-George), 'Rembrandts "Selbstbildnis als Zeuxis". Neues zum Original, zur Erhaltung und zur Frage der Restaurierung', *Zeitschrift für Kunsttechnologie und Konservierung* 2011/2, pp. 285-323 (uitgegeven in februari 2012).
- (met Devi Ormond, Teio Meedendorp, Muriel Geldof, Luc Megens), 'Interpreting Van Gogh's Plein Air Painting Practice: Written Sources versus Painted Image', in: Sigrid Eyb-Green et al., *The Artist's Process. Technology and Interpretation* (Proceedings of the Fourth Symposium of the Art Technological Source Research Working Group), Londen, 2012, pp. 176-183.

Fleur Roos Rosa de Carvalho

- (met Marije Vellekoop), *Prentkunst in Parijs: De rage van het fin de siècle*, Amsterdam (Van Gogh Museum), 2012.
- 'Raffinement en verdieping. De prentkunst van de belle époque', *Kunstschrift*, jrg. 56, nr. 2 (april 2012), pp. 14-21.

Renske Suijver

- (met Leo Jansen, en een bijdrage van Ann Blokland), *Vincent*, Amsterdam (Van Gogh Museum), 2012.
- "'Zoeken naar iets schilderachtigs, daar je eigenlijk nooit naar hoeft te zoeken". Van Looy's reis naar Spanje', *Rond 1900*, nr. 2 (april 2012), pp. 7-13.

Louis van Tilborgh

- (met Timothy Standring [red.]), *Becoming Van Gogh 1853-1890*, Denver (Denver Art Museum), New Haven, Londen, 2012.
- (met Ella Hendriks en Ikuo Arikawa), *Van Gogh in Paris: New Perspectives*. ファンゴッホとパリ, Nagasaki Prefecture, Seoul, Kyoto, Sendai, Hiroshima (Huis ten Bosch etc.), 2012-13.
- (met Teio Meedendorp, Ella Hendriks, Don H. Johnson, C. Richard Johnson jr, Robert G. Erdmann), 'Weave Matching and Dating of Van Gogh's Paintings: An Interdisciplinary Approach', *The Burlington Magazine*, jrg. 154, nr. 1307 (februari 2012), pp. 112-122.
- (met Evert van Uiter), 'Van Gogh in Search of His Own Voice', in: Timothy Standring, Louis van Tilborgh (red.), *Becoming Van Gogh 1853-1890*. Denver (Denver Art Museum), New Haven, Londen, 2012, pp. 15-43.
- (met Bert Maes), 'Van Gogh's Tree Roots Up Close', in: C. Stolwijk, L. van Tilborgh (red.), *Van Gogh: New Findings* (Van Gogh Studies 4), Amsterdam (Van Gogh Museum), Zwolle, 2012, pp. 55-71.
- 'Vincent van Gogh or Willemina Vincent? Dodgy Dealings in Breda', in: C. Stolwijk, L. van Tilborgh (red.), *Van Gogh: New Findings* (Van Gogh Studies 4), Amsterdam (Van Gogh Museum), Zwolle, 2012, pp. 119-137.
- (gastredacteur), *Van Gogh: New Findings* (Van Gogh Studies 4), Amsterdam (Van Gogh Museum), Zwolle, 2012.

Marije Vellekoop

- (met Fleur Roos Rosa de Carvalho), *Prentkunst in Parijs: De rage van het fin de siècle*, Amsterdam (Van Gogh Museum), 2012.

Lezingen

Nienke Bakker

- 'La réception critique de Van Gogh à Paris, 1890-1910', Institut National d'Histoire de l'Art, Parijs, 4 april 2012

Edwin Becker

- 'Gedroomde landschappen: De ontdekking van de Hemel', Valuascollege, Venlo, 1 maart 2012
- 'Gedroomde landschappen', lezing en rondleiding aan Academische Reizen, Van Gogh Museum, Amsterdam, 21 maart 2012
- 'Dreams of Nature: Gedroomde landschappen en pianospel (Satie)', Culturele Ambassade, Lloyd Hotel, Amsterdam, 2 april 2012
- Lezing in het kader van het Symposium Landschaps- en Locatietheater, Theaterschool AHK, Amsterdam, 28 april 2012
- 'Dreams of Nature: Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky', Gustav Mahler Stichting Nederland, Amsterdam, 1 juni 2012
- (met Maite van Dijk), 'Schilderkunst, hoe moeten we dat zien?', Symposium Toepassing van Leds in Musea, NEMO, Amsterdam, 13 juni 2012
- 'Blockbusters', Van Abbemuseum, Eindhoven, 28 juni 2012
- 'Colour Tones and Tonalities: Symbolist Art and Music around 1900', Symbolist Network Symposium, National Galleries of Scotland, Edinburgh, 5 oktober 2012
- 'Impressionisme en Van Gogh', lezing en rondleiding aan Academische Reizen, Hermitage, Amsterdam, 17 oktober 2012
- 'Van Gogh en de rijke natuur', Hermitage, Amsterdam, 24 november 2012

René van Blerk

- Introductielezing 'Education for Schools at the Van Gogh Museum' tijdens het congres Visible Thinking, International School of Amsterdam, Amstelveen, 3 mei 2012

Ann Blokland

- 'Yours, Vincent. Multi-media Strategy in the Van Gogh Museum 2012-2014', Conference Culture on the Web, Arts Council Norway and Sør-Trøndelag County Council, Trondheim, maart 2012

Maite van Dijk

- (met Edwin Becker), 'Schilderkunst, hoe moeten we dat zien?', Symposium Toepassing van Leds in Musea, NEMO, Amsterdam, 13 juni 2012

Dick Drent

- Lezing Brandpreventienetwerk Amsterdam/tevens dagvoorzitter, 24 april 2012

- Interactieve opleiding Museum Security in Amelia, Italië, juli 2012
- Training beveiligingspersoneel, Museum Nagasaki, Japan, juli 2012
- Lezing kunstransporten en kunstveiligheid, Reinwardt Academie, Amsterdam, 10 september 2012
- Training beveiligingspersoneel, Museum Seoul, Korea, november 2012
- Workshop Security, georganiseerd door ICOM/ICMS, Haikou, China, november 2012

Willem van Gogh

- 'Van Korenveld boven de schouw naar Van Gogh Museum. De geschiedenis van de Van Gogh verzameling', Sotheby's Amsterdam, 28 oktober 2012
- 'Japanese influence on Vincent van Gogh's art', YPO Tokyo, 14 november 2012
- 'Vincent van Gogh: Progression as an artist', YPO Beijing, 17 november 2012

Ella Hendriks

- 'Van Gogh's Bedroom Secrets: A Case-study in the Conservation and Restoration of The Bedroom Painting', Decorative and Fine Arts Society (DFAS), Wassenaar, Den Haag, 10 januari 2012
- 'Ongoing Research: Colour Change in Van Gogh's Oeuvre', Symposium naar aanleiding van de publicatie van *Van Gogh: New Findings*, Van Gogh Museum, Amsterdam, 21 juni 2012
- 'Van Gogh's Use of Chrome Yellow: Observations and Preliminary Findings', European MOLAB Users-group Meeting, Institute for Netherlands Cultural Heritage (RCE), 1 december 2012
- 'Van Gogh's Picture Supports: Reconstructing Choices', International Study Day: Front, Back and Their Interaction in Paintings (1870-1900), Université de Rouen, Rouen, 4 december 2012
- 'Van Gogh's Picture Supports: Reconstructing Choices', voor studenten van de Master Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam, 10 december 2012

Leo Jansen

- 'Closest to Van Gogh: The Artist's Letters', The National Gallery of Canada, Ottawa, 26 mei 2012

Hans Luijten

- 'Aanvullingen op Van Goghs correspondentie', Symposium naar aanleiding van de publicatie van *Van Gogh: New Findings*, Van Gogh Museum, Amsterdam, 21 juni 2012

LEZINGEN

Oda van Maanen

- ‘Bevindingen van het vooronderzoek naar het schilderij van Henri de Toulouse-Lautrec – *Poudre de riz* (s0274V1962)’, voor studenten van de Master Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed, Studierichting Schilderijen, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam, 19 november 2012

Teio Meedendorp

- Inhoudelijke begeleiding bezoek aan Philadelphia (o.a. tentoonstelling *Van Gogh Up Close*) met leden van de Yellow House, 26-29 april
- ‘Van Goghs “Rue Lepic” en het nut van topografisch onderzoek’, Symposium naar aanleiding van de publicatie van *Van Gogh: New Findings*, Van Gogh Museum, Amsterdam, 21 juni 2012

Kathrin Pilz

- ‘Van Goghs ongegrondeerde doeken uit Saint-Rémy’, Quarterly Review Meeting 38, Van Gogh Museum, Amsterdam, 20 november 2012
- ‘Vertalingen in kleur? Verkleuringen in Van Goghs *Opwekking van Lazarus* (naar Rembrandt)’, voor studenten van de Master Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam, 10 december 2012

Sanne Remmerswaal

- (met Marthe de Vet), Workshop Programmeren op de Van Gogh Museum Vrijdagavond, ‘Kom je ook?’, Mediamatic, Van Gogh Museum, Amsterdam, 6 juli 2012

Edith Schreurs

- Presentatie over Van Gogh Museum en social media tijdens informatiebijeenkomst voor docenten van de Hogeschool van Amsterdam over social media in de culturele sector, georganiseerd door de Waag Society en LAgrou, 28 augustus 2012
- Presentatie over Facebookactie ‘Your Favourite Vincent’ tijdens inspiratieavond social media georganiseerd door ACMC i.s.m. Social Media Club Amsterdam, 24 oktober 2012
- Congres Museum Computer Network: Deelname aan presentatie via Skype over fotowedstrijd *Take a Snapshot*, gehouden ter gelegenheid van de tentoonstelling *Schilders en fotografie 1888-1915*. Presentatie samen met Philips Collection Washington en Indianapolis Museum of Art, 8 november 2012

Alice van der Slikke

- Lezing De Mesdag Collectie, Haagsch Historisch Café, september 2012
- Lezing De Mesdag Collectie, Sociëteit De Witte, Den Haag, oktober 2012
- Lezing De Mesdag Collectie, Platform Museum Locaties, Den Haag, november 2012

Renske Suijver

- ‘Hendrik Willem Mesdag als verzamelaar’, gastcollege in het kader van de Master Kunstgeschiedenis, Traject Kunst, Markt en Connaisseurschap, Vrije Universiteit, Amsterdam, 2 maart 2012

Louis van Tilborgh

- ‘Van Gogh en zijn “inter”-nationale identiteit’, Symposium Onderzoekschool Kunstgeschiedenis ‘De internationale negentiende eeuw: Kunst in de eeuw van de wereldtentoonstellingen’, Teylers Museum, Haarlem, 29 mei 2012
- (met Bert Maes), ‘Een schilderij uit Auvers-sur-Oise ontraadseld’, Symposium naar aanleiding van de publicatie van *Van Gogh: New Findings*, Van Gogh Museum, Amsterdam, 21 juni 2012
- ‘Retorica of (zelf)expressie? Van Goghs religie en zijn kunst’, ‘Van Gogh en de kunstmarkt’, Symposium naar aanleiding van de publicatie van *Van Gogh: New Findings*, Van Gogh Museum, Amsterdam, 21 juni 2012
- ‘Van Gogh en de kunstmarkt’, gastcollege in het kader van de Master Kunstgeschiedenis, Traject Kunst, Markt en Connaisseurschap, Vrije Universiteit, Amsterdam, 18 september 2012
- (met Timothy Standring), ‘Becoming Van Gogh’, Denver Art Museum, Denver, 21 oktober 2012

Marije Vellekoop

- “‘Dien ouden kanjer van een knotwilg’”. Een recente aanwinst nader bekeken’, Symposium naar aanleiding van de publicatie van *Van Gogh: New Findings*, Van Gogh Museum, Amsterdam, 21 juni 2012

LEZINGEN

Marthe de Vet

- 'Van Gogh in de klas. Open outreach: dilemma of kans?' VRM themadag Educatie, Scheepvaart Museum, Amsterdam, 3 februari 2012
- (met Sanne Remmerswaal), Workshop Programmeren op de Van Gogh Museum Vrijdagavond, 'Kom je ook?', Mediamatic, Van Gogh Museum, Amsterdam, 6 juli 2012
- (met Jet de Wit, Naturalis en Bart Grob, Museum Boerhave), Workshop Evenementen in musea, Museumcongres, MECC, Maastricht, 5 oktober 2012

Laurine van de Wiel

- (met Jildou Oostenburg, TNS Nipo), 'Van Gogh Museum bekend kleur. Ervaringen met "commerciële" marketinginstrumenten'. Hoe het Van Gogh Museum een merkidentiteit koos en welke gevoeligheden zo'n proces met zich meebrengt in een museale organisatie', World Forum Den Haag, 1 februari 2012 (het publiek beoordeelde de presentatie met een rapportcijfer van 8,3 waarmee deze eindigde op nummer 23 van de 82 presentaties tijdens Marketing Insights Event (MIE) 2012)

Stefan Wladimiroff

- Gastcollege 'Beveiligen & collectiehulpverlening; Preventienetwerk, Amsterdam-Amstelland', Reinwardt Academie, Amsterdam, 13 maart 2012
- Lezing 'Beveiligen & collectiehulpverlening; Preventienetwerk, Amsterdam-Amstelland', Brandweer, Amsterdam, 16 april 2012

Marion Wolf

- 'Marketing & Business Development of the Van Gogh Museum', International Congress Art & Tourism Italy + Cultural Heritage, Fortezza da Basso, Florence, Italië, 13-14 april 2012

Jack Zuidema

- Lezing De Mesdag Collectie, Platform Museum Locaties, Den Haag, november 2012
- Lezing De Mesdag Collectie, Haagsch Preventie Netwerk, Den Haag
- Lezing De Mesdag Collectie, Milieu Kring Haagsche Musea, Den Haag

Nevenactiviteiten

Matthijs Bakker

- Board of advisors Art & Tourism Italy (TTG), september 2012-heden
- Secretaris Stichting Van Gogh Europa, december 2012-heden

Nienke Bakker

- Chercheur invité, Institut National d'Histoire de l'Art, Parijs, maart-april 2012

Edwin Becker

- Reisleiding vijfdaagse Gustav Klimt-reis, Academische Reizen, Wenen, 14-18 maart 2012
- Symbolist Network: panellid bij discussie, Musée d'Orsay, Parijs, 13-14 april 2012
- Studiedag Werkgroep XIX, Antwerpen, 15 mei 2012
- Begeleiding expositie eindexamenwerk afdeling Scenografie, juni 2012, Theaterschool AHK, Amsterdam
- Symbolist Art and Music around 1900, Symbolist Network Symposium, National Galleries of Scotland, Edinburgh
- Driedaagse kunstmanifestatie, BienNEELe Maasniel, voorzitter van de Stichting, Roermond, 13-15 oktober 2012
- Voorzitter van Stichting LAB 0.41, vanaf januari 2012

Ann Blokland

- Inhoudelijk advies publicatie *MixMax Brasil*, Tropenmuseum Junior, Amsterdam, oktober 2012

René Boitelle

- Lid Nationale Projectgroep Calamiteiten Planning, onderdeel van Sectie Veiligheid NMV
- Guest Conservatorship Paintings Conservation Department, J.P. Getty Museum, Los Angeles, december 2012-midden april 2013

Maite van Dijk

- Bestuurslid van de Sectie Kunstmusea van de NMV

Dick Drent

- Bestuurslid ICOM/ICMS
- Bestuurslid Sectie Veiligheidszorg en Facility Management (NMV)
- Bestuurslid BOAM (Beveiliging Overleg Amsterdam Musea)
- Bestuurslid ARCA (Association for Research into Crimes against Art)
- Lid Editorial Board
- Docent Haagsche Hogeschool HBO Security Managementopleiding
- Docent Museum Security aan de Masteropleiding van ARCA in Italië
- Advieswerkzaamheden voor derden (overheid en culturele instellingen) op het gebied van veiligheid en riskmanagement

Mirjam Eikelenboom

- Museumdocent/rondleider Van Gogh Museum
- Docent Vrije Academie; Colloquium Moderne Kunst semesters 1 & 2

Willem van Gogh

- Bestuurslid Nihon no Hanga
- Bestuurslid Tomoko Mukaiyama Foundation

Ella Hendriks

- Lid promotiecommissie voor Johanna Salvant, *Caractérisation des propriétés physico-chimiques des matériaux de peinture employés par Van Gogh: les peintures blanches*, L'Université Pierre-et-Marie-Curie, Parijs, 6 januari 2012
- Lid promotiecommissie voor Letizia Monico, *The Degradation Process of Lead Chromate Yellows in Paintings by Vincent van Gogh*, Universiteit van Antwerpen en Universiteit van Perugia, 4 december 2012
- Begeleider Kristel Smits, winnaar van een Australian ArtStart Grant om kopieën te schilderen van Van Goghs werk, oktober-december 2012.

Leo Jansen

- Redactielid *De Negentiende Eeuw*
- Voorzitter Stichting Willem Witsen
- Hoofdredacteur *De correspondentie van Willem Witsen*
- Redacteur *Van Gogh Studies*

Rik van Koetsveld

- Penningmeester International Council of Museums (ICOM) Nederland
- Voorzitter Stichting Museumnacht, Amsterdam
- Lid stuurgroep fondsenwerving Het Schip

Adrie Kok

- Bestuurslid van de Nederlandse Registrars Groep

Hans Luijten

- Onderzoek ter voorbereiding van de biografie van Jo van Gogh-Bonger (1862-1925)
- Schrijven van het voorwoord van de geplande bloemlezing van de brieven van Vincent van Gogh (met Leo Jansen)
- Verzorgen van de 'updates' van de web-editie Van Gogh, *The Letters*: www.vangoghletters.org (met Nienke Bakker en Leo Jansen)

Oda van Maanen

- Lid beoordelingscommissie toelating restauratoren Nederland
- Zelfstandig restaurator (voor diverse instellingen en particuliere opdrachtgevers)
- Docent Praktijkbegeleiding voor de Studierichting Schilderijen van de Master Conservering en Restauratie van Cultureel Erfgoed van de Universiteit van Amsterdam

Teio Meedendorp

- Bestuurslid *Kunstlicht*, tijdschrift voor beeldende kunst, beeldcultuur en architectuur

Marjoleine Meijer

- Lid commissie Herziening Handboek Referentiefuncties VRM
- Lid klankbordgroep Levensfasebewust Personeelsbeleid VRM

Kees van den Meiracker

- Bestuurslid ICOM Nederland
- Organisator co-createdag TiasNimbis Tilburg, Nationale-Nederlanden en het Van Gogh Museum

Adrienne Quarles van Ufford

- Panellid van de Stichting Kunstweek

Fleur Roos Rosa de Carvalho

- Inhoudelijk adviseur van de Hermitage Amsterdam voor de tentoonstellingen *Impressionisme. Sensatie & Inspiratie en Gauguin, Bonnard, Denis. Profeten van de avant-garde*

Axel Rüger

- Lid Raad van Advies De Nieuwe Kerk
- Lid Algemeen Bestuur Praemium Erasmianum
- Lid Selection Committee TEFAF Showacse
- Lid Raad van Advies Herzog Anton Ulrich Museum, Braunschweig, Duitsland
- Lid Stuurgroep Apeldoorn Conference
- Lid Algemeen Bestuur Kunsten '92
- Lid Economic Development Board, Amsterdam, kerngroep Toerisme & Congressen
- Lid Algemeen Bestuur Vereniging van Rijksmusea
- Lid Artistic Council Fondation Vincent van Gogh Arles

Marie-José van Schaik

- Bestuurslid Stichting Masarang International

Sabine Silberhorn

- Lid commissie Herziening Handboek Referentiefuncties VRM

Louis van Tilborgh

- Redactielid van Simiolus: *Netherlands Quarterly of the History of Art*
- Redactielid *Van Gogh Studies*
- Incidenteel adviseur voor het Mondriaan Fonds

Marthe de Vet

- Lid Bestuur MuseumPlusBus
- Lid Bestuur Museumpleinbus
- Lid Program Committee Museums & Web (San Diego 2012/Portland 2013)

Aanwinsten

Schilderijen

- Charles Angrand (1854-1926), *De Seine, ochtend (Saint Ouen)*, 1886, olieverf op doek, 46.0 x 55.4 cm, s524S/2012
- Eugène Delacroix (1798-1863), *Apollo verslaat Python*, 1850, olieverf op papier op doek, 66.2 x 60.3 cm, s526S/2012

Tekeningen

- Maurice Denis (1870-1943), *Ontwerptekening voor Madeleine (Deux têtes)* uit het prentenalbum *L'Estampe originale*, 1893, houtskool op papier, 30.2 x 26 cm, d1174S/2012
- Vincent van Gogh (1853-1890), *Knotwilg*, 27 juli 1882, potlood, bruine inkt, dekkende waterverf in zes kleuren en zwart krijt op aquarelpapier, 38 x 55.8 cm, d1172S/2012
- Alfred Grevin (1827-1892), *G. Courbet*, potlood op velijnpapier, 29.9 x 23.2 cm, d1173S/2012
- Jean Émile Laboureur (1877-1943), *Ontwerptekening voor L'Épingle tombée uit de prentenserie Toilettes*, 1907, Oost-Indische inkt en waterverf op papier, 23.1 x 23.7 cm, d1171S/2012

Prenten

- *Affiche voor een voorstelling van Théâtre du Chat Noir*, boekdruk, 60.3 x 41.8 cm, p2664S/2012
- Émile Bernard (1868-1941), *Kunstenarsboek Les petites fleurs de Saint François*, 1928, boekdruk met (kleuren)houtsneden, 33.2 x 25.7 cm, p2662S/2012
- Émile Bernard (1868-1941), *Sainte Véronique*, 1894-1897, zinkografie, 57.7 x 40.4 cm, p2665S/2012
- Émile Bernard (1868-1941), *Saintes Marthe et Marie devant Jésus Christ*, 1897, zinkografie, 41.0 x 58.1 cm, p2666S/2012
- Émile Bernard (1868-1941), *Saint Georges*, 1894-1897, zinkografie, 56.9 x 40.4 cm, p2667S/2012
- Émile Bernard (1868-1941), *La nativité de N.S. Jésus Christ*, 1894-1897, zinkografie, 57.9 x 40.2 cm, p2668S/2012
- Émile Bernard (1868-1941), *L'Annonciation*, 1899, zinkografie, 57.4 x 81.0 cm, p2669S/2012
- Émile Bernard (1868-1941), *Hérodiade*, 1894-1897, zinkografie, handingekleurd, 36.2 x 53.7 cm, p2670S/2012
- Pierre Bonnard (1867-1947), *Bladmuziek France-Champagne: valse de salon pour piano van Marie Gourat*, 1891, zinkografie, 35.6 x 27.3 cm, p2650S/2012
- Pierre Bonnard (1867-1947), *Bladmuziek Pantheon Courcelles van Georges Courteline en Claude Terrasse*, 1899, kleurenlithografie, 28 x 29.5 cm, p2651S/2012
- Pierre Bonnard (1867-1947), *Omslag voor het prentenalbum L'Album d'estampes originales de la Galerie Vollard*, 1897, lithografie, 57.8 x 45.2 cm, p2696S/2012
- George Bottini (1874-1907), *Conversation (L'Entretien)*, 1896, kleurenhoutsnede, 29.2 x 41.1 cm, p2656S/2012
- *Chevaux dans la prairie (naar het schilderij van Luigi Chialiva)*, fotografische reproductie uitgegeven door Goupil & Cie, 10.8 x 16.7 cm, p2686S/2012
- Maurice Denis (1870-1943), *Kunstenarsboek Orphée: poème van Louis de Launay en Sully Prudhomme*, 1942, boekdruk met kleurenhoutgravures, 34.1 x 36.1 cm, p2659S/2012
- Maurice Denis (1870-1943), *Kunstenarsboek Un jardin italien van Mary Robinson*, 1931, boekdruk met kleurenhoutgravures, 30.3 x 26.1 cm, p2661S/2012
- Maurice Denis (1870-1943), *Kunstenarsboek Petites fleurs de Saint François d'Assise*, 1920, boekdruk met houtgravures, 28 x 22 cm, p2660S/2012
- Maurice Denis (1870-1943), *Omslag voor de prentenserie Amour*, 1898, kleurenlithografie, 59 x 45.5 cm, p2697S/2012
- Maurice Denis (1870-1943), *Proefdruk voor het omslag voor de prentenserie Amour*, 1892-1898, kleurenlithografie, 62.8 x 47.8 cm, p2698S/2012
- Maurice Denis (1870-1943), *Proefdruk voor Nos âmes en des gestes lents uit de prentenserie Amour*, 1892-1898, kleurenlithografie, 40.6 x 53.1 cm, p2699S/2012
- Maurice Denis (1870-1943), *Proefdruk voor Nos âmes en des gestes lents uit de prentenserie Amour*, 1892-1898, kleurenlithografie, 40.5 x 52.5 cm, p2700S/2012
- Maurice Denis (1870-1943), *Nos âmes en des gestes lents uit de prentenserie Amour*, 1898, kleurenlithografie, 40.5 x 52.9 cm, p2701S/2012
- Henri-Jacques Evenepoel (1872-1899), *Autoportrait*, 1899, ets, 21.4 x 17 cm, p2681S/2012
- Henri-Jacques Evenepoel (1872-1899), *Rue Desgenettes*, 1899, ets, 22.2 x 17.4 cm, p2682S/2012
- Henri-Jacques Evenepoel (1872-1899), *Le vagabond*, 1899, ets, 26.2 x 22 cm, p2678S/2012
- Henri-Jacques Evenepoel (1872-1899), *Aux Ambassadeurs*, 1899, kleurenets, 22 x 30.6 cm, p2679S/2012
- Henri-Jacques Evenepoel (1872-1899), *Aux Nouveautés*, 1899, kleurenets, 30.5 x 22.1 cm, p2680S/2012
- Henri-Jacques Evenepoel (1872-1899), *Proefdruk voor Rue Desgenettes*, 1899, ets, 31.9 x 27.1 cm, p2695S/2012
- Henri Guérard (1846-1897), *Effet de neige*, 1890-april 1892, kleurenhoutsnede, 24.9 x 28.1 cm, p2693S/2012
- Hermann-Paul (1864-1940), *Tijdschrift Le fond de bain*, 31 juli-2 oktober 1895 (jaargang 1) en 31 juli-2 oktober 1898 (jaargang 3), boekdruk met lithografieën, 33.7 x 25.6 cm, p2652S/2012
- Hermann-Paul (1864-1940), *Affiche voor de tentoonstelling Salon des Cent*, circa 1895-1896, kleurenlithografie, 63.2 x 44.7 cm, p2653S/2012
- Henri Gabriel Ibels (1867-1936), *Simistres pantins!*, c. 1895, ets en vernis mou in bruin, 30.8 x 42.6 cm, p2655S/2012

AANWINSTEN

- Henri Gabriel Ibels (1867-1936), *Le '27'*, 1893, lithografie, handingekleurd, 30.4 x 26.8 cm, p2657S/2012
- Henri Gabriel Ibels (1867-1936), *Comment on s'aime*, 1893, lithografie, handingekleurd, 35.4 x 27.1 cm, p2658S/2012
- *La mare aux Fées (naar het schilderij van Georg Saal)*, fotografische reproductie uitgegeven door Goupil & Cie, 10.8 x 16.7 cm, p2691S/2012
- *La paix (naar een schilderij van Gustave Doré)*, fotografische reproductie uitgegeven door Goupil & Cie, 16.7 x 10.8 cm, p2688S/2012
- *La veille des Noces (naar een schilderij van Anton Dieffenbach)*, fotografische reproductie uitgegeven door Goupil & Cie, 10.8 x 16.7 cm, p2687S/2012
- Auguste Lepère (1849-1918), *Bladmuziek Colloque sentimental de Paul Verlaine*, 1897, ets, aquatint en gravure, 54.5 x 36.2 cm, p2671S/2012
- Auguste Lepère (1849-1918), *Le Palais de Justice, vu du Pont Notre-Dame*, 1889, kleurenhouwsnede, 24.3 x 33.7 cm, p2692S/2012
- *Les dernières cartouches (naar het schilderij van Alphonse de Neuville)*, fotografische reproductie uitgegeven door Goupil & Cie, 10.8 x 16.7 cm, p2689S/2012
- Aristide Maillol (1861-1944), *La vague*, 1895, houwsnede, 19.7 x 17.1 cm, p2654S/2012
- *Puritans going to church (naar het schilderij van George Henry Boughton)*, fotografische reproductie uitgegeven door Goupil & Cie, 39.5 x 46.5 cm, p2685S/2012
- Pierre-Auguste Renoir (1841-1919), *Les deux baigneuses uit het prentenalbum L'Estampe originale (Album IX)*, 1895, ets, 59.6 x 42.7 cm, p2649S/2012
- Henri Rivière (1864-1951), *Affiche voor een voorstelling van Théâtre du Chat Noir*, ontworpen in december 1887, dit exemplaar gedrukt in 1896, cliché en boekdruk, 58.7 x 42.2 cm, p2663S/2012
- Henri Rivière (1864-1951), *Bladmuziek La marche à l'étoile van Georges Fragerolle*, 1899, zesendertig gebonden kleurenlithografieën, 24.6 x 32.5 cm, p2702S/2012
- Henri Rivière (1864-1951), *Ansichtkaarten bij bladmuziek La marche à l'étoile*, 1899, vijftien kleurenlithografieën in originele envelop, c. 10.5 x 14.7 cm, p2720S/2012
- Pierre Roche (1855-1927), *Kunstenaarsboek La Loie Fuller van Roger Marx*, 1904, achttien gypsografieën, handingekleurd, met boekdruk, 27.2 x 20.6 cm, p2672S/2012
- René François Auguste Rodin (1840-1917), *Kunstenaarsboek Le jardin des supplices van Octave Mirbeau*, 1902, twintig kleurenlithografieën met boekdruk, 34.4 x 26.5 cm, p2648S/2012
- Komori Soseki (onbekend), *Procesboek met vierentwintig staten van de prent Moorhens*, 1929, boekdruk met kleurenhouwsneden, 38.6 x 21.2 cm, n571S/2012
- Henri de Toulouse-Lautrec (1864-1901), *Miss Loie Fuller*, 1893, kleurenlithografie, 38 x 27.8 cm, p2647S/2012
- Henri de Toulouse-Lautrec (1864-1901), *Le petit trottin*, na 1901, lithografie in groen, handingekleurd, 35 x 26.9 cm, p2673S/2012
- Henri de Toulouse-Lautrec (1864-1901), *Bladmuziek Zamboula-Polka van Désiré Dihau en P. Valfé*, 1900, lithografie, 27 x 17.7 cm, p2674S/2012
- Henri de Toulouse-Lautrec (1864-1901), *Bladmuziek Sagesse van Désiré Dihau en Jean Goudezki uit de serie Les vieilles histoires*, 1893, lithografie, handingekleurd, 27 x 17.7 cm, p2675S/2012
- Henri de Toulouse-Lautrec (1864-1901), *Bladmuziek Les vieux papillons van Jean Richepin en Désiré Dihau, uitgevoerd door Mme Judic, uit de serie Mélodies de Désiré Dihau, c. 1895*, lithografie, 35 x 26.8 cm, p2676S/2012
- Henri de Toulouse-Lautrec (1864-1901), *Bladmuziek Les roi mages van Désiré Dihau, L. Delormel en P. Maly*, 1899, kleurenlithografie, 35.2 x 27 cm, p2677S/2012
- *Un ours amateur (naar het schilderij van Georg Saal)*, fotografische reproductie uitgegeven door Goupil & Cie, 10.8 x 16.7 cm, p2690S/2012

Aanwinsten bibliotheek

Totaal aantal aanwinsten: 555 boeken, 60 artikelen

Historische boeken

- Francis Thompson; traduits par Elizabeth M. Denis-Graterolle; lithographies de Maurice Denis, *Poèmes*, 1936, BC 19
- Catulle Mendès; ill. en couleurs de Carlos Schwabe, *Hespérus*, 1904, BC 20
- Rodolphe Darzens; dessins de Lucien Métivet; préface de Jean Aicard, *Le Théâtre Libre. Illustré*, 1890, DEP 357
- Publié avec le concours artistique de tous les Sociétaires; texte par les principaux critiques d'art, *Société d'Aquarellistes Français. Ouvrage d'art*, 1883, DEP 358
- Léon Deschamps, *La plume. Revue littéraire & artistique*, 1889-1913, DEP 359
- *Gil Blas. Illustré*, 1879-1914, DEP 360
- *Petit journal pour rire. Journal amusant, du papier comique, du musée cosmopolite, etc.. Troisième série*, 1856-1882, DEP 361
- Maurice Exsteens, *L'oeuvre gravé et lithographié de Félicien Rops*, 1928, DEP 362
- Aristide Bruant; dessins de Steinlen, *Dans la rue. Chansons et monologues*, [s.d.], DEP 364
- A. Robida, *Petits mémoires secrets du XIXe siècle. Le portefeuille d'un très vieux garçon*, [1885], DEP 365
- Frans Erens, omslag ontworpen door Isaac Israëls, *Dansen en rhythmén* [1893], DEP 366

AANWINSTEN

- Remy de Gourmont; les masques, au nombre de XXX, dessinés par F. Vallotton, *Le livre des masques. Portraits symbolistes. Gloses et documents sur les écrivains d'hier et d'aujourd'hui*, 1896, DEP 367
- Armand Cassagne, *Guide des modèles à silhouette (suite à l'Alphabet du dessin). Premières applications du dessin d'après nature. Fabriques, ornements, objets usuels. Étude de la forme, de la couleur, du relief et de la perspective*, 1884, DEP 369
- Armand Cassagne, *Guide de l'alphabet du dessin ou l'art d'apprendre et d'enseigner les principes rationnels du dessin d'après nature*, 1895, DEP 370
- Armand Cassagne, *Le dessin enseigné par les maîtres (antiquité, moyen âge, renaissance et temps modernes). Principes déduits ou extraits de leurs oeuvres. Figure, anatomie, paysage, animaux, fleurs. Ouvrage renfermant 487 figures dans le texte*, 1890, DEP 371

Educatie

Onderwijsaanbod bestaand en nieuw in 2012

Primair onderwijs

In het museum

- Interactieve rondleiding
- *Camille*, rondleiding voor kleutergroepen (nieuw in 2012)
- *Jij als rondleider*
- *Augusta*, theatrale rondleiding (gestopt in augustus 2012)

Op school

- Lespakket *Camille en het gele huis*
- Lespakket *Van Gogh in de klas*
- Online lespakket *Vincent & Theo*
- Online lesmateriaal bij stripalbum *Vincent van Gogh. De worsteling van een kunstenaar* in NL en ENG (nieuw in 2012)

In De Mesdag Collectie

- *Op bezoek bij Meneer Mesdag*
- Lesmateriaal via de website van het Haagse Cultuurmenu

Voortgezet onderwijs

In het museum

- Interactieve rondleiding
- *Jij als rondleider*
- *Museum@Work* (gestopt in augustus 2012)
- Ontvangst vaste collectie / Ontvangst bij *Vincent* (Hermitage Amsterdam) (nieuw in 2012)
- Rondleiding *Vincent & de impressionisten* (tijdelijk in Hermitage Amsterdam) (nieuw in 2012)
- Ontvangst met themakaarten *Vincent & de impressionisten* (tijdelijk in Hermitage Amsterdam) (nieuw in 2012)

Op school

- Online lesmateriaal: *Van Gogh op school*
- Online lesmateriaal: *Van Goghs brieven*, in NL, ENG en FR
- Online lesmateriaal bij stripalbum *Vincent van Gogh. De worsteling van een kunstenaar* in NL en ENG (nieuw in 2012)
- *Van Gogh Memory Game*, in NL en ENG (met VGME) (nieuw in 2012)

Educatie

Kinderworkshops

Workshops rond werk Vincent van Gogh

In de workshops staat het werk van Vincent van Gogh centraal. Geïnspireerd door zijn manier van schilderen gaan kinderen zelf aan het werk in het atelier. Ze maken bijvoorbeeld een portret of een landschap en gebruiken daarbij technieken die Vincent ook toepaste in zijn werk.

Februari

- 11 en 12 februari: Japanse lijnen

Juni

- 23 en 24 juni: Japanse lijnen
- 30 juni: Snelle stilleven

Workshops over tijdgenoten

In het Van Gogh Museum hangen niet alleen schilderijen van Vincent van Gogh. Zo is er bijvoorbeeld ook werk te zien van kunstenaars die in dezelfde tijd als Vincent leefden. En je kunt er bovendien schilderijen bekijken van latere kunstenaars die zich door Vincents werk lieten inspireren.

In deze serie workshops stonden de volgende kunstenaars centraal: Claude Monet, Paul Gauguin, Odilon Redon en Kees van Dongen. Eerst werd gekeken naar de schilderijen en daarna gingen de kinderen zelf aan het werk in het speciale atelier van het Van Gogh Museum.

Januari

- 7, 8 januari: Streepjes
- 14 en 15 januari: Stipjes
- 21 en 22 januari: Vriendschap
- 28 en 29 januari: Droomwereld

Februari

- 5 februari: Felle kleuren
- 18 en 19 februari: Streepjes

Dreams of nature en Schoonheid in veelvoud

In het Van Gogh Museum kun je van 24 februari t/m 17 juni een speciale tentoonstelling bekijken: *Dreams of Nature. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky*. Dat betekent 'Dromen over natuur'. Er zijn heel veel geschilderde landschappen te zien en die zijn heel bijzonder. De kunstenaars hebben in hun kunstwerken namelijk ook nog iets heel speciaals verstoppt: een droom, een verlangen, een sprookje of een gedachte...

In vier verschillende workshops gaan we een aantal van die bijzondere schilderijen bekijken. Samen ontdekken deelnemers wat de kunstenaars ons proberen te vertellen. Kun jij daarna ook een werk maken dat meer vertelt dan wat je kunt zien?

Februari

- 4 februari: Schoonheid in veelvoud
- 25 en 26 februari: Er was eens...

Maart

- 3 maart: Schoonheid in veelvoud
- 4 en 31 maart: De tijd
- 10 en 11 maart: Bespiegelingen
- 17 en 18 maart: De weg
- 24 en 25 maart: Er was eens...

April

- 1 april: De tijd
- 7 april: Schoonheid in veelvoud
- 14 en 15 april: Bespiegelingen
- 21 en 22 april: De weg
- 28 en 29 april: Er was eens...

Mei

- 5 mei: Schoonheid in veelvoud
- 6 mei: De tijd
- 12 en 13 mei: Bespiegelingen
- 19 en 20 mei: De weg
- 26 mei: Er was eens...

Juni

- 2 juni: Schoonheid in veelvoud
- 3 juni: De tijd
- 9 en 10 juni: Bespiegelingen
- 16 en 17 juni: De weg

Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam

Laat je inspireren door de schilderijen van Vincent van Gogh op onze tijdelijke locatie in de Hermitage Amsterdam. Bekijk de werken en ga daarna zelf aan de slag in het atelier.

Oktober

- 6, 7, 20 en 21 oktober: Een mooie avondzon in de herfst
- 13 en 14 oktober: Een portret: van licht naar donker

November

- 3, 4, 17 en 18 november: Een mooie avondzon in de herfst
- 10 en 11 november: Een portret: van licht naar donker

December

- 1, 2, 15 en 16 december: Een portret: van licht naar donker
- 8, 9, 29 en 30 december: Een mooie avondzon in de herfst

Educatie

Museumnacht

Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam

3 november 2012 van 19 tot 22 uur

Overkoepeld thema 'Licht' tijdens de tentoonstellingen *Impressionisme: sensatie & inspiratie* van de Hermitage Amsterdam en *Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam*. Zowel in het werk van de impressionisten als in het werk van Van Gogh speelt licht een belangrijke rol.

Auditorium

Cirque Impressionique

Speciale unieke editie van *Cirque Excentrique/Cult in the Club*. Gevarieerd en verrassend programma op basis van muziek, theater en dans met inspiratie uit beide tentoonstellingen.

Kerkzaal

Lichtkunst

Lichtkunstenaar Keez Duyves ontwierp speciaal voor deze Museumnacht een drie dimensionale projectie voor in de Kerkzaal en liet zich hierbij inspireren door de beide tentoonstellingen. Ook analoge lichtkunstenaar Judocus liet de muren in een betoverend licht baden.

Binnenplaats

2CV Theater

Een op maat gemaakte voorstelling (verhalen en liederen) in de binnentuin rondom een 2CV. Tussen de voorstellingen door speelt er (Franse) muziek uit de auto.

Neva

Vic van de Reijt met Frans vinyl

Zelfverklaard 'hoeder van bedreigde muziksoorten' Vic van de Reijt en muzikaal kompaan Ron Tebbens brachten zomers licht in de herfstige novembernacht met vinylparels uit het land van *l'amour, Gitanes en vin rouge*.

Activiteiten

Quiz: win een Philips Wake-up Light

Korte quiz met 3 vragen uit de ene en 3 vragen uit de andere tentoonstelling, rondom het thema 'Licht' (door conservatoren van beide musea).

Instaprondleidingen

In beide tentoonstellingen konden bezoekers de hele nacht door instaprondleidingen volgen onder leiding van professionele gidsen van de Hermitage Amsterdam en het Van Gogh Museum.

Horeca

Naast Neva ook een grote bar in het auditorium en een absintbar in de Kerkzaal, waar een apart drankje gekocht kon worden. In de binnenplaats werden frites en crêpes verkocht.

Educatie

Programma Vrijdagavonden

- 6 januari: Rondleiding *Snapshot* | DJ x-0-x
- 13 januari: Rondleiding vaste collectie | DJ DaanModern
- 20 januari: THEMA-AVOND: *Duurzaamheid* | Van Gogh hergebruikte zijn doeken regelmatig, waardoor de conditie van een aantal schilderijen achteruit is gegaan. Hoe creëren we milieuvriendelijke producten, kunnen we afval hergebruiken en zorgen we dat kunst 'eeuwig' houdbaar blijft? | Rondleiding vaste collectie | *Vincent's hergebruik van doeken* (verhaal op zaal) | Jaap Elzas | Workshop 'Speelgoed maken van gerecycled materiaal' door Carolien Adriaansche | TRASHBEATZ. De instrumenten van deze Vlaamse band zijn vervaardigd van afval en afgedankte materialen | DV Grammofoon. Deze vrolijke heren draaien nog altijd op 78, 33 & 45 toeren vinyl.
- 27 januari: Rondleiding vaste collectie | DJ Dirkson.
- 3 februari: Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Goldfinger.
- 10 februari: Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ x-0-x.
- 17 februari: Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ DaanModern
- 24 februari: THEMA-AVOND: *Bezinning* | De tentoonstelling *Dreams of nature. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky* gaat over symbolistische landschappen. Symbolisme is nauw verbonden met muziek. Bij 6 werken zijn klassieke stukken te horen die geïnspireerd zijn door deze schilderijen. 6 eigentijdse bands hebben op ons verzoek nummers bij dezelfde werken gecomponeerd (dankzij een samenwerking met het Groninger Museum). Op deze avond zijn dat House of Cosy Cushions (nummer 'Mountain' bij het schilderij *Sun over the Southern Mountains* van Jens Ferdinand Willumsen) en Marisa Yeaman (nummer bij het schilderij *Lake Keitele* van Akseli Gallen-Kallela) | Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | Workshop 'Aromatherapie' door Henriëtte Roosendaal. Geuren kunnen, net als kunst en muziek, emoties oproepen | 'Stille disco mindfulness-sessies' door Dolores van Enkhuizen. Twee korte meditatie met een koptelefoon op | *Paint*. Voorstelling van VJ Lars Berg, die film, schilderkunst, live muziek, videokunst en moderne dans combineert | DJ ISHTAR.
- 2 maart: Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Dirkson.
- 9 maart: Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Goldfinger.
- 16 maart: Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud*. | DJ x-0-x.
- 23 maart: THEMA-AVOND: *Boekenweekthema Vriendschap* | Deze avond gaat in op een aantal vriendschappen die kenmerkend zijn voor het leven van Van Gogh. | Muziek *Dreams of nature*: de folk/indie-formatie Ormonde componeerde een nummer bij *Nocturne: Blue and Silver* van James Abbott McNeill Whistler. Awkward i componeerde een nummer bij het schilderij Sparks I, II, III van Mikolajus Ciurlionis | Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | Workshop 'Portrettschilderen' (acryl op doek) | 'Vincent van Gogh en jouw vriendschappen'. Mogelijkheid om bijzondere quotes uit Van Goghs brieven direct te posten op de Facebookpagina van een vriend of vriendin | Pan-Europees DJ-duo Quartier Mustache.
- 30 maart: Verjaardag Vincent van Gogh | Workshop 'Cupcakes versieren' | Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Goldfinger.
- 6 april: Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Dirkson.
- 13 april: Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Goldfinger.
- 20 april: THEMA-AVOND: *Schoonheid in veelvoud*. In deze tentoonstelling worden diverse prenten tentoongesteld uit de tijd van het fin de siècle | Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | Lezing 'Artvertising' door Marc Oosterhout van reclamebureau N=5 | De schoonheid van tijdloze nummers horen we graag in veelvoud terug. DJ-duo Cowboy en Henk spelen hun bijzonderste covers | Workshop 'Monoprinten', een druktechniek die ook voor een aantal prenten in *Schoonheid in veelvoud* werd gebruikt | Awkward i. gaf 23 maart al een akoestisch optreden tussen de schilderijen. Vanavond een versterkt optreden in de centrale hal van het museum.
- 27 april: Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ x-O-x.
- 4 mei: Dodenherdenking om 20.00 uur | Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud*. | DJ DaanModern.
- 11 mei: Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Dirkson.
- 18 mei: THEMA-AVOND: *Isle of the Dead*. Dit schilderij van Arnold Böcklin heeft talloze games, (horror)films en theatervoorstellingen geïnspireerd. Een hommage aan dit meesterwerk is te bezichtigen in de tentoonstelling *Dreams of nature* | Muziek *Dreams of nature*: Elfin Saddle schreef een nummer bij *Evening Poem* van Alphonse Osbert. Rykarda Parasol componeerde een nummer bij het schilderij *Isle of the Dead* van Arnold Böcklin | Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | Schilderworkshop 'D.I.Y. Island' | DJ Jacco Gardner speelt in lijn met het thema vooral dromerige klanken, psychedelische ballads en mysterieuze liedjes | Theatercollectief Powerboat presenteert *We Are Islands*. Geïnspireerd op het boek *Life after God* van Douglas Coupland kunnen bezoekers een korte reis maken naar het hiernamaals | Korte film: *WURLD* | Korte film: *Isle of the Dead, Redux*.
- 25 mei: Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Goldfinger.

OVERZICHTEN

- 1 juni: Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ x-0-x.
- 8 juni: Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ-duo Cowboy en Henk.
- 15 juni: ‘Symphonic Cinema productie’ door filmmaker Lucas van Woerkum en pianisten Christiaan Kuyvenhoven en Eildert Beefink, gebaseerd op *Het dodeneiland* van Arnold Böcklin (1886) en het daarop geïnspireerde muziekstuk van Sergej Rachmaninov (1909) | Rondleiding *Dreams of nature* | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Goldfinger.
- 22 juni: Conservatoriumpodium, afdeling Popmuziek: eerstejaars studenten brengen eigen werk, geïnspireerd door het werk en leven van Van Gogh | Instapronleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Goldfinger.
- 29 juni: Conservatoriumpodium, afdeling Klassiek: Teresa Matias | Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ x-0-x.
- 6 juli: Conservatoriumpodium, afdeling Jazz: Dennis Sekretarev Quartet | Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ DaanModern.
- 13 juli: Conservatoriumpodium, afdeling Popmuziek: Über-Ich | Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Dirkson.
- 20 juli: Conservatoriumpodium, afdeling Klassiek: Cheng-Yu Wu | Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Goldfinger.
- 27 juli: Conservatoriumpodium, afdeling Jazz: Reinier Baas Trio | Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ x-0-x.
- 3 augustus: Conservatoriumpodium, afdeling Popmuziek: Chris Kok & Civil Union | Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ DaanModern.
- 10 augustus: Conservatoriumpodium, afdeling Klassiek: Anne Veinberg | Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Dirkson.
- 17 augustus: Conservatoriumpodium, afdeling Jazz: Julia Aimée | Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Goldfinger.
- 24 augustus: Uitmarkt. Conservatoriumpodium, afdeling Popmuziek, Klassiek en Jazz. Klassiek: Nieuw Amsterdams Klarinet Kwartet. Jazz: Maarten Hogenhuis Kwartet . Pop: Midas | Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ DaanModern.
- 31 augustus: Conservatoriumpodium, afdeling Klassiek: Andrea Voets | Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ x-0-x.
- 7 september: Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Dirkson.
- 14 september: Rondleiding vaste collectie | Rondleiding *Schoonheid in veelvoud* | DJ Goldfinger.

Educatie

Zondaglezingen

Van Gogh Museum

Het Van Gogh Museum organiseert elke eerste zondag van de maand een gratis lezing voor iedereen die meer wil weten over Vincent van Gogh en zijn tijd. Onderzoekers, (gast)conservatoren en restauratoren geven toelichting op een actuele tentoonstelling of recent onderzoek naar de collectie. Ook beantwoorden ze vragen van het publiek.

Programma januari t/m juni 2012 (Van Gogh Museum)

- 8 januari 2012: *Snapshots of Intimacy: Artists Photograph Themselves and Their Circles* door Rachel Esner, Assistant Professor Art of the Modern Period, Universiteit van Amsterdam (Engels gesproken)
- 5 februari 2012: *Prentkunst in Parijs. De rage van het fin de siècle* door Fleur Roos Rosa de Carvalho, onderzoeker, Van Gogh Museum
- 26 februari 2012: *Europe 1900: New Landscapes for Changing Times* door Richard Thomson, Watson Gordon Professor of Fine Art, University of Edinburgh (Engels gesproken)
- 18 maart 2012: *'Zoo nadert men de geest'. Over symbolisme in literatuur en schilderkunst* door Maarten van Buuren, hoogleraar Moderne Franse Letterkunde, Universiteit Utrecht
- 1 april 2012: *Symbolist Landscapes and Silent Cities* door Frances Fowle, Curator of French Art, National Galleries of Scotland (Engels gesproken)
- 6 mei 2012: *Gedroomde landschappen en muziek. Van Debussy tot Schönberg* door Edwin Becker, hoofdconservator tentoonstellingen, Van Gogh Museum
- 3 juni 2012: *Werkelijkheid en mythe. Verhalen rondom Van Gogh* door Hans Luijten, senior onderzoeker, Van Gogh Museum

In de zomermaanden vonden er geen zondaglezingen plaats.

Programma september t/m december 2012

(zaterdaglezingen in de Hermitage Amsterdam)

- 29 september 2012: *De club van de Impressionisten* door Maite van Dijk, conservator schilderijen Van Gogh Museum
- 27 oktober 2012: *'De bomen staan in bloei'. Franse landschappen uit de 19de eeuw* door Edwin Becker, hoofdconservator tentoonstellingen Van Gogh Museum
- 24 november 2012: *Een driehoeksverhouding: Van Gogh, Gauguin en Bernard* door Nienke Bakker, conservator tentoonstellingen Van Gogh Museum
- 29 december 2012: *Moderne portretten. Van Renoir tot Van Gogh* door Renske Suijver, onderzoeker Van Gogh Museum

De Mesdag Collectie

Vanaf 1 april 2012 is De Mesdag Collectie van start gegaan met een reeks lezingen op zondagmiddag. Steeds komt een ander onderwerp aan bod, gerelateerd aan het leven, het tijdvak en het werk van Mesdag.

- 1 april 2012: *'Een lust voor de oogen, een schat van voorwerpen'. De verzameling keramiek van Theodoor Colenbrander in De Mesdag Collectie* door Evelien de Visser, stagiaire De Mesdag Collectie
- 20 mei 2012: *Idyllisch Holland* door Monique Varma, freelance kunsthistorica
- 3 juni 2012: *Penseelprinsessen* door Hanna Klarenbeek, gastconservator
- 1 juli 2012: *Mesdag en Mancini* door Monique Varma, freelance kunsthistorica
- 9 september 2012: *De Mesdag Collectie, verzameling van een kunstenaar* door Maite van Dijk, conservator schilderijen Van Gogh Museum
- 14 oktober 2012: *De Haagse School in de Schotse Hooglanden. Het succes van Nederlandse kunst in 19de-eeuws Schotland* door Suzanne Veldink, assistent-conservator Van Gogh Museum
- 11 november 2012: *Van kraanvogels tot keramiek. Aziatische kunstnijverheid in De Mesdag Collectie* door Jorien de Vries, stagiaire Van Gogh Museum

Educatie facts & figures

EDUCATIE	2012		2011	
	<i>Aantal arrangementen</i>	<i>Aantal deelnemers</i>	<i>Aantal arrangementen</i>	<i>Aantal deelnemers</i>
<i>Jeugd scholen</i>				
Onderwijsboekingen totaal	1474	38.850	1418	45.010
Onderwijsboekingen totaal Nederlands	779	21.489	793	27.585
Aantallen PO Nederlands	214	5529	278	9704
Aantallen VO Nederlands	485	12.864	642	17.881
Buitenland BO en VO	695	17.361	625	17.425
Kunstkijkuren	77	3058	127	5558
Kunstschooldag	3	38	6	72
Turing Museumpleinbus	49	1283	-	-
<i>Jeugd niet-school</i>				
Kinderworkshops	66	734	84	693
Kinderpartijtjes	98	581	71	693
Workshops BSO	10	168	ca. 10	ca. 250
<i>Scholen online</i>				
Verkoop onderwijspakketten <i>Camille</i>	16	-	23	-
Verkoop onderwijspakketten <i>Van Gogh in de klas</i>	27	-	63	-
Verkoop stripboek Nederlands	968	-	-	-
Verkoop stripboek ENG SC	2839	-	-	-
Verkoop stripboek ENG HC	271	-	-	-
Bezoek <i>Camille's</i> kijkdoos	-	32.483	-	-
<i>Volwassenen</i>				
Museumplusbus	43	1806	72	2880
Zondaglezingen	12	821	11	672
Zondaglezingen in de Hermitage Amsterdam	3	303	-	-
Instaprondleidingen totaal	250	2949	-	-
Instaprondleidingen vaste collectie	32	569	-	-
Instaprondleidingen <i>Dreams of nature</i>	68	1108	-	-
Instaprondleidingen <i>Schoonheid in veelvoud</i>	122	1074	-	-
Instaprondleidingen <i>Nieuwe inzichten</i>	-	-	-	-
Verkoop stripboek Barbara Stok (NE + ENG)	282	-	-	-
Instaprondleidingen <i>Impressionisme & Vincent</i>	28	198	-	-
<i>Volwassenen vrijdagavond</i>				
Instaprondleidingen Vrijdagavond	130	1813	12	1748
Volwassenenworkshop <i>Dreams of nature</i>	15	207	-	-
Vrijdagavond totaalbezoek	38	41.018	52	45.621
Museumnacht	-	6833	-	5400

OVERZICHTEN

	2012		2011	
Multimedia volwassenen	<i>Aantal tours/ downloads</i>	<i>Pickup rate</i>	<i>Aantal tours/ downloads</i>	<i>Pickup rate</i>
Antenna Audio	199.606	16,90%	246.139	15,10%
Antenna Hermitage (sep. t/m dec.)	29.539	10,90%	73.415	15,00%
iPhone-app	8925	-	31.474	-
Dreams of nature iPads / QR-tags	-	28.509		
De Mesdag Collectie onderwijs	<i>Aantal deelnemers</i>	<i>Aantal arrangementen</i>	<i>Aantal deelnemers</i>	<i>Aantal arrangementen</i>
Cultuurmenu	76	1840	67	1532

	2012		2011	
De Mesdag Collectie Volwassenen	<i>Aantal deelnemers</i>	<i>Aantal arrangementen</i>	<i>Aantal deelnemers</i>	<i>Aantal arrangementen</i>
Volwassenen rondleidingen	34	802	-	-
Workshops	3	41	-	-
Lezingen	7	125	-	-

Toelichting verschillen t.o.v. 2011

- Vanaf 2012 zijn we meer in detail gaan meten.
- Onderwijscijfers 2012 zijn lager door de sluiting en quota in de Hermitage Amsterdam. De Amsterdam tentoonstelling *Picasso in Parijs, 1900-1907* zorgde in 2011 ook voor een piek aan onderwijsbezoek.
- Muziekapp voor smartphone bij *Dreams of nature. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky*. 10% van alle bezoekers gebruikte wifi en daarvan heeft de helft de muziekapp(s) gebruikt.
- De audiotourpickup in de Hermitage Amsterdam is beduidend lager. Waarschijnlijk komt dit door de minder zichtbare locatie van de audiobalie en het verhoudingsgewijs hogere aantal Nederlandse bezoekers.
- Het lagere aantal bezoeken van de Museumplusbus komt doordat de quota nu verdeeld zijn over 12 (i.p.v. 7) musea.

Bruiklenen

Langdurige bruiklenen van het Van Gogh Museum aan andere musea

- Joseph Jacob Isaacson, *Boaz en de lossen*, s361M/1972, Joods Historisch Museum, Amsterdam
- Meijer de Haan, *Portret van een man met ringbaard*, s315V/1994, Joods Historisch Museum, Amsterdam
- Kurt Laurenz Metzler, *Affichebord en twee sculpturen*, v14M/1975, Vrije Universiteit, Amsterdam
- Carel Adolph Lion Cachet, *Ezel*, v97M/1994, Gemeentemuseum, Den Haag
- Theodor Poeckh, *Portret van een onbekende vrouw*, s433M/1992, Rijksmuseum Twenthe, Enschede
- Herman Collenius, *Vanitas*, hwm59A, Groninger Museum, Groningen
- Floris Verster, *Papavers*, s413M/1990, Stedelijk Museum De Lakenhal, Leiden
- Jan Vijlbrief, *Open plek in het bos*, s429M/1992, Stedelijk Museum De Lakenhal, Leiden
- Alexandre Calame, *Bergstroom in de Alpen (Reichenbach)*, s177B/1999, Amsterdam Museum
- Paul Cézanne, *De berg Sainte-Victoire*, s237B/2001, Stedelijk Museum Amsterdam, t/m juni 2012
- Fernand Cormon, *Jong meisje*, d245B/2001, Particuliere collectie
- Camille Corot, *Mandolinespeelster*, s140B/1996, Stedelijk Museum Amsterdam
- Gustave Courbet, *Stilleven met appels*, s79B/1991, Rijksmuseum Amsterdam
- Gustave Courbet, *Landschap met rotsen en waterval*, s179B/1999, Rijksmuseum Amsterdam, t/m september 2012
- Gustave Courbet, *Winterlandschap*, s180B/1999, Rijksmuseum Amsterdam
- Charles-François Daubigny, *Oktober*, s183B/1999, Rijksmuseum Amsterdam
- Victorien Daumier Honoré, *De voorlezing*, s84B/1991, Rijksmuseum Amsterdam
- Alexandre-Gabriël Decamps, *Een schaapsherder met zijn kudde*, s22B/1991, Amsterdam Museum
- Alexandre-Gabriël Decamps, *De truffelzoeker*, s85B/1991, Rijksmuseum Amsterdam
- Alexandre-Gabriël Decamps, *Een Turkse school*, s156B/1996, Amsterdam Museum
- Hilaire Germain Edgar Degas, *De tobbe*, v148B/1996, Stedelijk Museum Amsterdam
- Eugène Delacroix, *Christus in Gethsemané*, s86B/1991, Rijksmuseum Amsterdam
- Kees van Dongen, *Mina Tandja*, s293B/2011, Particuliere collectie, t/m oktober 2012
- Jules Dupré, *De brede weg*, s8B/1986, Rijksmuseum Amsterdam
- Ignace Henri Jean Theodore Fantin-Latour, *Stilleven met mand met druiven en een appel*, s16B/1990, Particuliere collectie
- Ignace Henri Jean Theodore Fantin-Latour, *Stilleven met bloemen*, s89B/1991, Rijksmuseum Amsterdam
- Paul Joseph Constantin Gabriël, *Landschap met plas*, d4B/1986, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Leendert Gestel, *Herfstdag*, s38B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Vincent van Gogh, *Vincent van Gogh aan Hermanus Tersteeg*, b65B/2003, Particuliere collectie
- Vincent van Gogh, *La berceuse (Portret van Madame Roulin)*, S168B/1997, Stedelijk Museum Amsterdam, t/m juni 2012
- Vincent van Gogh, *Gras en vlinders*, s278B/2010, Sorex collectie, t/m september 2012
- Vincent van Gogh, *Nettenboetsters in de duinen*, s292B/2011, Particuliere collectie
- Vincent van Gogh, *Vaas met korenbloemen en klaprozen*, s518B/2008, Triton Foundation

Langdurige bruiklenen aan het Van Gogh Museum

- Augustus Allebé, *Brussel. Man op een ladder met een emmer met witsel*, d252B/2002, Particuliere collectie
- Augustus Allebé, *Straat in St. Emilion*, d253B/2002, Particuliere collectie
- Augustus Allebé, *Het museumbezoek*, s200B/1999, Stedelijk Museum Amsterdam
- Laurens Alma Tadema, *Een zwiigende raadsman*, d255B/2002, Particuliere collectie
- Laurens Alma Tadema, *Door een Romeinse boog*, s101B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Laurens Alma Tadema, *Hadrianus op bezoek bij een Romeins-Britse pottenbakker*, s137B/1996, Stedelijk Museum Amsterdam, t/m september 2012
- Marius Alexander Jacques Bauer, *Tien lithografieën als illustratie bij 'La légende de Saint Julien l'Hospitalier'*, p205B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Émile Bernard, *Zelfportret*, s73B/1991, Rijksmuseum Amsterdam
- Émile Bernard, *Landschap te Pont-Aven*, s269B/2006, Particuliere collectie
- Théophile de Bock, *Landschap met figuur*, d228B/2000, Particuliere collectie, t/m september 2012
- Johannes Bosboom, *Kalkoven bij de steengroeve van Chaudfontaine*, d254B/2002, Particuliere collectie
- Auguste Boulard, *De maaltijd*, s75B/1991, Rijksmuseum Amsterdam

- Isaac Israëls, *Dame onder een brug*, s208B/1990, Mauritshuis, Den Haag
- Alexej von Jawlensky, *Landschap*, s196B/1999, Stedelijk Museum Amsterdam
- Johan Barthold Jongkind, *De oevers van de Isère*, d257B/2002, Particuliere collectie
- Johan Barthold Jongkind, *De oevers van de Drac bij Grenoble*, d258B/2002, Particuliere collectie
- Jacob en Pieter Keur, *De gansche H. Schrifture [...] (Bijbel van Theodorus van Gogh)*, b100B/1989, Remonstrantse Gemeente Leiden
- Jac. van Looy, *Parijs bij nacht*, d5B/1986, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Jacobus Hendricus Maris, *Panoramalandschap*, s112B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Matthijs Maris, *Naaktstudie van een jongen*, s39B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Matthijs Maris, *Schaapskop*, s143B/1996, Stedelijk Museum Amsterdam
- Anton Mauve, *Houthakkers*, s138B/1996, Stedelijk Museum Amsterdam
- Sientje Mesdag-van Houten, *Schetsboek*, d217B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Sientje Mesdag-van Houten, *Schetsboek*, d218B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Sientje Mesdag-van Houten, *Schetsboek*, d219B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Sientje Mesdag-van Houten, *Schetsboek*, d220B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Sientje Mesdag-van Houten, *Schetsboek*, d221B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Sientje Mesdag-van Houten, *Schetsboek*, d222B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Sientje Mesdag-van Houten, *Schetsboek*, d223B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Sientje Mesdag-van Houten, *Schetsboek*, d224B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Sientje Mesdag-van Houten, *Schetsboek*, d225B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Sientje Mesdag-van Houten, *Bosgezicht*, s210B/1990, Mauritshuis, Den Haag
- Hendrik Willem Mesdag, *Schetsboek*, d211B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Hendrik Willem Mesdag, *Schetsboek*, d212B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Hendrik Willem Mesdag, *Schetsboek*, d213B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Hendrik Willem Mesdag, *Schetsboek*, d214B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Hendrik Willem Mesdag, *Schetsboek*, d215B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Hendrik Willem Mesdag, *Schetsboek*, d216B/1993, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Jean-François Millet, *De jonge herder*, d227B/1999, Triton Foundation
- Jean-François Millet, *De waterdraagster*, s93B/1991, Rijksmuseum Amsterdam
- Jean-François Millet, *De kaardster*, s197B/1999, Stedelijk Museum Amsterdam
- Jean-François Millet, *Schapen scheren*, s270B/2006, Museum of Fine Arts Boston
- Jean-François Millet, *De rand van het gehucht Gruchy*, s515B/2008, Museum of Fine Arts Boston, t/m september 2012
- Claude Monet, *Bollenvelden en windmolens bij Rijnsburg*, s40B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Claude Monet, *La Corniche bij Monaco*, s190B/1999, Rijksmuseum Amsterdam, t/m september 2012
- Claude Monet, *De Japanse brug*, s284B/2010, Sorex collectie, t/m juli 2012
- Wijnand Nuijen, *Stormweer onder rotsachtige kust*, d251B/2002, Particuliere collectie
- Onbekend, *Scheepsmodel*, v159B/1996, Muzee Scheveningen
- Onbekend, *Scheepsmodel*, v160B/1996, Muzee Scheveningen
- Onbekend, *Halbank*, v163B/1996, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Halbank*, v164B/1996, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Scheepsmodel*, v167B/1996, Zuiderzeemuseum Enkhuizen
- Onbekend, *Vitrine*, v229B/2000, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Taboeret*, v230B/2000, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Taboeret*, v231B/2000, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Taboeret*, v232B/2000, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Taboeret*, v233B/2000, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Taboeret*, v234B/2000, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Taboeret*, v235B/2000, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Taboeret*, v241B/2000, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Taboeret*, v242B/2000, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Penhouder (mogelijk van Vincent van Gogh)*, v250B/1990, Particuliere collectie
- Onbekend, *Stoel met hoge leuning*, v259B/1991, Rijksdienst

- voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Onbekend, *Stoel met hoge leuning*, v260B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Onbekend, *Armstoel*, v261B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Onbekend, *Ezel*, v264B/2003, Particuliere collectie
 - Rene Pierre Charles Princeteau, *Een dragonder op wacht*, s120B/1994, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *La Nébuleuse*, d132B/1994, Particuliere collectie
 - Odilon Redon, *Un fou dans un morne paysage uit de prentenserie Hommage à Goya*, p41B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Par la fente du mur, une tête de mort fut projetée uit de prentenserie Le juré*, p42B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Dramatique et grandiose avec sa figure de prêtresse Druidique uit de prentenserie Le juré*, p43B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Un Homme du peuple, un sauvage uit de prentenserie Le juré*, p44B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Une cloche battait dans la tour uit de prentenserie Le juré*, p45B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Dans le dédale des branches la blême figure apparaissait... uit de prentenserie Le juré*, p46B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *N'y a-t-il pas une monde invisible uit de prentenserie Le juré*, p47B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Le rêve s'achève par la mort uit de prentenserie Le juré*, p48B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *...une longue chrysalide couleur de sang... uit de prentenserie À Gustave Flaubert La tentation de Saint-Antoine*, p49B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Frontispice uit het boek La damnation de l'artiste van Iwan Gilkin*, p50B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Maurice Denis* p51B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Frontispice van de prentenserie Les fleurs du mal*, p52B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Je t'adore à l'égal de la voûte nocturne, ô vase de tristesse, ô grande taciturne uit de prentenserie Les fleurs du mal*, p53B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Parfois on trouve un vieux flacon qui se souvient, d'où jaillit toute vive une âme qui revient uit de prentenserie Les fleurs du mal*, p54B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Si par une nuit lourde et sombre, un bon chrétien, par charité, derrière quelque vieux décombre, enterre votre corps vouté uit de prentenserie Les fleurs du mal*, p55B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Volupté, fantôme élastique! uit de prentenserie Les fleurs du mal*, p56B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Sur le fond de nos nuits dieu de son doigt savant dessine un cauchemar multiforme et dans trêve uit de prentenserie Les fleurs du mal*, p57B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Sans cesse à mes côtes s'agite le démon uit de prentenserie Les fleurs du mal*, p58B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Gloire et louange à toi, Satan, dans les hauteurs du ciel ou tu régnes, et dans les profondeurs de l'enfer, ou vaincu, tu rêves en silence! uit de prentenserie Les fleurs du mal*, p59B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Cul-de-lampe uit de prentenserie Les fleurs du mal*, p60B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Omslag van de prentenserie Le juré*, p61B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Odilon Redon, *Bloemen in een blauwe vaas*, s104B/1992, Particuliere collectie
 - Pierre-Auguste Renoir, *Het Paris oordeel*, v149B/1996, Stedelijk Museum Amsterdam
 - Theodule Augustin Ribot, *Een keukenjongen*, s64B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Theodule Augustin Ribot, *Naaiende vrouw*, s96B/1991, Rijksmuseum Amsterdam
 - René François Auguste Rodin, *De hand van God ('La main de Dieu')*, v65B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - René François Auguste Rodin, *Le bourgeois à la clé (Jean d'Aire)*, v150B/1996, Stedelijk Museum Amsterdam, t/m mei 2012
 - René François Auguste Rodin, *Buste van Madame Fenaille*, v151B/1996, Stedelijk Museum Amsterdam
 - Albert Roelofs, *Portret van Jo Reeser Roelofs*, s246B/2001, Particuliere collectie
 - Willem Roelofs, *Veemarkt in Schotland*, d256B/2002, Particuliere collectie
 - Willem Roelofs, *Riviergezicht*, s162B/1996, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
 - Pierre Etienne Theodore Rousseau, *Het bos van Fontainebleau*, s144B/1996, Stedelijk Museum Amsterdam

- Gerharda Johanna Wilhelmina Rueb, *Buste van een vrouw*, v115B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Alfred Sisley, *Het dorp Les Sablons Sisley*, s516B/2008, Particuliere collectie (door bemiddeling van Ten Haaf Projects, Amsterdam)
- Jan Sluijters, *Salomon Beffie*, s68B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Jan Sluijters, *Vrouw met likeurglas*, s239B/2001, Particuliere collectie, t/m februari 2012
- Jan Sluijters, *Visvrouw*, s240B/2001, Particuliere collectie
- Alfred Stevens, *Een meisje voor de spiegel*, s69B/1991, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Henri de Toulouse-Lautrec, *Vrouw zittend in een tuin*, s291B/2010, The National Gallery, Londen, t/m augustus 2012
- Antoine Vollon, *Gezicht op Parijs*, s99B/1991, Rijksmuseum Amsterdam
- Johannes Hendrik Weissenbruch, *Landschap met molens: temps de pluie*, d7B/1986, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- Henri Matthieu Wezelaar, *Kop van Ir. V.W. van Gogh*, v0015B/1978, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
- James Abbott McNeill Whistler, *Effie Deans (uit Walter Scotts roman 'Heart of Midlothian')*. Compositie in geel en grijs, s192B/1999, Rijksmuseum Amsterdam, t/m september 2012
- Verzameling van drieënvijftig brieven en diverse documentatie van de familie Wertheim en zes albums met werken op papier van diverse kunstenaars, b296B/2009-b368B/2009, b375B/2009, d348B/2009, d369B/2009-d374B/2009, Uit het bezit van de familie Wertheim

Bruiklenen aan tentoonstellingen

Gemeentemuseum Den Haag, Den Haag

Willem Maris. Impressionist van de Haagse School

21.01.2012_09.04.2012

- Willem Maris, *Studie naar de natuur*, hwm203
- Willem Maris, *De kalfjes*, hwm201
- Constant Troyon, *Terugkeer van de markt*, hwm314

Philadelphia Museum of Art, Philadelphia

Van Gogh: Up Close

26.01.2012_06.05.2012

- Vincent van Gogh, *Veld met bloemen bij Arles*, s37V/1962
- Vincent van Gogh, *Bos met hakhout*, s66V/1962
- Vincent van Gogh, *Kreupelhout*, s111V/1962

- Vincent van Gogh, *Amandelbloesem*, s176V/1962
- Vincent van Gogh, *Vlinders en klaprozen*, s188V/1962
- Vincent van Gogh, *Nachtpauwoog*, s189V/1962
- Vincent van Gogh, *Korenaren*, s88V/1962
- Vincent van Gogh, *Vaas met korenbloemen en klaprozen*, s518B/2008
- Vincent van Gogh, *Gras en vlinders*, s278B/2010

Fondation Beyeler, Basel

Pierre Bonnard

29.01.2012_13.05.2012

- Pierre Bonnard, *Montmartre in de regen*, s515S/2008

Statens Museum for Kunst, Kopenhagen

Hammershoi og Europa

04.02.2012_20.05.2012

- James Abbott McNeill Whistler, *Effie Deans (uit Walter Scotts roman 'Heart of Midlothian')*. Compositie in geel en grijs, s192B/1999

Kunsthaus Zürich, Zürich

Ein Wintermärchen. Der Winter in der Kunst von der Renaissance bis zum Impressionismus

10.02.2012_29.04.2012

- Vincent van Gogh, *Ondergesneeuwde veld met een eg (naar Millet)*, s175V/1962
- Paul Gauguin, *Parijs in de winter*, s223V/1962

Fundación Mapfre, Madrid

Odilon Redon

11.02.2012_29.04.2012

- Odilon Redon, *Tempel, barbaarse afgodsbeelden*, d1062N/1996
- Odilon Redon, *Rozen in een vaas op een tafeltje*, s468N/1996
- Odilon Redon, *Gesloten ogen*, s500N/1999
- Odilon Redon, *Bekommernis om het absolute*, d1057N/1996
- Odilon Redon, *De denker bij het raam, tekening in de trant van Goya*, d1048V/1996
- Odilon Redon, *Profiel tegen de achtergrond van een tapijt*, d1050N/1996
- Odilon Redon, *De top*, d1051N/1996

Réunion des Musées Nationaux, Parijs

Beauté animale

19.03.2012_16.07.2012

- Vincent van Gogh, *Vleermuis*, s136V/1973

Staatliche Kunsthalle Karlsruhe, Karlsruhe

Déjà-vu? Die Kunst der Wiederholung von Dürer bis YouTube

21.04.2012_05.08.2012

- Vincent van Gogh, *Pietà (naar Delacroix)*, s168V/1962

National Gallery of Canada, Ottawa

Van Gogh: up close

25.05.2012_03.09.2012

- Vincent van Gogh, *Veld met bloemen bij Arles*, s37V/1962
- Vincent van Gogh, *Bos met hakhout*, s66V/1962
- Vincent van Gogh, *Kreupelhout*, s111V/1962
- Vincent van Gogh, *Amandelbloesem*, s176V/1962
- Vincent van Gogh, *Vlinders en klaprozen*, s188V/1962
- Vincent van Gogh, *Nachtpauwoog*, s189V/1962
- Vincent van Gogh, *Korenaren*, s88V/1962
- Vincent van Gogh, *Vaas met korenbloemen en klaprozen*, s518B/2008
- Vincent van Gogh, *Gras en vlinders*, s278B/2010

Kunsthalle der Hypo-Kulturstiftung, München

Hammershoi und Europa

14.06.2012_16.09.2012

- James Abbott McNeill Whistler, *Effie Deans (uit Walter Scotts roman 'Heart of Midlothian')*. Compositie in geel en grijs, s192B/1999

Stadsarchief Amsterdam, Amsterdam

Isaac Israëls in Amsterdam

15.06.2012_09.09.2012

- Isaac Israëls, *Portret van Vincent Willem van Gogh*, d1145S/2008
- Isaac Israëls, *Jo van Gogh-Bonger*, b4665V/1962
- Isaac Israëls, *Zelfportret met zwarte hoed*, d754V/1995

Frans Hals Museum, Haarlem

Naar zee. De zee in de Nederlandse kunst sinds 1850

15.06.2012_02.09.2012

- Anton Mauve, *Te Scheveningen*, hwm216

National Galleries of Scotland, Edinburgh

Van Gogh to Kandinsky: Symbolist Landscape in Europe 1880-1910

14.07.2012_14.10.2012

- Odilon Redon, *Straat in Samois*, s436M/1992
- Vincent van Gogh, *Korenveld met maaier*, s49V/1962
- Vincent van Gogh, *De zaaier*, s29V/1962

Huis ten Bosch, Nagasaki, en Seoul Arts Center, Seoul

Van Gogh in Paris: New Perspectives

29.07.2012_28.10.2012 (Huis ten Bosch, Nagasaki)

04.11.2012_24.03.2013 (Seoul Arts Center, Seoul)

- Vincent van Gogh, *Bosgrond*, s79V/1962
- Vincent van Gogh, *Gezicht vanuit Vincents atelier*, s95V/1962
- Ruud Daems, *Replica van de rode lakdoos van Vincent van Gogh*, vgd298

- Vincent van Gogh, *Kop van een vrouw*, s132V/1962
- Vincent van Gogh, *Venustorso*, s89V/1962
- Vincent van Gogh, *Venustorso*, s101V/1962
- Vincent van Gogh, *Mannentorso*, s103V/1962
- Vincent van Gogh, *Gipsen vrouwentorso*, s75V/1962
- Vincent van Gogh, *Weg te Montmartre*, s92V/1962
- Vincent van Gogh, *Garnalen en mosselen*, s122V/1962
- Vincent van Gogh, *Square Saint-Pierre bij zonsondergang*, s98V/1962
- Vincent van Gogh, *Schedel*, s123V/1962
- Vincent van Gogh, *Schedel*, s128V/1962
- Vincent van Gogh, *Bospad*, s80V/1962
- Vincent van Gogh, *Voor een restaurant te Asnières*, s134V/1962
- Vincent van Gogh, *Mand met hyacintbollen*, s63V/1962
- Vincent van Gogh, *Gezicht op een slagerswinkel*, s119V/1962
- Vincent van Gogh, *Druiven*, s194V/1962
- Vincent van Gogh, *Portret van een oude vrouw*, s10V/1962
- Vincent van Gogh, *Zelfportret met glas*, s161V/1962
- Vincent van Gogh, *Bloempot met Chinese bieslook*, s183V/1962
- Vincent van Gogh, *Glas met gele rozen*, s178V/1962
- Vincent van Gogh, *Portret van Léonie Rose Charbuy-Davy*, s165V/1962
- Vincent van Gogh, *Uitgebloeide zonnebloemen*, s121V/1962
- Vincent van Gogh, *De heuvel van Montmartre met steengroeve*, s12V/1962
- Vincent van Gogh, *Parijse romans*, s21V/1962
- John Peter Russell, *Portret van Vincent van Gogh*, s273V/1962
- Vincent van Gogh, *Bloeiende paardekastanje*, s126V/1962
- Vincent van Gogh, *Oever van de Seine*, s77V/1962
- Vincent van Gogh, *Vogelnesten*, s1V/1962
- Vincent van Gogh, *Kop van een vrouw*, s4V/1962r
- Vincent van Gogh, *Moestuin met zonnebloem*, s4V/1962v
- Vincent van Gogh, *Zelfportret met vilthoed*, s16V/1962
- Vincent van Gogh, *In het café: Agostina Segatori in Le Tambourin*, s17V/1962
- Vincent van Gogh, *Tuin met geliefden: Place Saint-Pierre*, s19V/1962
- Vincent van Gogh, *Geploegde akkers ('De voren')*, s40V/1962
- Vincent van Gogh, *Langs de Seine*, s55V/1962
- Vincent van Gogh, *Stilleven met flessen en aardewerk*, s60V/1962r
- Vincent van Gogh, *Zelfportret met strohoed*, s60V/1962v
- Vincent van Gogh, *Zelfportret*, s65V/1962
- Vincent van Gogh, *Kop van een vrouw*, s97V/1962r
- Vincent van Gogh, *Zelfportret*, s97V/1962v
- Vincent van Gogh, *Een op zijn rug liggende krab*, s124V/1962
- Vincent van Gogh, *Zonsondergang te Montmartre*, s133M/1970
- Vincent van Gogh, *Zelfportret*, s155V/1962
- Vincent van Gogh, *Zelfportret*, s156V/1962
- Vincent van Gogh, *Portret van Theo van Gogh*, s157V/1962

BRUIKLENNEN

- Vincent van Gogh, *Zelfportret met pijp*, s158V/1962
- Vincent van Gogh, *Flesje met pioenrozen en blauwe ridderspoor*, s182V/1962
- Vincent van Gogh, *Cafétafel met absint*, s186V/1962
- Vincent van Gogh, *Korenveld met patrijs*, s197V/1962
- Vincent van Gogh, *Gipsen vrouwentorso*, s199V/1962

Wallraf-Richartz-Museum, Keulen

1912 - Mission Moderne

31.08.2012_30.12.2012

- Vincent van Gogh, *Vissersboten bij Les Saintes-Maries-de-la-Mer*, s28V/1962
- Vincent van Gogh, *De dorser (naar Millet)*, s171V/1962
- Vincent van Gogh, *De maaier (naar Millet)*, s198V/1962
- Vincent van Gogh, *Pietà (naar Delacroix)*, s168V/1962

Royal cademy of Arts, Londen

Bronze

15.09.2012_09.12.2012

- Charles Henri Joseph Cordier, *Jodin uit Algiers*, v105S/1996

Réunion des Musées Nationaux, Galeries Nationales du Grand Palais, Parijs
Bohèmes

25.09.2012_14.01.2013

- Vincent Van Gogh, *Schoenen*, s11V/1962
- Jan Toorop, *Zelfportret in atelier*, s388M/1989
- Vincent van Gogh, *Impasse des Deux Frères*, s14V/1962
- Vincent van Gogh, *Drie boeken*, s181V/1962

Schirn Kunsthalle, Frankfurt

Gustave Caillebotte. An Impressionist and Photography

18.10.2012_20.01.2013

- Gustave Caillebotte, *Uitzicht vanaf een balkon*, s508S/2003

Denver Art Museum, Denver

Becoming Van Gogh

20.10.2012_20.01.2013

- Vincent van Gogh, *Vaas met tuingladiolen en Chinese asters*, s144V/1962
- Vincent van Gogh, *Zelfportret met strohoed*, s164V/1962
- Vincent van Gogh, *Karaf en schotel met citrusvruchten*, s20V/1962
- Vincent van Gogh, *Courtisane: naar Eisen*, s116V/1962
- Vincent van Gogh, *Venus*, d399V/1962
- Vincent van Gogh, *Nettenboetsters in de duinen*, s292B/2011
- Vincent van Gogh, *Studie voor 'Liggend vrouwelijk naakt'*, d133V/1962

Arp Museum Bahnhof Rolandseck, Remagen

Lichtgestöber. Der Winter im Impressionismus

08.11.2012_14.04.2013

- Vincent van Gogh, *Ondergesneeuwd veld met een eg (naar Millet)*, s175V/1962
- Paul Gauguin, *Parijs in de winter*, s223V/1962

Ateneum Art Museum, Helsinki

52 sielua

16.11.2012_17.02.2013

- Odilon Redon, *Straat in Samois*, s436M/1992
- Vincent Van Gogh, *Korenveld met maaier*, s49V/1962
- Vincent Van Gogh, *De zaaier*, s29V/1962
- Vincent Van Gogh, *Olijfgaard*, s44V/1962
- Vincent van Gogh, *Ravijn met beekje*, s118V/1962

J. Paul Getty Museum, Los Angeles

Conservation project Dupré & Daubigny

10.12.2012_10.12.2013

- Charles-François Daubigny, *Jaagpad langs de oever van de Oise*, hwm94
- Jules Dupré, *Herfst*, hwm122

Bruiklenen bibliotheek

Linea d'ombra srl, Treviso, Palazzo Ducale, Genua

Van Gogh e il viaggio di Gauguin

12.11.2011_30.04.2012

- Charles Blanc, *Les artistes de mon temps*, bvg2410/2010
- Armand Cassagne, *Traité de l'aquarelle*, bvg1524/2010
- Charles Blanc, *Grammaire des arts du dessin. Architecture, sculpture, peinture*, bvg1429/2010
- Jean François Gigoux, *Causeries sur les artistes de mon temps*, bvg1422/2010
- F. Bracquemond, *Du dessin et de la couleur*, bvg1688
- Charles Bargue, *Cours de dessin. Femme romaine*, bvg8348/2005.18
- Charles Bargue, *Exercices au fusain*, bvg3297/2005.1

[Airport Library, Schiphol Amsterdam](#)

Geschiedenis van de brieveneditie

01.03.2012_16.08.2012

- Vincent van Gogh, *Correspondance complète de Vincent van Gogh*, 1960, bvg138
- Vincent van Gogh, *The Letters of Vincent van Gogh*, 1963, bvg845
- Vincent van Gogh, *Van Gogh: A Self-portrait: Letters Revealing His Life as a Painter*, 1961, bvg848
- Vincent van Gogh, *Van Gogh Shokan Zenshû*, 1984, bvg5512
- Vincent van Gogh, *Vincent van Gogh. Sämtliche Briefe*, 1985, bvg5957
- Vincent van Gogh, *De brieven van Vincent van Gogh*, 1990, bvg8850
- Vincent van Gogh, *Vincent van Gogh - The Letters: The Complete Illustrated and Annotated Edition*, 2009, bvg20961

Behandelde werken

Schilderijen

Van Gogh Museum

Uitgebreide restauraties

- Claude Monet (1840-1926), *Bollenvelden en windmolens bij Rijnsburg*, 1886, olieverf op doek, 66 x 81.5 cm, s40B/1991 [vernisaafname door Devi Ormond]
- Vincent van Gogh (1853-1890), *Langs de Seine*, 1887, olieverf op doek, 65.3 x 49.4 cm, s55V/1962 [vernisaafname door Ella Hendriks]
- Vincent van Gogh (1853-1890), *Gezicht vanuit Vincents atelier*, 1886, olieverf op karton, 31.0 x 40.8 cm, s95V/1962 [vernisaafname uitbesteed aan Ruth Hoppe]
- Charles Laval (1861-1894), *Landschap op Martinique*, 1887, olieverf op doek, 59.7 x 73.1 cm, s378V/1982 [verwijderen oppervlaktevuil, vernisaafname door René Boitelle]
- Julius Jacobus van de Sande Bakhuyzen (1835-1925), *Een overdrijvende bui, heide in Drenthe*, 1895, olieverf op doek, 105.7 x 142.6 cm, s421M/1991 [vernisaafname, vullen, opnieuw vernissen, retoucheren door René Boitelle]
- Johannes Hendrik Weissenbruch (1824-1903), *Landschap*, 1903, olieverf op paneel, 22.5 x 32.5 cm, s523N/2011 [verwijderen oppervlaktevuil, vernisaafname, retoucheren door René Boitelle]

Conserverende behandelingen

- Voor de uithuizing van het Van Gogh Museum is verf geconsolideerd bij de volgende schilderijen: s13V/1962, s31V/1962, s110V/1962, s116V/1962, s196V/1962, s210V/1962, s222V/1962, s226V/1962, s232V/1962, s254V/1962, s257V/1962, s265V/1962, s267V/1962, s276V/1962, s286V/1963, s293V/1969, s336V/1966, s338V/1966, s381M/1986, s343V/1966, s440V/1993, s464N/1996, s465N/1996, s474N/1996, s478N/1996, s482N/1996, s498S/1995, s503S/2001, s506S/2001, s507S/2002, s518S/2010 en s525S/1996
- Voor de uithuizing van het Van Gogh Museum zijn aan de volgende schilderijen verschillende conserverende behandelingen uitgevoerd, zoals het zekeren van spieën, vastzetten van spanranden en etiketten e.d.: s11V/1962, s22V/1962, s45V/1962, s48V/1962, s51V/1962, s53V/1962, s61V/1962, s67V/1962, s84V/1962, s104V/1962, s107V/1962, s127V/1962, s131V/1962, s146V/1962, s152V/1962, s154V/1962, s159V/1962, s175V/1962, s164V/1962, s174V/1962, s190V/1962, s191V/1962, s207V/1962, s213V/1962, s216V/1962, s229V/1962, s234V/1962, s235V/1962, s236V/1962, s237V/1962, s242V/1962, s249V/1962, s255V/1962, s256V/1962, s258V/1962, s261V/1962, s270V/1962, s273V/1962, s278V/1962, s280V/1962, s287V/1966, s288V/1962, s294M/1974, s341V/1966, s362V/1962, s363M/1981, s365V/1994, s376V/1982, s377V/1982, s380M/1986, s382M/1987,

s383V/1987, s386M/1988, s390M/1990, s392M/1990, s393M/1990, s402M/1990, s404M/1990, s411M/1990, s424M/1991, s435M/1993, s436M/1988, s446N/1995, s447V/1994, s449V/1995, s455V/1996, s459S/1996, s468N/1996, s471N/1996, s473N/1996, s475N/1996, s484N/1996, s509S/2004, s511S/2005, s512S/2000, s515S/2008, s519S/2009 en s524S/2012

De Mesdag Collectie

Uitgebreide restauraties

- Sientje Mesdag-van Houten (1834-1909), *Op de Veluwe, de heide van Bennekom*, 1891, olieverf op doek, 101 x 125.5 cm, hwm237 [verwijderen oppervlaktevuil door Oda van Maanen]
- Anna Abrahams (1845-1930), *Stilleven*, voor 1900, olieverf op paneel, 31 x 44 cm, hwm1 [verwijderen oppervlaktevuil door René Boitelle]
- Marie Bilders-van Bosse (1837-1900), *Winter te Heesum*, 1884, olieverf op doek, 40.5 x 66 cm, hwm26 [verwijderen oppervlaktevuil, vernisaafname, retoucheren door René Boitelle]
- Charles-François Daubigny (1817-1878), *Oever van de Theems*, 1868, olieverf op paneel, 31.7 x 54 cm, hwm81 [verwijderen oppervlaktevuil, vernisaafname, opnieuw vernissen, retoucheren door René Boitelle]
- Gesina Mesdag-van Calcar (1850-1936), *Viooltjes*, 1882, olieverf op doek, 40 x 51.3 cm, hwm253 [verwijderen oppervlaktevuil door René Boitelle]

Conserverende behandelingen

- Voor de uithuizing van het Van Gogh Museum is verf geconsolideerd bij de volgende schilderijen: hwm20, hwm127, hwm261, hwm286, hwm335
- Voor de uithuizing van het Van Gogh Museum zijn aan de volgende schilderijen verschillende conserverende behandelingen uitgevoerd, zoals zekeren van spieën, vastzetten van spanranden en etiketten: hwm31, hwm32, hwm53, hwm74, hwm82, hwm117, hwm121, hwm129, hwm136, hwm167, hwm169, hwm222, hwm253, hwm298 en hwm300a

Lijsten

Van Gogh Museum

- Gustave Courbet (1819-1877), *Gezicht op de Middellandse Zee bij Maguelonne*, 1858, olieverf op doek, 93.0 x 134 cm, s455V/1996 [door René Velsink]
- Vincent van Gogh (1853-1890), *Vogelnesten*, 1885, olieverf op doek, 39.3 x 46.5 cm, s1V/1962 [nieuwe lijst door Gehring & Heijdenrijk]
- Vincent van Gogh (1853-1890), *Kop van een vrouw*, 1885, olieverf op doek, 43.5 x 36.2 cm, s4V/1962r [dubbelzijdige lijst met s4V/1962v door Jo Driessen]
- Vincent van Gogh (1853-1890), *Moestuin met zonnebloem*,

BEHANDELDE WERKEN

- 1887, olieverf op doek, 43.2 x 36.2 cm, s4V/1962v [dubbelzijdige lijst met s4V/1962r door Jo Driessen]
- Vincent van Gogh (1853-1890), *Stilleven met flessen en aardewerk*, 1884-1885, olieverf op doek, 31.5 x 41.8 cm, s60V/1962r [dubbelzijdige lijst met s60V/1962v door Jo Driessen]
 - Vincent van Gogh (1853-1890), *Zelfportret met strohoed*, 1887, olieverf op doek, 41.8 x 31.5 cm, s60V/1962v [dubbelzijdige lijst met s60V/1962r door Jo Driessen]
 - Vincent van Gogh (1853-1890), *Kop van een man*, 1885, olieverf op doek, 42.5 x 32.1 cm, s68V/1962r [dubbelzijdige lijst met s68V/1962v door Jo Driessen]
 - Vincent van Gogh (1853-1890), *Zelfportret met strohoed en pijp*, 1887, olieverf op doek, 42.5 x 32.1 cm, s68V/1962v [dubbelzijdige lijst met s68V/1962r door Jo Driessen]
 - Vincent van Gogh (1853-1890), *Vogelnesten*, 1885, olieverf op doek, 31.3 x 43.2 cm, s71V/1962r [dubbelzijdige lijst met s71V/1962v door Jo Driessen]
 - Vincent van Gogh (1853-1890), *Zelfportret*, 1887, olieverf op doek, 43.2 x 31.3 cm, s71V/1962v [dubbelzijdige lijst met s71V/1962r door Jo Driessen]
 - Vincent van Gogh (1853-1890), *Kop van een vrouw*, 1885, olieverf op doek, 42.2 x 34.5 cm, s97V/1962r [dubbelzijdige lijst met s97V/1962v door Jo Driessen]
 - Vincent van Gogh (1853-1890), *Zelfportret*, 1887, olieverf op doek, 42.2 x 34.5 cm, s97V/1962v [dubbelzijdige lijst met s97V/1962r door Jo Driessen]
 - Vincent van Gogh (1853-1890), *Studie voor 'De aardappeleters'*, 1885, olieverf op doek, 33.6 x 44.5 cm, s135V/1962r [dubbelzijdige lijst met s135V/1962v door Jo Driessen]
 - Vincent van Gogh (1853-1890), *Zelfportret*, 1887, olieverf op doek, 44.5 x 33.6 cm, s135V/1962v [dubbelzijdige lijst met s135V/1962r door Jo Driessen]
 - Jan Toorop (1858-1928), *Zelfportret in atelier*, 1883, olieverf op paneel, 50.8 x 36.2 cm, s388M/1989 [aanschaf nieuwe lijst]
 - Consolidatie en retouches aan 164 lijsten tijdens de uithuizing van het Van Gogh Museum
 - Ten behoeve van tentoonstelling Japan/Korea en de Hermitage zijn 120 lijsten volgens laatste conserveringsnorm aangepast ('GOUD': glas vast, balsa en vilt in sponning, opvulling spieraam waar nodig, nieuwe zoollat en kanaalplaat)
 - Ten behoeve van tentoonstelling Japan/Korea en de Hermitage zijn 4 lijsten voorzien van een klimaatbox ('PLATINUM': glas vast, balsa en vilt in sponning, nieuwe zoollat, kanaalplaat, luchtdicht afgesloten)
 - Ten behoeve van de uithuizing van het Van Gogh Museum zijn 477 schilderijen transportabel gemaakt ('ZILVER': glas vast waar nodig, opvulling spieraam en klimaatbox indien nodig)
- Mesdag Collectie**
- Charles-Francois Daubigny (1817-1878), *Oever van de Theems*, 1868, olieverf op paneel, 31.7 x 54 cm, hwm81 [door Reneé Velsink]
 - Charlotte Bouten (1870-1895), *De Oude Kerk te Amsterdam*, 1895, olieverf op doek, 77.5 x 126.7 cm, hwm53 [door Reneé Velsink]
 - Consolidatie en retouches aan 38 lijsten tijdens de uithuizing van het Van Gogh Museum.
 - Als onderdeel van het lopende klimaatboxproject zijn 4 schilderijen voorzien van een klimaatbox
- Werken op papier**
Van Gogh Museum
- 23 prenten en 1 tekening (verwijdering oude lijmresten, margeren, monteren, oppervlaktevuil verwijderen etc.): d1171S/2012, p2361S/2003, p2616-33S/2011, p2636-39S/2011 [uitgevoerd door restauratieatelier Nico Lingbeek]

Tentoonstellingen en presentaties

Van Gogh Museum Tentoonstellingsvleugel

- [Dreams of nature. Symbolisme van Van Gogh tot Kandinsky](#)
[24.02.2012_17.06.2012](#)
Concept: Nienke Bakker, Edwin Becker en gastconservatoren Rodolphe Rapetti en Richard Thomson
Vormgeving: Maarten Spruyt

De tentoonstelling was een samenwerking met The National Galleries of Scotland in Edinburgh (14 juli - 14 oktober 2012) en werd na Amsterdam getoond in het Ateneum Art Museum, Finnish National Gallery in Helsinki (16 november 2012 - 17 februari 2013).

Dit was de eerste tentoonstelling gewijd aan het symbolistische landschap in Europa. Circa 70 poëtische en suggestieve schilderijen van de natuur uit de periode 1880–1910 gaven een nieuwe kijk op deze intrigerende stroming. In hun landschappen verbeeldden kunstenaars hun visie op de dood, dromen, oneindigheid en de kosmos, gevoelens van nationalisme of ideeën over de wetenschap en de moderne tijd.

Rietveldgebouw

- [Schoonheid in veelvoud. Hoogtepunten uit de prenten-collectie van het Van Gogh Museum](#)
[02.02.2012_23.09.2012](#)
Concept: Fleur Roos Rosa de Carvalho en Marije Vellekoop
Vormgeving: Studio Berry Slok

Sinds de verwerving van een belangrijke particuliere verzameling in het jaar 2000 is het Van Gogh Museum actief in het verzamelen van avant-garde grafiek uit het Franse fin de siècle. Daarnaast wordt er sinds 2010 intensief onderzoek gedaan naar de collectie. Het boek *Prentkunst in Parijs. De rage van het fin de siècle* en de tentoonstelling *Schoonheid in veelvoud. Hoogtepunten uit de prentencollectie van het Van Gogh Museum*, waarin circa honderd hoogtepunten uit de collectie werden belicht, waren de eerste tastbare resultaten van dit meerjarige onderzoeksproject.

Hermitage Amsterdam

- [Vincent. Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam](#)
[29.09.2012_25.04.2013](#)
Concept: Leo Jansen en Renske Suijver
Vormgeving: Marcel Schmalgemeijer en Mariëlle Tolenaar

De presentatie was een samenwerking met de Hermitage Amsterdam vanwege de noodzakelijke renovatie van het museumgebouw aan het Museumplein. Het gaf het Van Gogh Museum de kans om de topstukken uit de eigen collectie zichtbaar te houden in Amsterdam voor de vele bezoekers. In afwijking van de gebruikelijke chronologische opstelling werden de werken thematisch gegroepeerd, wat een nieuwe blik op Van Goghs werk bood.

De Mesdag Collectie

- [Penseelprinsessen II. Schilderen als beroep](#)
[30.05.2012_26.08.2012](#)
Concept: Hanna Klarenbeek
Vormgeving: Studio Berry Slok

De tentoonstelling werd georganiseerd in samenwerking met het RKD en Paleis Het Loo in Apeldoorn, waar daarvoor *Penseelprinsessen I. Kunstenaressen om het hof in de 19e eeuw* te zien was.

Waar in Paleis Het Loo de nadruk lag op dames die schilderden uit liefhebberij, toonde De Mesdag Collectie werk van beroepskunstenaressen zoals Thérèse Schwartze of Sientje Mesdag-van Houten. In de expositie werd er nieuw licht geworpen op de positie die Sientje en haar collega's in de kunstwereld van toen innamen en waren schilderijen, miniaturen, aquarellen en beeldhouwwerken van bekende en onbekende kunstenaressen te zien.

- [Door de ogen van Vincent van Gogh](#)
doorlopend
Concept: Maarten van 't Klooster, in samenwerking met Adrienne Quarles van Ufford en Maite van Dijk
- [Mesdag en Mancini](#)
doorlopend
Concept: Adrienne Quarles van Ufford, in samenwerking met Maite van Dijk

- [Bij de Mesdags thuis: Foto's van een kunstenaars-bestaan](#)
doorlopend
Concept: Jorien de Vries, in samenwerking met Adrienne Quarles van Ufford en Maite van Dijk

Publicaties

Tentoonstellingen

Dreams of Nature/Gedroomde landschappen
Rudolph Rapetti, Richard Thomson et al.
Van Gogh Museum/National Galleries of Edinburgh/Ateneum
Art Museum Helsinki
Uitgever: Mercatorfonds
Internationale co-edities: Thames and Hudson, Actes Sud,
Belsler Verlag
Talen: Nederlands, Engels, Frans, Duits, Fins en Zweeds

Vincent
Het Van Gogh Museum in de Hermitage Amsterdam
Leo Jansen, Renske Suijver
Uitgever: Van Gogh Museum Publicaties
Talen: Nederlands, Engels, Frans

Reizende tentoonstellingen

Van Gogh in Paris: New Perspectives
Ella Hendriks en Louis van Tilborgh
Ter begeleiding van een Van Gogh Museum tentoonstelling in
Japan en Korea (2012-2013)
Uitgever: Hata Foundation (Japan), Hankook Ilbo (Korea)

Collectie en onderzoek

Prentkunst in Parijs. De rage van het fin de siècle.
Hoogtepunten uit de Van Gogh Museum collectie
Fleur Roos Rosa de Carvalho, Marije Vellekoop
Uitgever: Van Gogh Museum Publicaties
Talen: Nederlands en Engels

Van Gogh: New Findings
Onder redactie van Chris Stolwijk, Louis van Tilborgh e.a.
Uitgever: WBooks
Deel 4 in de serie *Van Gogh Studies*
Taal: Engels

Van Gogh en het impressionisme
John House
Uitgever: Van Gogh Museum Publicaties
Deel 7 in de serie *Van Gogh in focus*
Talen: Nederlands, Engels, Frans

Stripboek

Vincent
Door Barbara Stok
Uitgever: Nijgh & Van Ditmar
Met steun van het Mondriaan Fonds
Talen: Nederlands en Engels

Vincent van Gogh. De worsteling van een kunstenaar
In een nieuwe Franse vertaling
Marc Verhaegen (tekeningen) en Jan Kragt
Uitgever: Stichting Eureducation
Taal: Frans

De Mesdag Collectie

Penseelprinsessen en broodschilderessen
Hanna Klarenbeek
Van Gogh Museum/Rijksdienst voor Kunsthistorische
Documentatie i.s.m. Paleis Het Loo
Uitgever: Thoth
Taal: Nederlands

Digitale publicaties

Het *Van Gogh Museum Journal* (jaargangen 1995-2003) is online gepubliceerd bij de DBNL (Digitale Bibliotheek der Nederlandse Letteren): www.dbnl.org